

Prijzenrapport 2024

24/04/2025

Analyse van de elektriciteits- en gasprijzen voor Vlaamse gezinnen en kleine bedrijven in 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1 Hoe is de energieprijis opgebouwd?	5
2 Groothandelsprijzen	6
3 Aanbod elektriciteits- en gascontracten in de V-test®	9
3.1 V-test®	9
3.2 Opbouw prijs contractaanbod.....	11
3.2.1 Opbouw en evolutie prijzen elektriciteitscontracten V-test®.....	12
3.2.2 Opbouw en evolutie prijzen gascontracten V-test®	14
3.3 Prijsverschil per eigenschap	16
3.3.1 Vaste, variabele en dynamische contracten.....	17
3.3.2 Overige eigenschappen	19
3.3.2.1 Dag/nacht.....	19
3.3.2.2 Internet nodig?.....	20
3.3.2.3 Groen & lokaal.....	21
3.3.2.4 Domiciliëring.....	22
3.4 Evolutie prijsformules variabele contracten	22
3.4.1 Factor a en b	22
3.4.2 Type indexatieparameter	24
4 Hoeveel betaalde de gemiddelde Vlaming voor elektriciteit en gas in 2024?	30
4.1 Methodologie	30
4.2 Gebruik nieuwe dashboards 'Afnameprijzen Terugblik'	32
4.2.1 Wat kan men wel doen met de nieuwe prijzendashboards?	32
4.2.2 Wat kan men niet doen met de nieuwe prijzendashboards?.....	33
4.3 Werkelijke prijzen lopende contracten	34
4.3.1 Opbouw en spread prijzen	34
4.3.2 Vaste en variabele contracten.....	39
4.3.3 Verdeling per leverancier	42
4.4 Sociaal tarief en standaardtarief netbeheerder.....	45
4.5 Resultaten factuurcontrole	47
5 Terugleveringscontracten	49
5.1 Marktwaaarde zonne-energie.....	49
5.2 Contractaanbod V-test®	51
5.2.1 Aantal aangeboden terugleveringscontracten V-test®.....	51

5.2.2	Prijzen aanbod terugleveringscontracten V-test®	52
5.2.3	Evolutie prijsformules variabele terugleveringscontracten.....	53
5.3	Werkelijke terugleververgoedingen.....	58
5.3.1	Spread terugleververgoedingen	58
5.3.2	Negatieve terugleververgoedingen bij variabele contracten	62
5.3.3	Vaste en variabele contracten, per leverancier	63
5.4	Prosumenten met klassieke meter	64
6	Dynamische contracten.....	66
6.1	Aanbod dynamische contracten.....	66
6.1.1	Contractaanbod en informatieverlening leveranciers	66
6.1.2	Prijzen contractaanbod V-test®	67
6.2	Werkelijke prijzen dynamische contracten	68
6.2.1	Spread dynamische prijzen en marktaandelen	68
6.2.2	Volatiliteit uurprijzen.....	72
6.2.3	Dynamische terugleveringscontracten.....	74
6.2.4	Dienstverlening leveranciers	77
6.3	Wijziging day ahead markt vanaf juni 2025	78
7	Conclusies	79

Voorwoord

Dit rapport gaat over de elektriciteits- en gasprijzen voor Vlaamse gezinnen en kleine bedrijven in 2024. De voorbije jaren informeerden we over de evoluties en tendensen in prijzen en contracten in het jaarlijks Marktrapport. Vanaf dit jaar doen we dat in een apart Prijzenrapport.

We kijken in dit rapport zowel terug als vooruit. We geven een gedetailleerd overzicht van wat de Vlaming effectief betaalde voor elektriciteit en aardgas in 2024. Dat kunnen we voor het eerst nauwkeurig berekenen op basis van de prijzen in onze prijzendatabank gecombineerd met rapporteringen van de leveranciers over het aantal klanten op elk van hun contracten. Die informatie laat ons toe om de duurste en goedkoopste contracten in kaart te brengen en het aandeel gezinnen dat die heeft afgesloten. Ook prijsverschillen tussen leveranciers worden zo inzichtelijk. Met een analyse van de verwachte prijzen van het contractaanbod in de V-test® eind 2024 kijken we vooruit naar 2025. Recentere types contracten die een digitale meter vereisen, met name terugleveringscontracten en dynamische contracten, krijgen in dit rapport bijzondere aandacht. Zo voldoen we ook aan onze decretale verplichting om jaarlijks te rapporteren over dynamische contracten.

Samen met de publicatie van dit rapport lanceren we een nieuw prijzendashboard. Daarin kan u vanaf nu zelf, kort op de bal, opvolgen hoeveel Vlamingen de voorbije maand gemiddeld betaalden voor hun energie. Beleidsmakers en experts kunnen met dit dashboard de evolutie van de energiefactuur opvolgen, werkgevers kunnen de referentiewaarden gebruiken als basis voor kostenvergoedingen voor hun werknemers en de cijfers bieden ook mogelijkheden voor een correctere weerspiegeling van de energieprijzen in de consumptieprijsindex. We spelen met het dashboard ook in op de kritiek tijdens en na de energiecrisis dat de toen beschikbare prijzeninformatie van nieuwe contracten respectievelijk een over- en onderschatting was van de werkelijke betaalde prijzen. Daarnaast blijven we met ons bestaande prijzendashboard maandelijks informeren over wat Vlamingen met een nieuw contract naar verwachting zullen betalen voor hun energie in het komende jaar. Voor consumenten blijft de V-test® ten slotte hét hulpmiddel bij uitstek om prijzen en contracten te vergelijken op maat van hun persoonlijke situatie. Met de unieke code op elke factuur vanaf 1 juli wordt dat nog makkelijker.

Door te informeren via die verschillende kanalen proberen we als Vlaamse Nutsregulator meer transparantie te brengen rond energieprijzen in Vlaanderen en willen we elke Vlaming aanmoedigen en ondersteunen om bewuste keuzes te maken op de energiemarkt. Besluiten doe ik dan ook graag met ons gekende advies: 'Doe de V-test® en kijk of u nog goed zit met uw contract!'.

Pieterjan Renier

Algemeen directeur

1 Hoe is de energieprijis opgebouwd?

De energieprijis kan, zowel bij elektriciteit als bij gas, in drie grote onderdelen verdeeld worden:

- **Energiekost;**
- Nettarieven;
- Heffingen en btw.

De leverancier heeft enkel invloed op de energiekost. De nettarieven zijn bestemd voor de netbeheerders en dienen om de kosten te dekken voor het transport en de distributie van de energie tot bij de afnemer, en voor de kosten verbonden aan openbaredienstverplichtingen opgelegd aan deze netbeheerders. De heffingen worden doorgegeven aan de verschillende overheden (federaal en Vlaams).

De **energiekost** bestaat uit volgende prijsonderdelen:

- Vaste vergoeding: Dit is een vast bedrag, per maand of per jaar, dat altijd moet betaald worden, onafhankelijk van de hoeveelheid geleverde energie;
- Energiecomponent: Dit is de prijs per eenheid van geleverde energie (kWh). Deze prijs kan vast, variabel of dynamisch zijn;
- Kosten groene stroom en WKK (enkel bij elektriciteit): Dit onderdeel dient om de kosten te dekken die leveranciers maken voor de hen opgelegde openbaredienstverplichtingen ter stimulatie van de productie van hernieuwbare energie en kwalitatieve warmte-krachtkoppeling. Ook deze prijs wordt aangerekend per kWh.

Wanneer de energiecomponent een *vaste prijs* heeft, ligt de prijs per kWh vast voor de duur van het contract, of voor de duur waarvoor de leverancier deze prijs garandeert. Dit is doorgaans één jaar.

Wanneer de energiecomponent een *variabele prijs* heeft, ligt de prijsformule, waarmee de prijs per kWh wordt berekend, vast voor de duur van het contract, of voor de duur waarvoor de leverancier de prijsformule garandeert (doorgaans minstens één jaar). Deze formule ziet er als volgt uit:

$$(a * X) + b$$

X is de indexatieparameter; de waarde van X wordt maandelijks of driemaandelijks herberekend op basis van de groothandelsprijzen (zie hoofdstuk 2).

a en b zijn vaste waarden, bepaald door de leverancier.

De energiecomponent kan ook een *dynamische prijs* hebben. In dat geval wordt de prijs per kWh berekend volgens een formule gelijkaardig aan deze bij een variabele prijs, maar wijzigt de waarde van X elk uur. Hoofdstuk 6 gaat verder in op deze specifieke groep van energiecontracten.

Aangezien de energiekost het onderdeel is waarmee verschillende energiecontracten zich onderscheiden van elkaar, ligt de focus in dit rapport dan ook voornamelijk hierop.

Meer details over de evolutie van de prijzen per onderdeel zijn te vinden in hoofdstukken 3 (contractaanbod en prijsevolutie hiervan) en 4 (wat betaalde de gemiddelde Vlaming in 2024).

Wanneer je als eigenaar van zonnepanelen (prosumant¹) een digitale meter hebt, kan je de geproduceerde elektriciteit die je niet zelf verbruikt en op het net injecteert, verkopen aan je energieleverancier. Hiervoor moet je een **terugleveringscontract** hebben met je leverancier. De vergoedingen binnen terugleveringscontracten bevatten maar één prijsonderdeel, namelijk de energiecomponent. Er zijn geen nettarieven of heffingen van toepassing op de vergoeding die men krijgt voor de op het net geïnjecteerde elektriciteit via deze contracten. Bij een niet-btw-plichtige prosumant is de vergoeding ook vrijgesteld van btw. De energiecomponent kan ook hier zowel vast, variabel als dynamisch zijn. De formule bij een variabele of dynamische vergoeding is gelijkaardig aan deze bij afnamecontracten. Factor b is bij teruglevering echter vaak negatief.

We gaan verder in op terugleveringscontracten in hoofdstuk 5.

2 Groothandelsprijzen

Leveranciers en hun balanceringsverantwoordelijken kopen de energie die ze leveren aan hun klanten aan via energiebeurzen (naast eventuele eigen productie).

De prijzen op die beurzen (groothandelsprijzen) beïnvloeden de prijzen die klanten moeten betalen voor hun van het net afgenomen energie, ofwel via de waarde van de indexatieparameter X (zie formule in hoofdstuk 1), ofwel bij een vaste prijs door de berekeningen en inschattingen van deze prijzen door hun leverancier bij aanvang van het contract.

Indexatieparameters kunnen verdeeld worden in twee groepen: parameters gebaseerd op beursprijzen voor de langere termijn ('forwardparameters') en parameters gebaseerd op beursprijzen voor de dag nadien ('spotparameters'). Beide soorten parameters kunnen op maand- of op kwartaalbasis berekend worden.

Beursprijzen voor de langere termijn worden dagelijks gepubliceerd. Doorgaans worden *forwardparameters* berekend als een rekenkundig gemiddelde van de beursprijzen gepubliceerd in bv. een maand voor start van levering in een maand of kwartaal in de toekomst (typisch eerstvolgende maand/kwartaal).

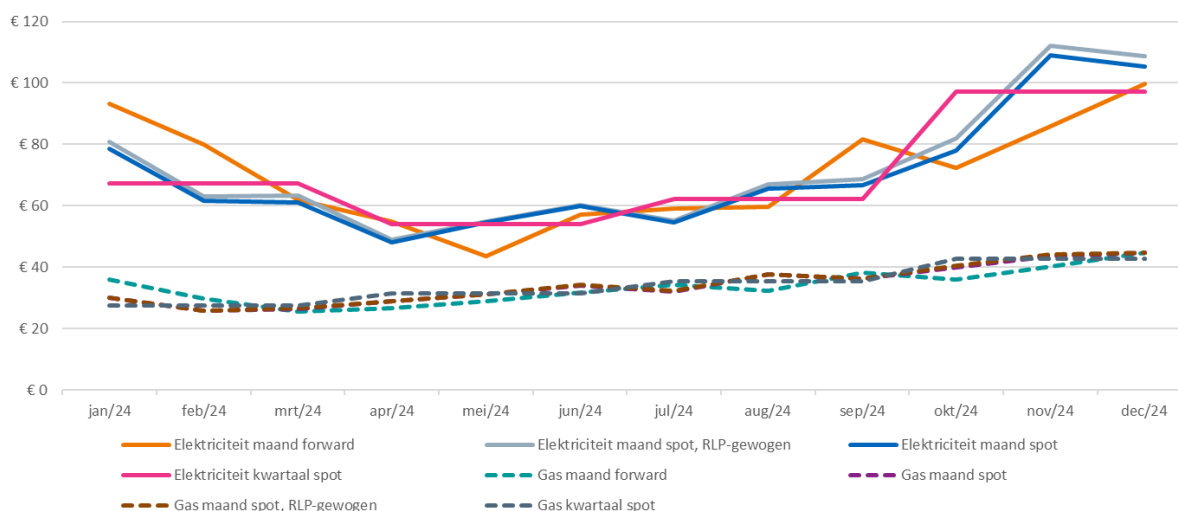
Beursprijzen voor de dag nadien worden ook dagelijks gepubliceerd, maar bij elektriciteit bestaan deze uit 24 prijzen voor de 24 uren van de volgende dag. *Spotparameters* worden dan berekend als een rekenkundig of als een gewogen gemiddelde van de beursprijzen voor de leveringsmaand of het -kwartaal. De eventuele weging gebeurt met de last- (bij afname van energie) of

¹Een prosumant is een elektriciteitsdistributienetgebruiker met een toegangspunt voor afname, en met een decentrale productie-eenheid met een maximaal AC-vermogen kleiner dan of gelijk aan 10 kVA die hem in staat stelt elektriciteit te injecteren op het elektriciteitsdistributienet.

productieprofielen (bij teruglevering van geproduceerde energie op het net (cf. hoofdstuk 5)) die worden gepubliceerd door Synergrid².

De waarden van forwardparameters zijn gekend vlak voor de start van de leveringsmaand of het -kwartaal; de waarden van spotparameters zijn pas gekend bij het einde van de leveringsmaand of het -kwartaal.

Figuur 1 geeft de evolutie weer in 2024 van de waarden van de indexatieparameters die het meest voorkwamen in de lopende energiecontracten van huishoudelijke en kleinzakelijke afnemers in Vlaanderen eind 2024.

Figuur 1: Waarden voor 2024 van de meest voorkomende indexatieparameters in energiecontracten voor kleine afnemers in Vlaanderen (€/MWh)

In 2024 behielden de groothandelsprijzen op de energiebeurzen ongeveer het niveau waar ze geland waren in het tweede kwartaal van 2023. Dit zijn sterk lagere niveaus dan tijdens de energiecrisis (tweede helft 2021 tot tweede kwartaal 2023), maar wel hoger dan in de periode voor de crisis. De laatste maanden van 2024 stegen de prijzen weer sterker. De volatiliteit van de groothandelsprijzen steeg onder invloed van de geopolitieke spanningen enerzijds en de stagnerende Europese economie en groeiende productie van hernieuwbare energie anderzijds.

Op de spotmarkt (cf. Figuur 2 en Tabel 1) steeg het aantal uren met een negatieve elektriciteitsprijs significant tot een nieuw record. Het zwaartepunt van de negatieve uurprijzen ligt op uren met een hoge productie aan zonne-energie in combinatie met een lage elektriciteitsvraag. Zo zien we een duidelijke concentratie van het aantal uren met een negatieve uurprijs in 2024 in weekends (66%), in de zonnigste maanden van het jaar (54% in juni t.e.m. augustus) en tijdens de middaguren (57% tussen 12u en 16u). In aantal uren zonneschijn was 2024 dan nog een somber jaar³.

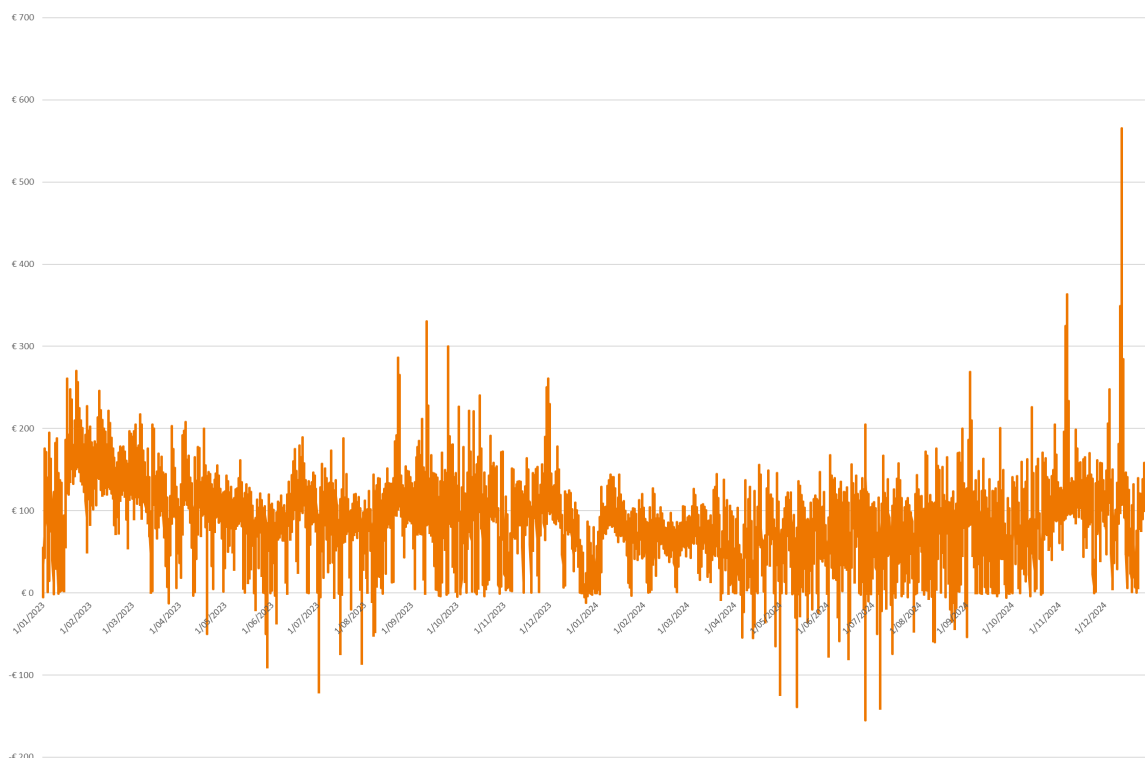
Energieprijzen op de groothandelsmarkten worden beïnvloed door vraag en aanbod. Negatieve prijzen zijn een gevolg van het simultaan voorkomen van verschillende elementen in de elektriciteitsmarkt: een hogere productie dan de vraag (combinatie van hoge productie van hernieuwbare energie met productie van inflexibele grote productie-eenheden, zoals nucleaire

² <https://www.synergrid.be/nl/documentencentrum/statistieken-gegevens/profielen-slp-spp-rlp>

³ <https://www.frankdeboosere.be/klimaatukkel/klimaatjaar.php>

centrales) en een voorspeld gebrek aan stimulans/mogelijkheden voor netgebruikers om het verbruik te verhogen of injectie te verlagen in die uren. Voor afnemers kan het zijn dat day ahead uurprijzen geen invloed hebben op de elektriciteitsprijs die ze betalen via hun contract (bv. contract met vaste of variabele prijs (ook wanneer deze variabele prijs wordt berekend als een gemiddelde van day ahead uurprijzen (nl. als er geen impact is van het moment van verbruik op de te betalen prijs)); dit kan ook gelden voor producenten in de contracten voor de verkoop van hun geproduceerde elektriciteit. Ook subsidies voor elektriciteitsproductie (bv. groenestroomcertificaten) spelen hier een rol in.

Dit maakt duidelijk dat er meer en meer nood is aan het afstemmen van de elektriciteitsvraag op de beschikbaarheid van elektriciteitsproductie. De nood aan flexibiliteit, zij het onder de vorm van het uitlokken van een reactie op een prijssignaal (bv. dynamische contracten), zij het onder de vorm van expliciete sturingen (bv. van industriële processen, laadpalen of warmtepompen) of van opslag (bv. batterijen), neemt dan ook toe.

Figuur 2: Evolutie van de day ahead uurprijzen Belpex/EPEX Spot Belgium voor periode 01/01/2023 – 31/12/2024 (€/MWh, excl. btw)

Tabel 1: Vergelijking volatiliteit day ahead uurprijzen Belpex/EPEX Spot Belgium 2024 t.o.v. 2023, en het voorkomen van negatieve uurprijzen

	2024	2023
Hoogste uurprijs (€/MWh)	€ 565,46	€ 330,36
Laagste uurprijs (€/MWh)	-€ 155,00	-€ 120,00
Gemiddelde uurprijs (€/MWh)	€ 70,23	€ 97,27
Standaardafwijking	€ 43,30	€ 45,87
Aantal uren met negatieve uurprijs	408	222
% van totale uren	4,6%	2,5%
% van negatieve uurprijzen tussen 1u-6u	7,6%	31,1%
% van negatieve uurprijzen tussen 11u-17u	77,2%	46,0%
% van negatieve uurprijzen in weekend	65,69%	66,67%
% van negatieve uurprijzen van april t.e.m. september	90,93%	52,25%

Het effect van negatieve uurprijzen op de waarde van de indexatieparameter in een contract met variabele prijs hangt natuurlijk af van het aantal negatieve prijzen in die maand/dat kwartaal, maar wordt wel uitgemiddeld met de andere uurprijzen. De impact binnen dynamische contracten en binnen terugleveringscontracten is echter groter. Dit wordt verder besproken in hoofdstukken 5 en 6.

3 Aanbod elektriciteits- en gascontracten in de V-test®

3.1 V-test®

De V-test® is de prijsvergelijkingstool van de Vlaamse Nutsregulator waarmee huishoudelijke en kleinzakelijke afnemers in Vlaanderen het actueel contractaanbod van de energieleveranciers kunnen vergelijken. Alle publiek aangeboden energiecontracten voor deze doelgroep worden opgenomen in de tool. Afnemers die meer dan 100 MWh elektriciteit en/of meer dan 150 MWh

gas verbruiken op jaarbasis, kunnen weliswaar niet terecht in de V-test® en moeten een offerte op maat vragen bij de leveranciers.

Naast het contractaanbod van de energieleveranciers zijn voor de volledigheid ook het sociaal tarief en het standaardtarief van de netbeheerder opgenomen in de V-test®. Het sociaal tarief is enkel toegankelijk voor beschermde afnemers⁴. Het standaardtarief van de netbeheerder is het tarief dat men betaalt wanneer men wegens wanbetaling door de netbeheerder beleverd wordt⁵. Men kan niet vrijwillig kiezen om aan een van deze tarieven beleverd te worden. Beide tarieven komen aan bod in hoofdstuk 4. Verder in dit rapport zijn deze tarieven niet in rekening genomen, tenzij expliciet aangegeven wanneer dit wel het geval zou zijn.

De V-test® rangschikt het contractaanbod volgens de geschatte jaarprijs (i.e. 12 maanden, startend vanaf de maand waarin de V-test® wordt uitgevoerd⁶). Bij contracten met een vaste prijs blijven de gekende eenheidsprijzen vast voor 12 maanden. Bij contracten met een variabele of dynamische prijs blijft de prijsformule vast voor 12 maanden, maar zijn de werkelijke waarden van de indexatieparameter X niet op voorhand gekend. Om deze contracten zo goed mogelijk te kunnen vergelijken met de aangeboden vaste contracten, wordt gerekend met een geschatte waarde van de indexatieparameter X. De methodologie die gevolgd wordt om deze schatting te maken staat beschreven in een mededeling⁷.

De prijzen die getoond worden in de V-test® zijn steeds een schatting van de prijs voor de komende 12 maanden. Het doel is namelijk om een vergelijking te maken van het aanbod aan energiecontracten op de markt op dat moment, zodat men een bewuste contractkeuze kan maken voor toekomstige energie-afname. Het is hierbij ook belangrijk om het bestaande energiecontract te kunnen vergelijken met het contractaanbod: Wat is de beste optie? Het huidige energiecontract behouden, of veranderen van contract?

In de V-test® kan men eenvoudig nagaan hoe de huidige energiecontracten zich verhouden t.o.v. het contractaanbod van dat moment. Staan er contracten hoger in de resultatenlijst dan het huidige contract, dan kan men mogelijks besparen door van contract te veranderen. De schatting van de jaarprijs voor het huidige contract gebeurt op dezelfde manier als voor het contractaanbod in de V-test®, dus ook voor 12 maanden. De huidige energiecontracten kunnen geselecteerd worden in de V-test® via de groene balk in de resultatenlijst of via het persoonlijk profiel 'Mijn V-test®'. Voordeel van het persoonlijk profiel is dat de selectie dan bewaard blijft voor een volgende vergelijking. Via Mijn V-test® kan men ook meldingen per e-mail activeren. Men kan een melding krijgen als een bepaald besparingspotentieel kan gehaald worden door te wisselen van energiecontract, als het energiecontract bijna eindigt of een algemene herinnering op regelmatige basis om nog eens de V-test® uit te voeren.

Bij het vergelijken van de huidige energiecontracten met het contractaanbod van dat moment en het berekend besparingspotentieel, moeten er enkele aandachtspunten vermeld worden, die niet verrekend zitten in de resultaten van de V-test®:

- Als het huidige contract of de termijn van de prijsgarantie bijna afloopt, zal je leverancier je normaal een nieuw contractvoorstel sturen. Dit nieuw contractvoorstel kan andere prijsvoorwaarden hebben dan het huidige contract. Als men al een nieuw contractvoorstel heeft gekregen van de leverancier, is het best om dit voorstel te vergelijken met het overige

⁴ <https://www.vlaanderen.be/sociaal-tarief-voor-energie-elektriciteit-aardgas-warmte>

⁵ <https://www.fluvius.be/nl/factuur-en-tarieven/tarieven-sociale-leverancier>

⁶ Het sociaal tarief en het standaardtarief van de netbeheerder vormen hierop een uitzondering.

⁷ <https://www.vlaamsenutsregulator.be/nl/document/mede-2023-05>

contractaanbod in de V-test[®], aangezien het bestaand energiecontract bijna ten einde loopt en men er niet voor kan kiezen om die prijs langer te behouden;

- Jaarlijkse vergoeding: In sommige contracten wordt de jaarlijkse vergoeding aangerekend per jaar. Als men dan het contract vroegtijdig stopzet, kan men een deel van de jaarlijkse vergoeding kwijt zijn;
- Kortingen hebben vaak bepaalde voorwaarden, zoals tijdige betaling van de facturen en ook het feit dat men minstens één jaar klant moet blijven om de korting te verkrijgen. Dit is vaak zo bij welkomstkortingen voor nieuwe klanten. Als men het contract vroegtijdig stopzet, kan men zo het recht op de korting verliezen. Eventuele kortingen binnen het huidige contract worden dan ook niet mee in rekening genomen, maar in de V-test[®] vermelde kortingen, zonder hieraan verbonden voorwaarden, voor het contractaanbod worden wel mee verrekend in het besparingspotentieel.;
- Het besparingspotentieel wordt berekend als het verschil tussen de geschatte jaarprijs van het huidige energiecontract en de geschatte jaarprijs van het goedkoopste aangeboden contract op dat moment in de V-test[®], uitgezonderd contracten binnen het speciaal aanbod⁸.

Voor het selecteren van de huidige energiecontracten moet men naast de leverancier en de naam van het contract ook het jaar en de maand waarin het contract werd afgesloten selecteren. Dit zijn het jaar en de maand vermeld op de tariefkaart. Een contract dat wordt aangeboden door een leverancier in een bepaalde maand kan namelijk een andere prijs hebben (andere vaste prijs of andere prijsformule) dan het contract met dezelfde naam aangeboden in een andere maand. We noemen dit verschillende contractversies en gaan hier verder op in in hoofdstuk 4.

3.2 Opbouw prijs contractaanbod

Aangezien de prijzen opgenomen in de volgende figuren en tabellen uit rapporteringen van de leveranciers voor de V-test[®] komen, zijn ze gebaseerd op het contractaanbod per maand. Ze weerspiegelen dus niet de gewogen gemiddelde commerciële prijs die gezinnen betaalden in die periode, maar ze geven een schatting van hoeveel iemand gemiddeld zou betalen voor de volgende 12 maanden bij het afsluiten van een nieuw contract in die maand. Bij de berekening van de gewogen gemiddelde commerciële prijs voor gezinnen laten we de sociale maximumprijs⁹, het standaard elektriciteits-/aardgastarief van de netbeheerder¹⁰ en de prijs noodleverancier¹¹

⁸ Contracten worden opgenomen onder speciaal aanbod als ze verdere voorwaarden stellen dan enkel verkoop/aankoop van elektriciteit of aardgas. Onder deze verdere voorwaarden verstaan we:

- Een verplichting om zonnepanelen, een laadpaal,... te moeten plaatsen,
- Contracten enkel bestemd voor afnemers met een elektrisch voertuig,
- Contracten waarbij je bij start een voorschot moet betalen voor een heel jaar,
- Contracten waarbij je bij start een (bank)waarborg moet voorzien,
- De verplichting om een (bijkomend) contract af te sluiten, waarvan de inhoud zich niet beperkt tot het louter leveren van elektriciteit en/of aardgas,
- Een verplicht abonnement op bijkomende diensten (bv. slimme thermostaat),
- ...

⁹ <https://www.creg.be/nl/consumenten/prijzen-en-tarieven/sociaal-tarief>

¹⁰ Het standaard elektriciteits-/aardgastarief van de netbeheerder geldt enkel voor de afnemers die belevend worden door hun distributienetbeheerder en die geen recht hebben op de sociale maximumprijs. Afnemers kunnen niet actief kiezen voor belevend door hun distributienetbeheerder. De levering gebeurt enkel in het kader van de sociale openbaredienstverplichtingen.

<https://www.fluvius.be/nl/factuur-en-tarieven/tarieven-sociale-leverancier/standaard-tarief/elektriciteit-2023>

¹¹ De prijs noodleverancier geldt enkel voor afnemers die belevend worden door hun distributienetbeheerder nadat hun energieleverancier hen geen energie meer kon leveren, bv. door een faillissement. De noodleveranciersregeling is slechts een tijdelijke oplossing gedurende maximum 1 jaar voor residentiële afnemers en 2 maanden voor niet-residentiële afnemers.

buiten beschouwing. Voor de berekening van de prijzen wordt er gewerkt met een profiel voor een huishoudelijke en een kleinzakelijke afnemer, telkens gebaseerd op een doorsnee afname¹².

In dit deel tonen we de evolutie van de gewogen gemiddelde commerciële prijs voor zowel huishoudelijke als kleinzakelijke afnemers. De weging gebeurt op basis van het marktaandeel van de leveranciers.

3.2.1 Opbouw en evolutie prijzen elektriciteitscontracten V-test®

In Figuur 3 wordt de opbouw en evolutie van de elektriciteitsprijzen weergegeven. Hierin zijn alle variabele en vaste contracten opgenomen die telkens in december in de V-test® zijn aangeboden; dynamische contracten worden in deze figuur niet opgenomen. Deze figuur is gebaseerd op het dashboard 'Elektriciteit: Afnameprijzen | Vooruitblik'¹³, waar ook een meer uitgebreide historie kan bekeken worden.

De prijs wordt getoond voor de afgelopen drie jaar, telkens voor de maand december, en opgesplitst in de verschillende prijsonderdelen. De samenstelling van de prijs die de kleinzakelijke afnemers betalen bestaat uit dezelfde prijsonderdelen als bij gezinnen, uitgezonderd het prijsonderdeel 'btw'.

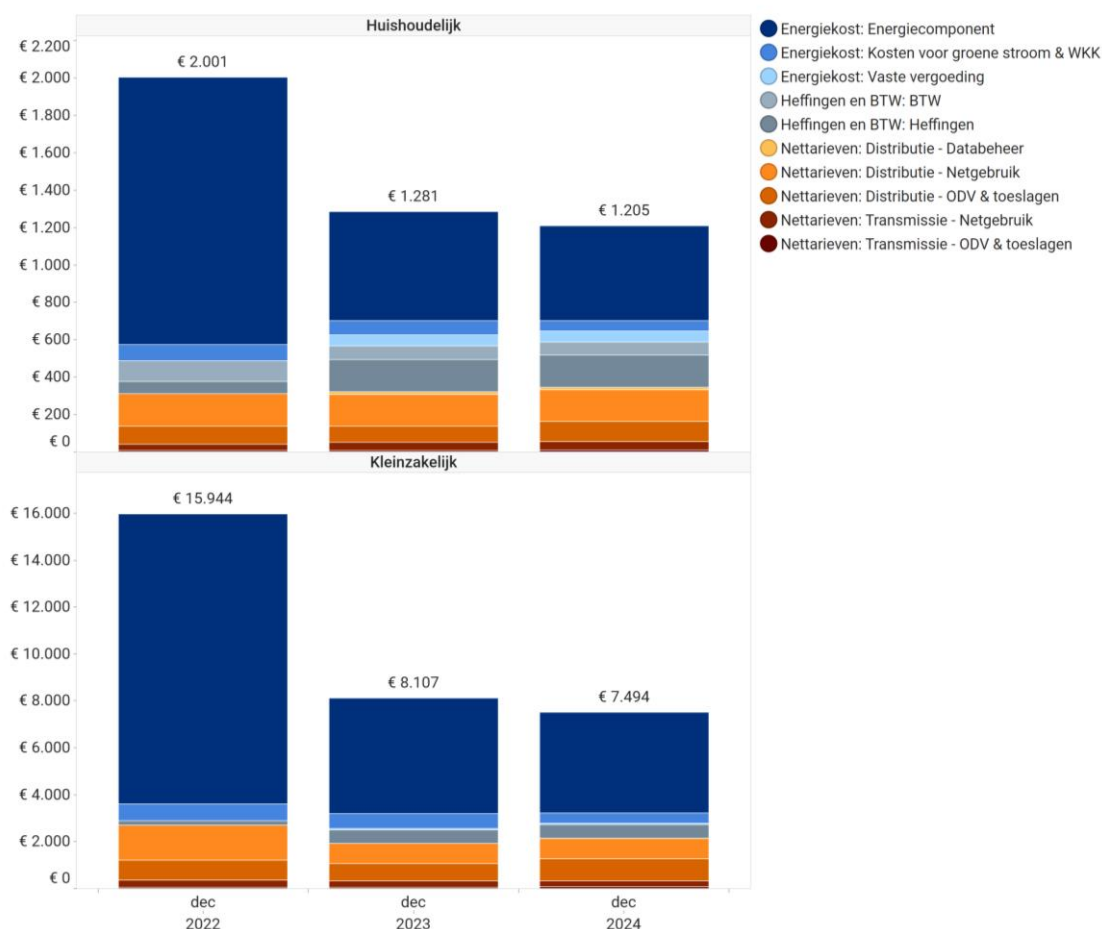
- De energiekost, het enige prijsonderdeel waarop leveranciers zich van elkaar onderscheiden, wordt opgesplitst in drie onderdelen: namelijk de energiecomponent, de vaste vergoeding (jaarlijkse abonnementskost) en de kosten voor ODV¹⁴ (de kosten voor groene stroom en WKK).
- De nettarieven voor distributie en transmissie zijn opgesplitst in de kosten gerelateerd aan het netgebruik, de kosten van ODV/toeslagen, en (enkel voor distributie) het tarief databaseer.
- Het onderdeel 'Heffingen' bevat de federale heffingen 'bijzondere accijns', en de 'bijdrage op de energie', alsook de Vlaamse heffing 'bijdrage energiefonds' en voor de huishoudelijke afnemer ook de 'btw'.

¹² Doorsnee gezin: een woning met voor elektriciteit een jaarlijks dagverbruik van 1.600 kWh, een nachtverbruik van 1.900 kWh en een gemiddelde maandpiek van 4,26 kW; voor gas een jaarlijks verbruik van 17.000 kWh.

Doorsnee onderneming: een onderneming met voor elektriciteit een jaarlijks dagverbruik van 17.500 kWh, een nachtverbruik van 12.500 kWh en een gemiddelde maandpiek van 18 kW; voor gas een jaarlijks verbruik van 116.280 kWh.

¹³ https://dashboard.vreg.be/report/DMR_Prijzen_elektriciteit.html

¹⁴ Openbaredienstverplichtingen.

Figuur 3: Opbouw en evolutie van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers (incl. btw) en kleinzakelijke afnemers (excl. btw) met een doorsnee verbruik

Tabel 2 geeft de opbouw van de prijzen in december 2024 en de procentuele veranderingen t.o.v. december 2023. Een gezin met een doorsnee elektriciteitsverbruik dat in december 2024 een nieuw elektriciteitscontract afsloot, kon rekening houden met een geschatte gedaalde kost van gemiddeld €75 (incl. 6% btw) in het budget voor het komende jaar t.o.v. december 2023; bij een doorsnee onderneming daalde deze geschatte kost met €613 (excl. btw).

Tabel 2: De opbouw van de elektriciteitsprijs bij huishoudelijke en kleinzakelijke afnemers met een doorsnee verbruik in december 2024

Huishoudelijk			Kleinzakelijk	
Prijzonderdeel	Bedrag	Verandering t.o.v. dec/2023	Bedrag	Verandering t.o.v. dec/2023
Energiekost: Energiecomponent	€ 508,68	-13% (-€74,54)	€ 4.295,49	-13% (-€34,68)
Energiekost: Kosten voor groene stroom & WKK	€ 52,44	-30% (-€22,09)	€ 448,29	-29% (-€87,53)
Energiekost: Vaste vergoeding	€ 60,28	+1% (€0,45)	€ 64,95	+1% (€0,84)

Nettarieven: Distributie - Databeheer	€ 13,16	+4% (€0,53)	€ 13,16	+4% (€0,53)
Nettarieven: Distributie - Netgebruik	€ 171,70	+1% (€1,9)	€ 863,64	+1% (€11,81)
Nettarieven: Distributie - ODV & toeslagen	€ 106,72	+26% (€21,84)	€ 920,69	+25% (€181,6)
Nettarieven: Transmissie - Netgebruik	€ 45,56	-3% (-€1,37)	€ 262,60	-3% (-€6,88)
Nettarieven: Transmissie - ODV & Toeslagen	€ 5,50	+78% (€2,41)	€ 47,40	+79% (€20,87)
Heffingen en BTW: BTW	€ 68,21	-6% (-€4,6)	-	-
Heffingen en BTW: Heffingen	€ 172,91	0% (-€0,01)	€ 577,72	+0% (€0,36)
Totaal	€ 1.205,15	-6% (-€75,48)	€ 7.493,95	-8% (-€613,09)

Het prijsonderdeel ‘Energiekost – energiecomponent’ (kost voor de gebruikte energie per kWh) daalt verder t.o.v. vorig jaar. Dit prijsonderdeel bevat naast de eigenlijke kost voor de gebruikte energie per kWh ook de jaarlijkse vaste vergoeding. Er zijn grote verschillen in vaste vergoeding tussen contracten, gaande van €0 tot €160 per jaar bij gezinnen (incl. btw), en €0 tot €168 (excl. btw) bij ondernemingen.

De kosten voor groene stroom en WKK (‘Energiekost – ODV’) daalden t.o.v. december 2023 als gevolg van de daling van het aantal groenestroomcertificaten dat moest ingediend worden door de leveranciers, zoals bepaald in het Energiedecreet¹⁵, ondanks de stijging van het aantal in te dienen warmtekrachtcertificaten¹⁶.

De nettarieven zijn over het algemeen gestegen t.o.v. 2023, vooral door de hogere kosten voor ‘Distributie - ODV en toeslagen’. Deze stijging komt door de lagere vergoeding uitgekeerd door de Vlaamse overheid aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders in 2024 om deels de kosten van de opkoop van steuncertificaten aan minimumsteun te compenseren. Meer details over de evolutie van de verschillende kosten in de nettarieven voor 2024 kunnen gevonden worden in het rapport dat we hierover publiceerden¹⁷.

Het prijsonderdeel ‘Heffingen’ bleef onveranderd t.o.v. 2023. De Vlaamse heffing ‘bijdrage energiefonds’ bleef €0 voor residentiële afnemers (i.e. het domicilie-adres).

3.2.2 Opbouw en evolutie prijzen gascontracten V-test®

In Figuur 4 wordt de evolutie van de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële gascontracten weergegeven, opgesplitst in de verschillende prijsonderdelen. Dit wordt getoond voor de huishoudelijke en kleinzakelijke afnemers apart. De samenstelling van de prijs die de kleinzakelijke afnemers betalen bestaat uit dezelfde prijsonderdelen als bij gezinnen, uitgezonderd het prijsonderdeel ‘btw’. Deze figuur is gebaseerd op het dashboard ‘Aardgas: Afnameprijzen | Vooruitblik’¹⁸, waar ook een meer uitgebreide historiek kan bekeken worden.

- De energiekost, het enige prijsonderdeel waarop leveranciers zich van elkaar onderscheiden, incl. vaste jaarlijkse vergoeding.

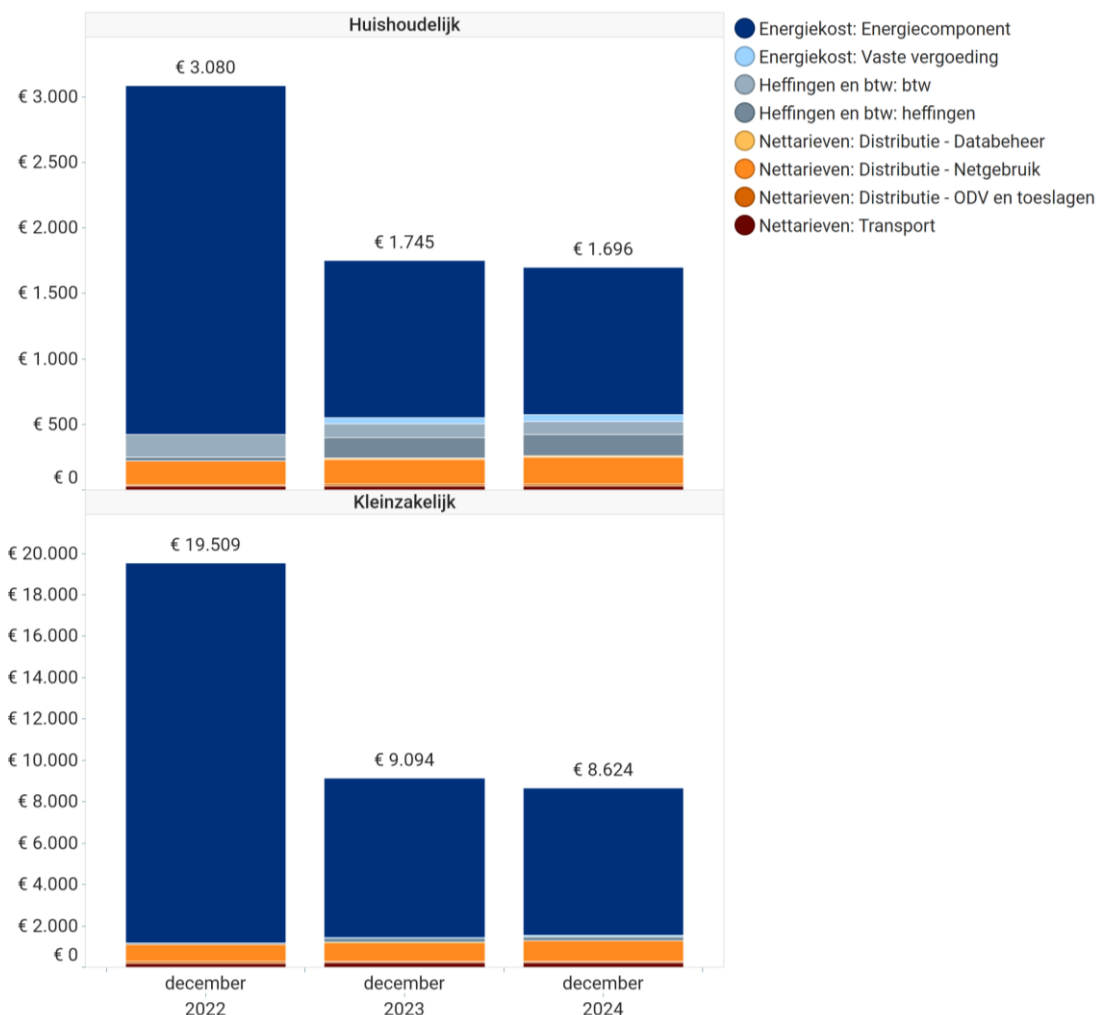
¹⁵ Art. 7.1.10., §2, tweede lid van het Energiedecreet: daling van 18% naar 11% voor elektriciteitsafnames in 2024

¹⁶ Art. 7.1.11, §2, derde lid van het Energiedecreet: stijging van 11,2% naar 14% voor elektriciteitsafname in 2024

¹⁷ <https://www.vlaamsenutsregulator.be/sites/default/files/document/rapp-2023-17.pdf>

¹⁸ https://dashboard.vreg.be/report/DMR_Prijzen_gas.html

- De nettarieven voor distributie zijn opgesplitst in de kosten gerelateerd aan het netgebruik, de kosten van ODV/toeslagen en het tarief databeheer.
- Transport is berekend op het door Fluxys, de transportnetbeheerder, gepubliceerde geschatte tarief dat door de meeste partijen gehanteerd wordt¹⁹.
- Het onderdeel 'Heffingen' bevat de federale heffingen 'bijzondere accijs' en de 'bijdrage op de energie'.

Figuur 4: Opbouw en evolutie van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers (incl. btw) en kleinzakelijke afnemers (excl. btw) met een doorsnee verbruik

De opbouw van de prijs in december 2024 staat in Tabel 3. Een gezin dat in december 2024 een nieuw gascontract afsloot, kon rekening houden met een geschatte gedaalde kost van gemiddeld gezien €49 (incl. btw) in het budget voor het komende jaar t.o.v. december 2023; voor een kleinzakelijke afnemer daalde de kost met gemiddeld €470 (excl. btw).

Samen met de gedaalde elektriciteitsprijzen komt dit op een totale geschatte lagere kost van gemiddeld gezien €125 (incl. btw) voor gezinnen en €1082 (excl. btw) voor kleinzakelijke afnemers.

¹⁹ <https://www.fluxys.com/-/media/project/fluxys/public/corporate/fluxyscom/documents/fluxys-belgium/commercial/tariffs/transmission/2024-january/schatting-van-de-kosten-van-het-vervoer-van-fluxys-belgi-in-de-totale-gasrekening-van-residentiele-en-pdf>

Tabel 3: De opbouw van de aardgasprijs bij huishoudelijke en kleinzakelijke afnemers in december 2024

Prijsonderdeel	Huishoudelijk		Kleinzakelijk	
	Bedrag	Verandering t.o.v. dec/2023	Bedrag	Verandering t.o.v. dec/2023
Energiekost: Energiecomponent	€ 1.126,40	-6% (-€74,06)	€ 7.127,69	-7% (-€568,2)
Energiekost: Vaste vergoeding	€ 54,20	+12% (€5,71)	€ 47,75	+20% (€8,01)
Nettarieven: Distributie - Databeheer	€ 13,16	+4% (€0,53)	€ 13,16	+4% (€0,53)
Nettarieven: Distributie - Netgebruik	€ 203,31	+8% (€15,3)	€ 967,53	+8% (€71,84)
Nettarieven: Distributie - ODV & toeslagen	€ 14,62	+9% (€1,17)	€ 97,14	+9% (€7,67)
Nettarieven: Transport	€ 25,98	+6% (€1,5)	€ 177,91	+6% (€10,47)
Heffingen en BTW: BTW	€ 96,00	-3% (-€2,77)	-	-
Heffingen en BTW: Heffingen	€ 162,17	+2% (€3,6)	€ 192,76	0% (€0)
Totaal	€ 1.695,84	-3% (-€49,02)	€ 8.623,94	-5% (-€469,68)

De vaste vergoedingen stegen met gemiddeld 12% bij gezinnen, en met 20% bij ondernemingen. Ook bij gas is er een grote spreiding in de vaste vergoedingen. Dit gaat van €0 tot €160 (incl. btw) per jaar bij huishoudelijke afnemers, en van €0 tot €168 (excl. btw) bij kleinzakelijke afnemers.

Meer details over de evolutie van de verschillende kosten in de nettarieven in 2024 kunnen gevonden worden in het rapport dat we hierover publiceerden²⁰. De raming van de kosten van vervoer van gas door Fluxys ('Transport') voor residentiële en kleinzakelijke afnemers op het distributienet voor 2024 steeg naar €1,53/MWh.

3.3 Prijsverschil per eigenschap

In het Marktrapport, Thema aanbod en contracten²¹, wordt een overzicht van het contractaanbod gegeven volgens specifieke kenmerken:

- Vast, variabel of dynamisch;
- Groen of grijs;
- Looptijd;
- Voorwaarden (verplichte aankoop van aandelen, enkel voor eigenaars van een elektrisch voertuig, etc.);
- Frequentie van betaling;
- Internet vereist of niet.

Hieronder bespreken we hoe de prijs van contracten beïnvloed wordt door bepaalde kenmerken. Om dit te onderzoeken, kijken we enkel naar de energiekost. De andere prijscomponenten, zoals de nettarieven en heffingen, worden namelijk niet door de leverancier bepaald, en zullen dus niet

²⁰ <https://www.vlaamsenutsregulator.be/sites/default/files/document/rapp-2023-17.pdf>

²¹ https://www.vlaamsenutsregulator.be/sites/default/files/document/rapp-2025-03_thema_aanbod_en_contracten.pdf

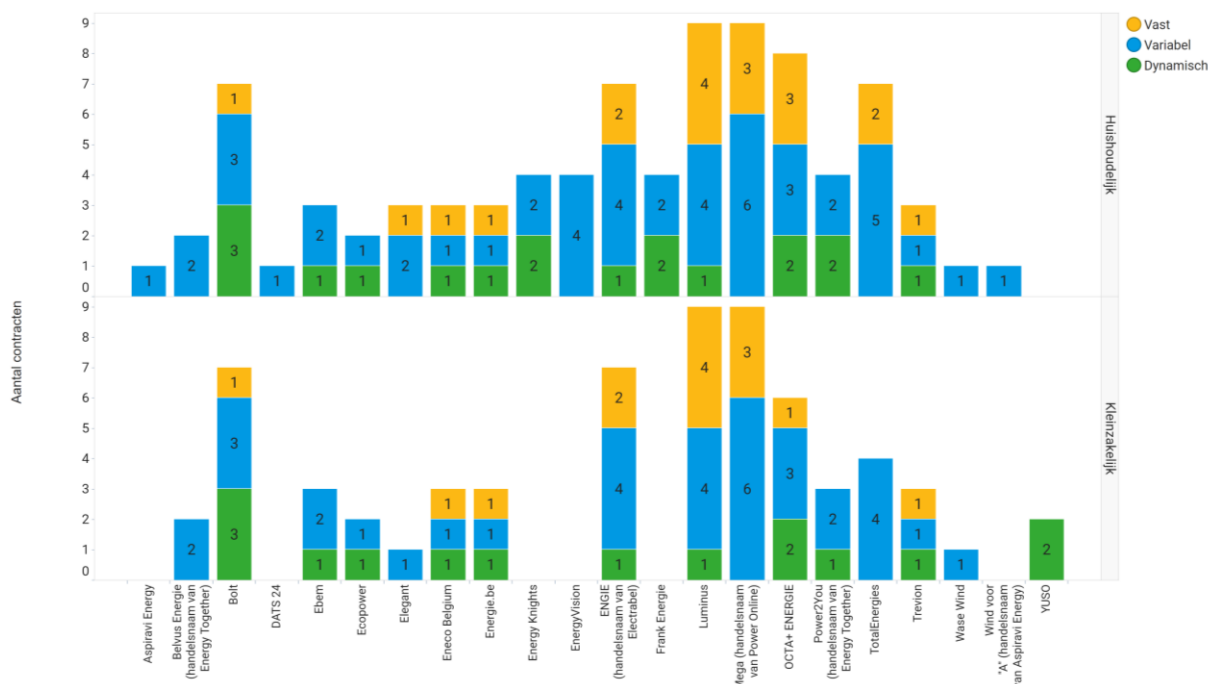
veranderen naargelang de eigenschappen. We bekijken enkel huishoudelijke afnemers, aangezien de conclusies voor kleinzakelijke afnemers gelijkaardig zijn.

3.3.1 Vaste, variabele en dynamische contracten

Aantal producten per type contract

Een contract kan een vaste, variabele of een dynamische prijs voor de energiecomponent bevatten. In onderstaande figuren geven we weer hoeveel commerciële contracten voor afname van elektriciteit en aardgas elke leverancier per type aanbod in de V-test® op de Vlaamse energiemarkt in december 2024²².

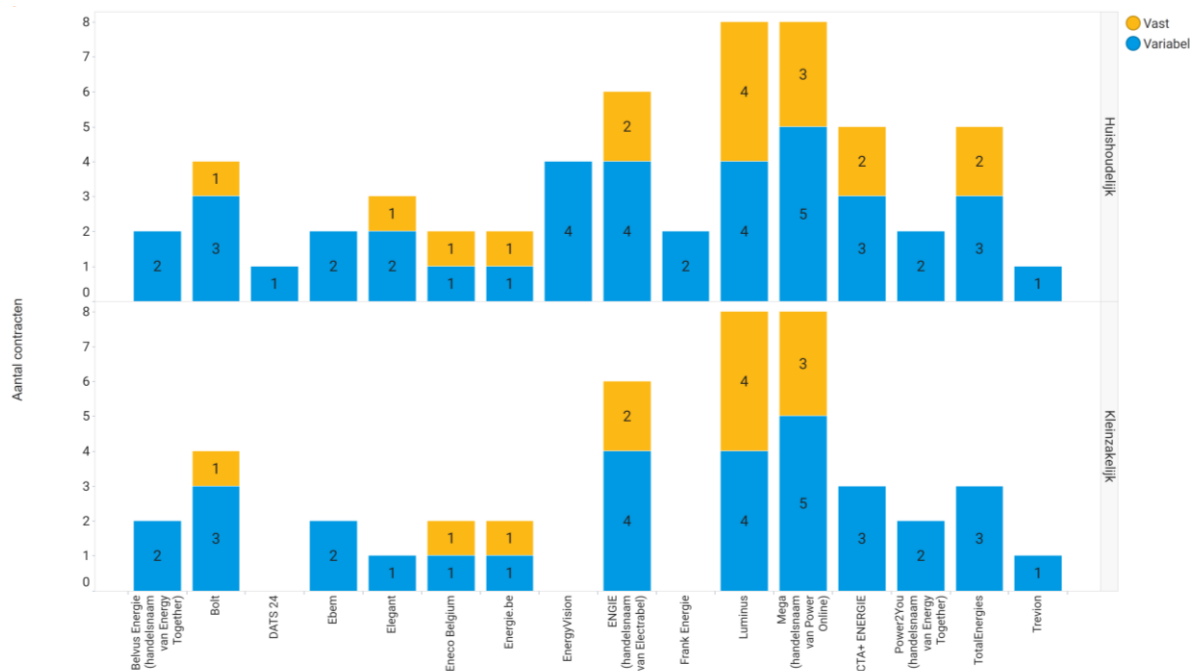
Figuur 5 toont het aantal contracten per leverancier aangeboden in december 2024. Een huishoudelijke afnemer van elektriciteit kon in december 2024 kiezen tussen 19 vaste contracten tegenover 49 variabele contracten en 18 dynamische contracten. Er waren 10 leveranciers die een vast contract aanboden, twee meer dan het jaar ervoor. Ook steeg het aantal leveranciers die een dynamisch contract aanboden van 7 naar 12 in die periode. Een kleinzakelijke klant had keuze tussen 14 vaste, 36 variabele en 15 dynamische contracten.

Figuur 5: In de V-test® aangeboden elektriciteitscontracten (afname) per leverancier in december 2024

Voor gas toont Figuur 6 het aanbod. Een huishoudelijke afnemer had de keuze tussen 17 vaste en 40 variabele contracten. Voor kleinzakelijke afnemers werden 12 vaste en 32 variabele contracten aangeboden.

²² Het contract 'Leegstaande woning' van ENGIE wordt in dit deel niet opgenomen, aangezien de verbruiken van de huishoudelijke en kleinzakelijke afnemer van dit rapport te hoog zijn voor dit contract.

Figuur 6: In de V-test® aangeboden gascontracten per leverancier in december 2024

De evolutie van het contractaanbod per leverancier en de verhouding tussen vast, variabel en dynamisch wordt maandelijks opgevolgd in het dashboard 'Aantal aangeboden contracten'²³.

Risicopremie

Voor elektriciteit is de verwachte jaarlijkse energiekost voor een huishoudelijke afnemer, gebaseerd op de gewogen gemiddelde prijs van het aanbod van december 2024 €619 (incl. btw) voor een variabel contract en €721 voor een vast contract. Dat betekent gemiddeld €102 (17%) per jaar meer voor een vast contract. Er zijn verschillende leveranciers die enkel variabele prijzen aanbieden, en geen vaste prijzen. Er speelt dan ook meer concurrentie in het variabel contractaanbod. Hoewel het logisch is dat er in een contract met een vaste energieprijis een risicopremie wordt verrekend door de leverancier, ter garantie van die vaste prijs, lijkt dit prijsverschil toch zeer hoog. Sinds de energiecrisis houden leveranciers rekening met een gestegen prijsrisico. De meerkost die we hier vermelden is enkel gebaseerd op schattingen van de jaarkost voor contracten met een variabele energieprijis op het moment van aanbod in de V-test®. De werkelijke kost kan zowel hoger als lager zijn, wat betekent dat het werkelijke prijsverschil hoger of lager dan €102 kan zijn.

Een bijkomende reden waarom vaste contracten meestal duurder zijn, is dat leveranciers geen opzegvergoeding mogen aanrekenen als een afnemer vroegtijdig het contract verbreekt. De leverancier loopt namelijk het risico dat zijn klant het contract verbreekt wanneer de energieprijzen zouden dalen, en hij zelf de al voorziene hoeveelheid energie op dat moment niet meer kan verkopen aan de oorspronkelijke vaste prijs. Leveranciers rekenen dit risico door in de prijzen die ze aan hun klanten aanbieden. Daarom moet worden overwogen om vaste contracten voor leveranciers en afnemers evenwichtig te maken door opzegtermijnen of opzegvergoedingen opnieuw in te voeren. Dergelijke opzegvergoeding zou leveranciers weer meer zekerheid geven, omdat het risico op vroegtijdige stopzetting van het contract door de afnemer wordt beperkt. In

²³ https://dashboard.vreg.be/report/DMR_Contractaanbod_E_G.html

het federaal regeerakkoord wordt de mogelijkheid om een verbrekingsvergoeding opnieuw toe te laten in het vooruitzicht gesteld²⁴.

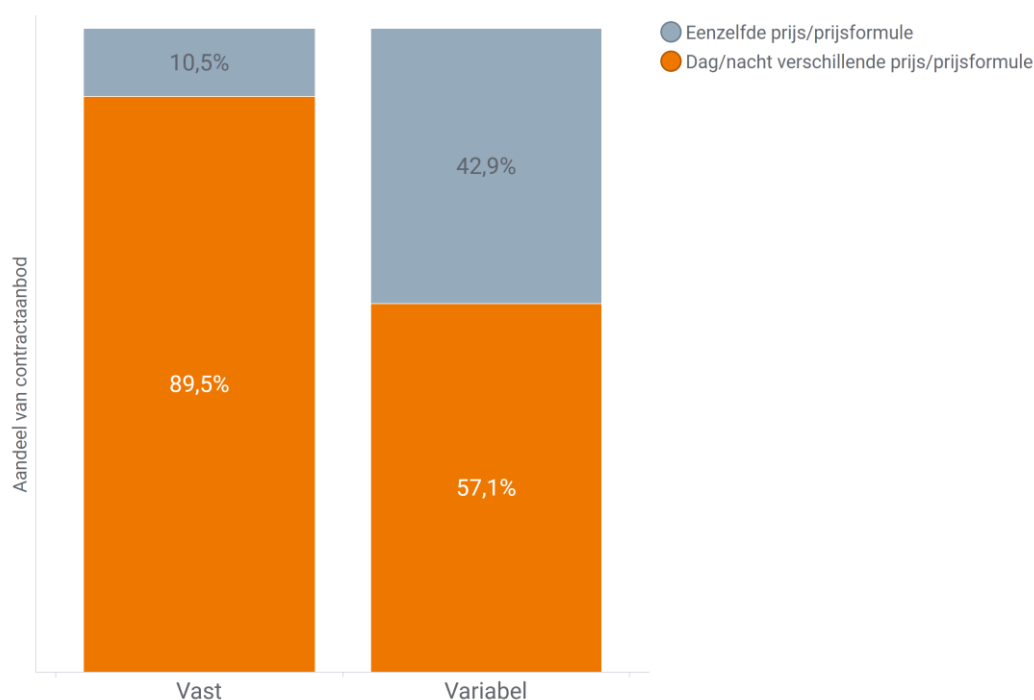
Voor gas is de verwachte jaarlijkse energiekost voor een huishoudelijke afnemer, gebaseerd op de gewogen gemiddelde prijs van het aanbod van december 2024, €1129 voor een variabel contract en €1251 voor een vast contract. Dat betekent gemiddeld €122 (11%) per jaar meer voor een vast contract.

3.3.2 Overige eigenschappen

3.3.2.1 Dag/nacht

Elektriciteitscontracten kunnen eenzelfde of een verschillende prijs/prijsformule hebben voor dag- en nachturen. Om het aandeel contracten met verschillende dag-/nachtprijzen vast te stellen in het contractaanbod van december 2024 kijken we bij vaste contracten of de eenheidsprijs per kWh verschilt; bij variabele contracten wordt gekeken of de factoren a en b in de prijsformule verschillend zijn tussen dag en nacht.

Figuur 7 toont dat bij vaste contracten de dag/nacht splitsing vaker wordt gemaakt dan bij variabele contracten.

Figuur 7: Aandeel van in de V-test® aangeboden elektriciteitscontracten (afname) met eenzelfde of verschillende prijs/prijsformule voor dag- vs. nachturen in december 2024

²⁴ https://www.belgium.be/nl/publicaties/regeerakkoord_van_de_federale_regering_bart_de_wever

Voor nieuwe vaste contracten zou gedurende een periode van twee jaar een pro rata verbrekingsvergoeding worden ingevoerd. Op het einde van deze periode zal worden geëvalueerd of dit een verlagend effect heeft gehad op de prijs.

3.3.2.2 Internet nodig?

Een contract krijgt de eigenschap ‘internet nodig’ wanneer de klant voor minstens één onderdeel van het contract internet nodig heeft. Dit is het geval wanneer het contract enkel via de website kan afgesloten worden, wanneer voorschotfacturen en/of de jaarlijkse eindafrekening enkel via e-mail verstuurd wordt, wanneer de leverancier voor vragen en klachten enkel via mail of chatbot bereikbaar is, etc. Momenteel zit ongeveer 15% van de huishoudelijke afnemers elektriciteit op een contract waarvoor internet vereist is.

Figuur 8 toont het gemiddelde prijsverschil tussen contracten waarbij internet wel of niet nodig is. Voor elektriciteit is dit prijsverschil gemiddeld €75 (incl. btw) per jaar. Dit kan opgesplitst worden in een verschil van €24 in de vaste vergoeding, en €51 in de energiegcomponent. Bij gas betaalt men gemiddeld €114 (incl. btw) per jaar meer wanneer internet niet vereist is. Hoewel het niet valt uit te sluiten dat nog andere factoren meespelen om tot dit gemiddeld prijsverschil te komen, lijkt het erop dat een uitgebreidere dienstverlening met een extra kost komt.

Opvallend is dat 92% van de contracten waarvoor internet vereist is, wordt aangeboden door kleinere leveranciers. Deze kleinere spelers proberen vaak als prijsbrekers hun marktaandeel te vergroten, wat het eerder genoemde prijsverschil beïnvloedt. Dit prijsverschil is relevant in het kader van initiatieven zoals het recente federale wetsvoorstel om telefonische bereikbaarheid in alle contracten te verplichten. Dergelijke verplichtingen zouden voor nieuwe of kleinere leveranciers een toegangsbarrière kunnen vormen en hun mogelijkheden tot prijscompetitiviteit kunnen verminderen, aangezien zij deze kosten over een kleiner aantal klanten moeten spreiden.

Figuur 8: Gemiddeld prijsverschil (incl. btw) tussen aangeboden elektriciteitscontracten (afname) waarbij internet wel of niet nodig is in december 2024

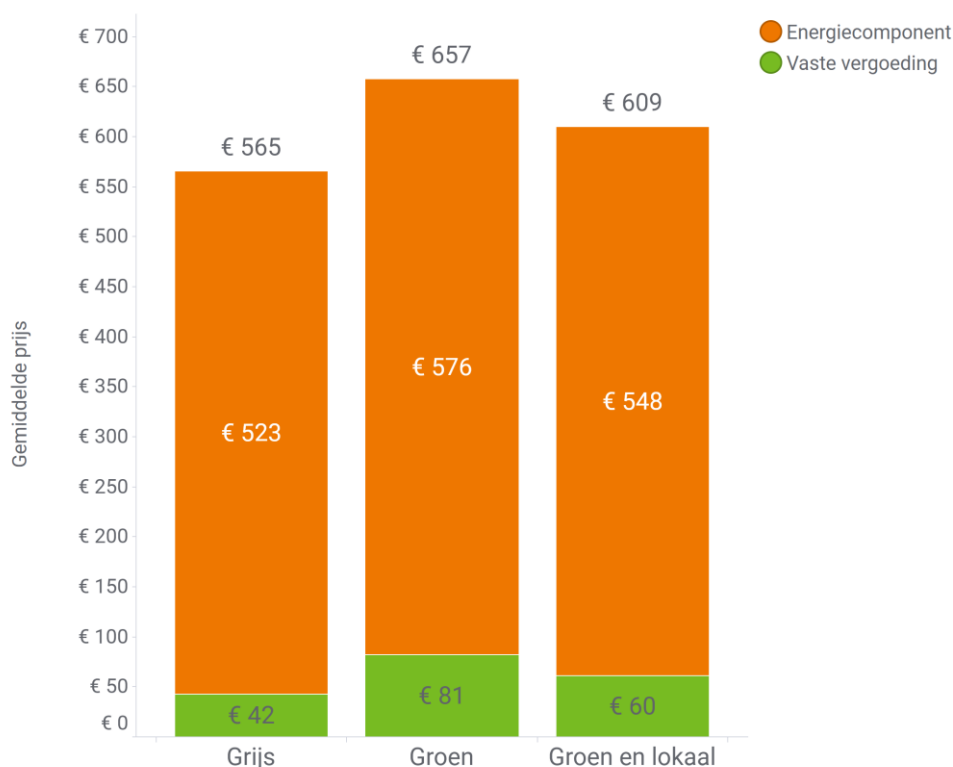

Figuur 9: Gemiddeld prijsverschil (incl. btw) tussen aangeboden gascontracten waarbij internet wel of niet nodig is in december 2024

3.3.2.3 Groen & lokaal

Figuur 10 toont het gemiddelde prijsverschil tussen elektriciteitscontracten met grijze, groene of groene en lokale stroom. Contracten met grijze stroom zijn €92 (incl. btw) goedkoper dan producten met groene stroom en €44 goedkoper dan producten met groene en lokale stroom. Dit prijsverschil kan een idee geven over de kosten die leveranciers maken voor het leveren van groene stroom, zoals het aankopen van garanties van oorsprong.

Het valt op dat contracten met groene en lokale stroom gemiddeld €48 goedkoper zijn dan contracten met groene stroom (die ook niet lokaal kan zijn). Aangezien groene en lokale stroom specifiek is, en de categorie 'groen' meer vrijheid geeft om in het buitenland goedkopere garanties van oorsprong aan te kopen, zou men verwachten dat lokale groene stroom duurder is. Bij leveranciers die beide categorieën aanbieden, zijn groene en lokale contracten ook meestal even duur of duurder dan groene contracten. Hieruit blijkt dus dat de kost voor garanties van oorsprong hier niet doorslaggevend is.

Figuur 10: Gemiddeld prijsverschil (incl. btw) tussen aangeboden elektriciteitscontracten (afname) met grijze, groene of groene en lokale stroom in december 2024

3.3.2.4 Domiciliëring

Sommige leveranciers geven een korting voor betaling via domiciliëring. In het aanbod van december 2024 waren er drie leveranciers die een dergelijke korting aanboden, en deze varieerden van €10 tot €20 (incl. btw) op jaarbasis bij zowel elektriciteit als gas.

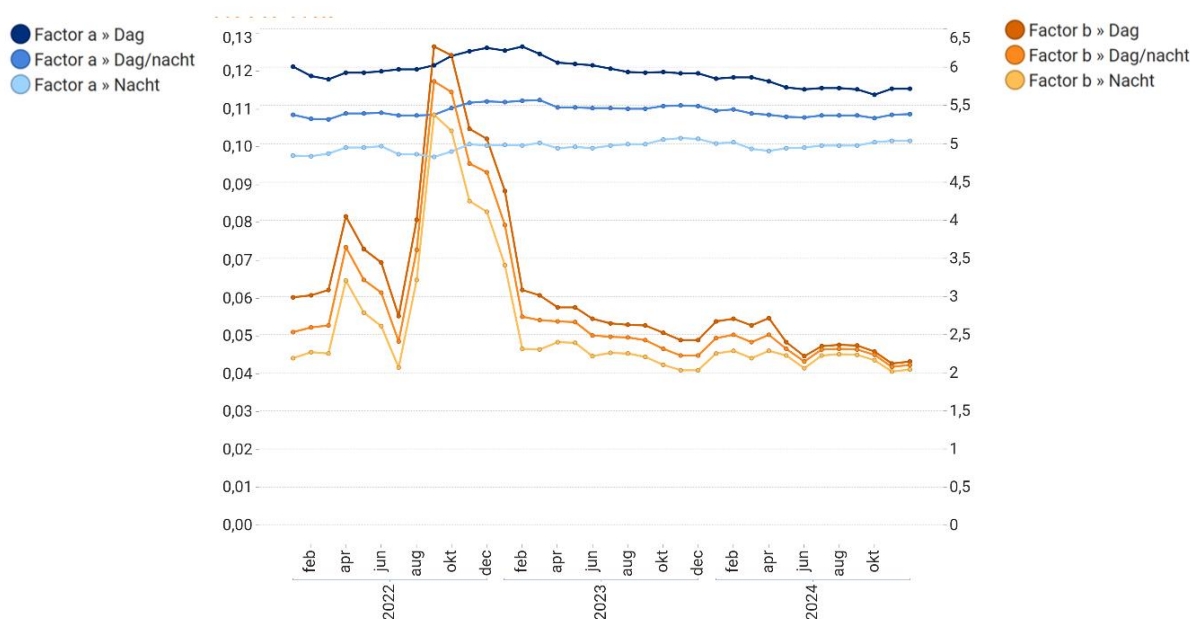
3.4 Evolutie prijsformules variabele contracten

Bij variabele contracten wordt de prijs bepaald door een vooraf vastgelegde prijsformule ($a \cdot X + b$), zoals beschreven in Hoofdstuk 1. In dit deel gaan we dieper in op de evolutie van de gemiddelde waarden van deze factoren a en b in de afgelopen jaren. Nadien bespreken we de mogelijke types indexatieparameters (X) en hoe vaak ze voorkomen.

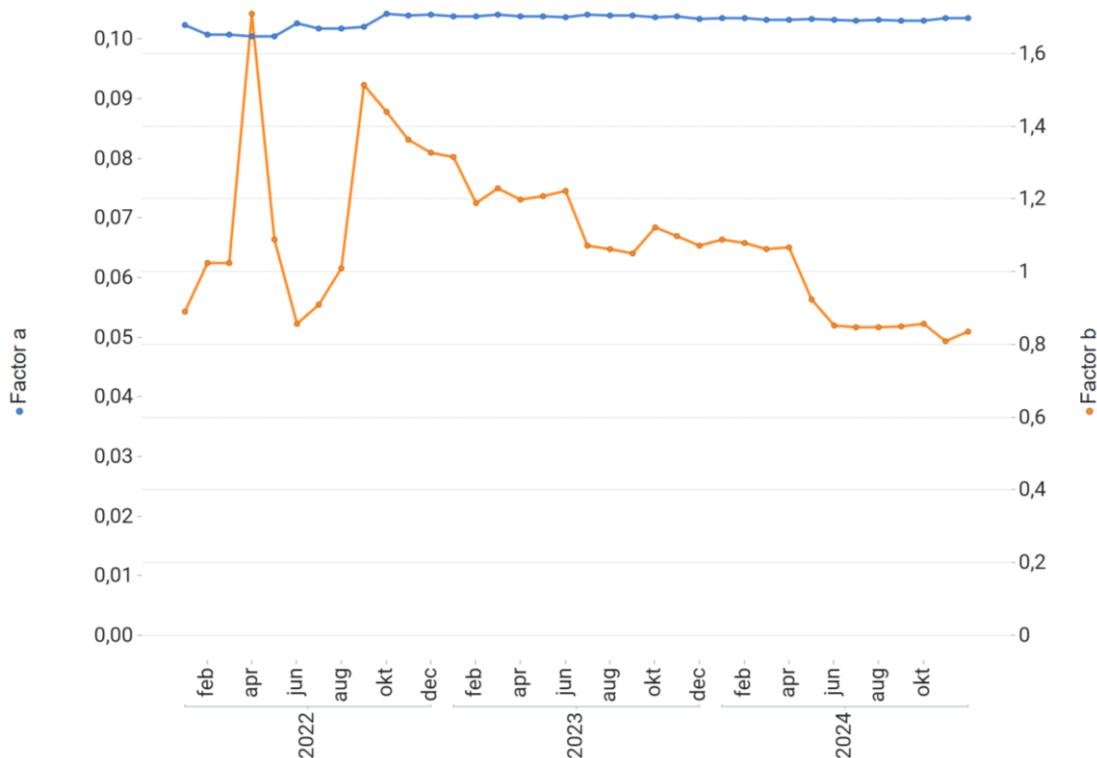
3.4.1 Factor a en b

Vaste contracten maken geen gebruik van prijsformules, dus worden ze in dit deel niet opgenomen. De evolutie van de waarden van factor a en b voor dynamische contracten wordt besproken in Hoofdstuk 6.

De evolutie van de gemiddelde waarden per maand van de factoren a en b in de prijsformules van variabele elektriciteitscontracten wordt getoond in Figuur 11. Er is een piek zichtbaar in de waarden van de factor b in 2022, dit ten gevolge van de energiecrisis. In de jaren erna stabiliseerden deze waarden zich. In de loop van 2024 valt het op dat de waarden van a en b in de prijsformules voor verschillende metertypes (enkelvoudig, tweevoudig dag en tweevoudig nacht) dichter bij elkaar komen. Het klassieke verschil tussen dag- en nachtprijzen wijzigt dan ook meer en meer onder invloed van de toename van het aandeel hernieuwbare energie in de productiemix. De evolutie van de factor a en b voor gas wordt getoond in Figuur 12.

Figuur 11: Evolutie van de gemiddelde waarden van factor a en b van de variabele elektriciteitscontracten (afname) voor huishoudelijke afnemers

Figuur 12: Evolutie van de gemiddelde waarden van factor a en b van de variabele gascontracten voor huishoudelijke afnemers

3.4.2 Type indexatieparameter

Leveranciers zijn vrij om hun indexatieparameters te bepalen. We bespreken hieronder de verschillende types van indexatieparameters en de evolutie in het gebruik ervan.

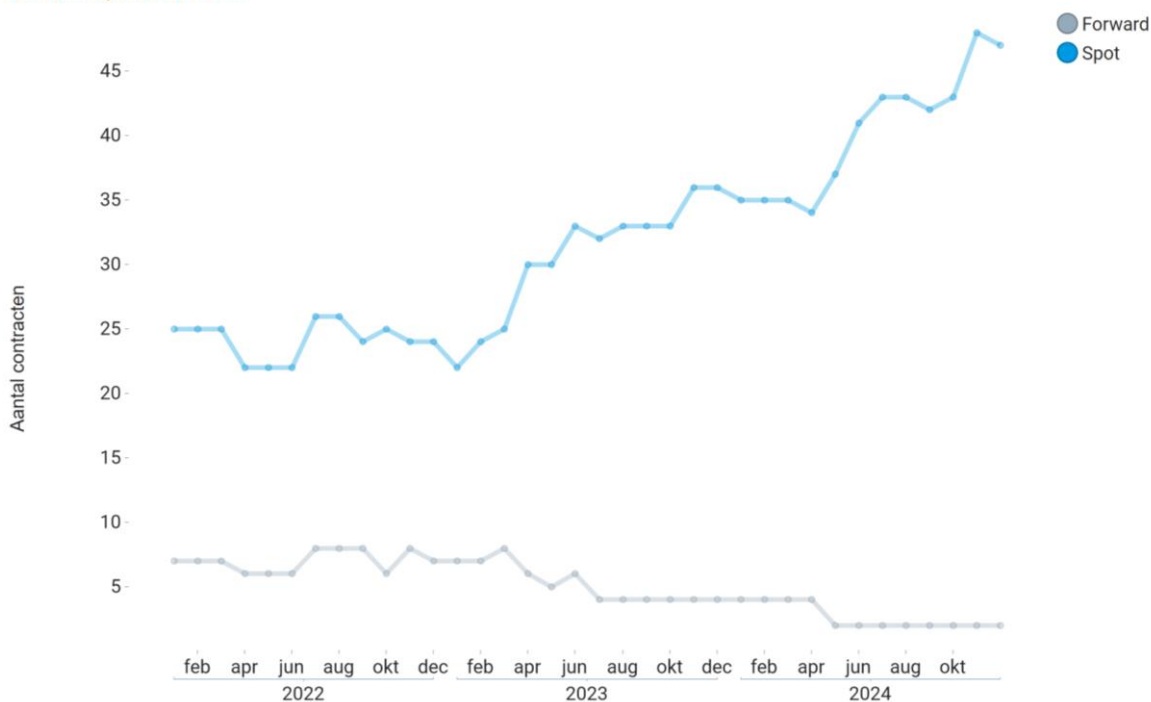
Vaste contracten maken geen gebruik van indexatieparameters, en bij dynamische contracten wordt per definitie altijd een uur (H) spot parameter gebruikt. Daarom worden vaste en dynamische contracten in dit deel niet opgenomen.

Evolutie forward/spot

Indexatieparameters worden berekend op basis van groothandelsprijzen op de energiebeurzen. Ze kunnen gebaseerd zijn op langere termijn beurzen (forward) of korte termijn beurzen (spot), zoals uitgelegd in Hoofdstuk 2.

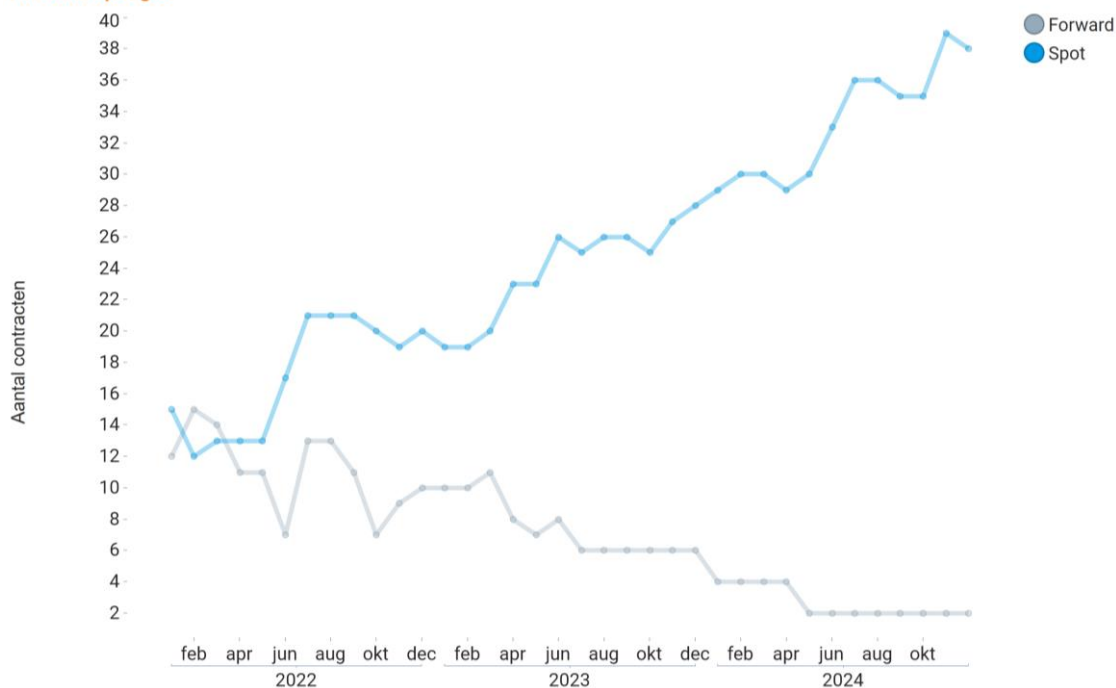
Uit Figuur 11 voor elektriciteit en Figuur 12 voor gas blijkt dat spotparameters steeds meer aan populariteit winnen tegenover forwardparameters. Dit toont dat de spotmarkten aan belang winnen. Een van de verklaringen hiervoor is de groei van hernieuwbare energieproductie; deze is minder geschikt om aan te bieden op de termijnmarkt. De termijnmarkt werkt namelijk met baseloadblokken (i.e. gelijke hoeveelheid energie tijdens alle uren van de periode in het product (bv. maand, kwartaal,...), terwijl de productie van hernieuwbare energie veel meer intermitterend is (bv. dag/nacht). De productie is ook afhankelijk van het weer, waardoor een voorspelling op lange termijn moeilijk is.

Forward/Spot elektriciteit

Figuur 13: Evolutie van het aantal variabele elektriciteitscontracten (afname) met spot versus forward indexatieparameter

Forward/Spot gas

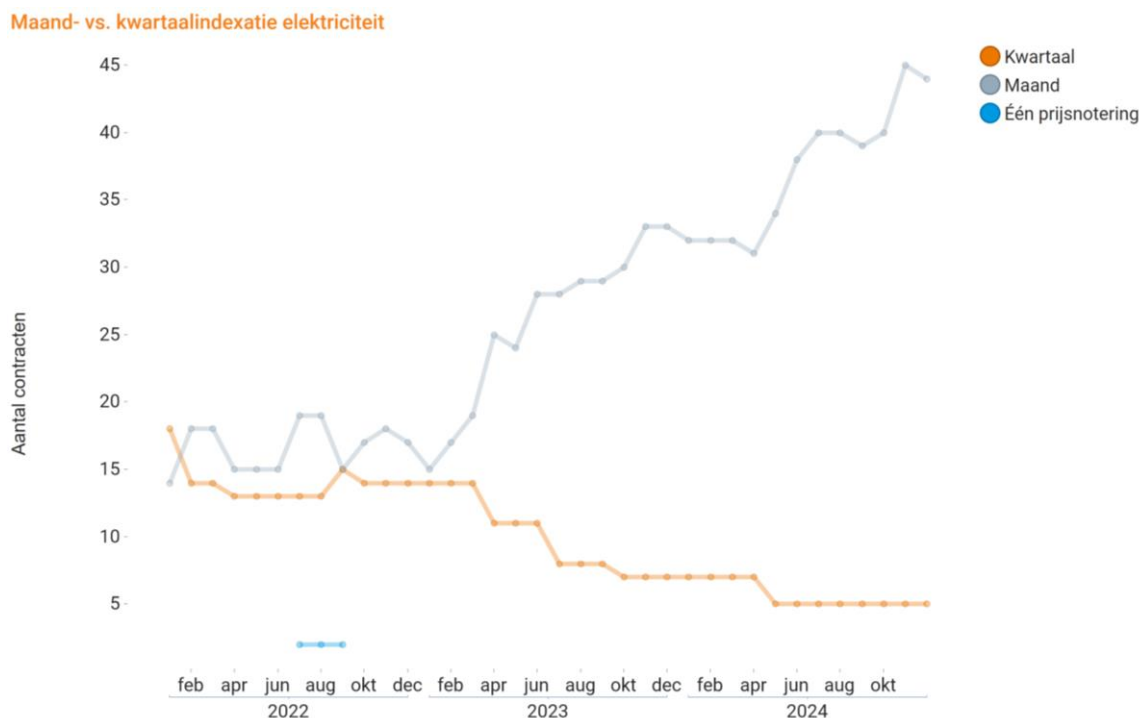
Figuur 14: Evolutie van het aantal variabele gascontracten met spot versus forward indexatieparameter

Evolutie maand- vs. kwartaalindexatie

De waarden van de indexatieparameters kunnen berekend worden op maand- of op kwartaalbasis. Bij spotparameters betekent dit dat er een gemiddelde wordt berekend van de day ahead prijzen over een maand heen, of over een kwartaal. Ook bij forwardparameters betekent dit dat de waarde van de parameter van toepassing is voor de afnames in een maand of in een kwartaal. Daarnaast kunnen forwardparameters ook gebaseerd zijn op de prijsnoteringen gedurende een maand of een kwartaal, voor leveringen in een volgende maand of kwartaal. Het gebeurt ook dat de prijs gebaseerd wordt op de prijsnotering van één dag.

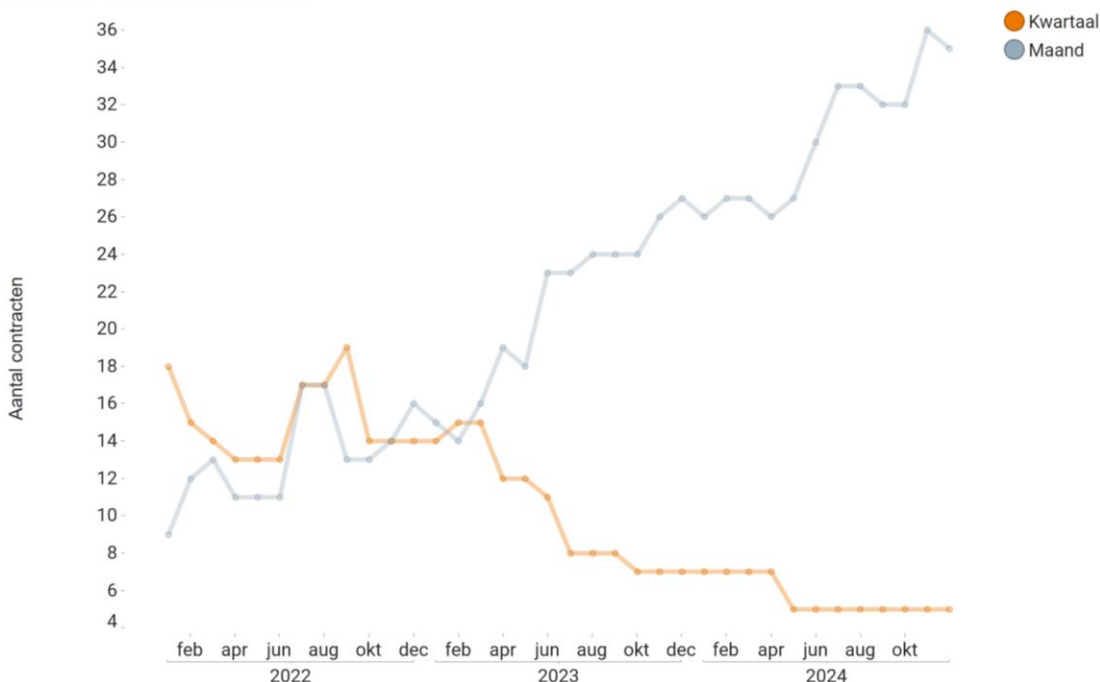
In Figuur 15 voor elektriciteit en Figuur 16 voor gas is duidelijk zichtbaar dat het gebruik van maandparameters sterk gestegen is tegenover het gebruik van kwartaalparameters. We baseren ons hiervoor op de periode waarvoor de parameterwaarde geldt. Het aanbod van contracten met een kwartaalparameter blijft stabiel laag. In december 2024 zijn er slechts twee leveranciers die nog gebruik van maken van dit soort parameter.

Forwardparameters die niet gebaseerd zijn op gemiddelde prijzen over een periode, maar bepaald op basis van de prijsnotering van één dag, werden in het aanbod van de afgelopen twee jaar niet meer gebruikt. Dit soort parameters hebben als nadeel dat ze erg risicovol zijn. De prijs op één bepaalde handelsdag kan door veel factoren uitzonderlijk hoog of laag zijn, en deze prijs zou dan gelden voor een hele maand of kwartaal.

Figuur 15: Evolutie van het aantal variabele elektriciteitscontracten (afname) per maand- vs. kwartaalindexatie

Maand- vs. kwartaalindexatie gas

Figuur 16: : Evolutie van het aantal variabele gascontracten per maand- vs. kwartaalindexatie

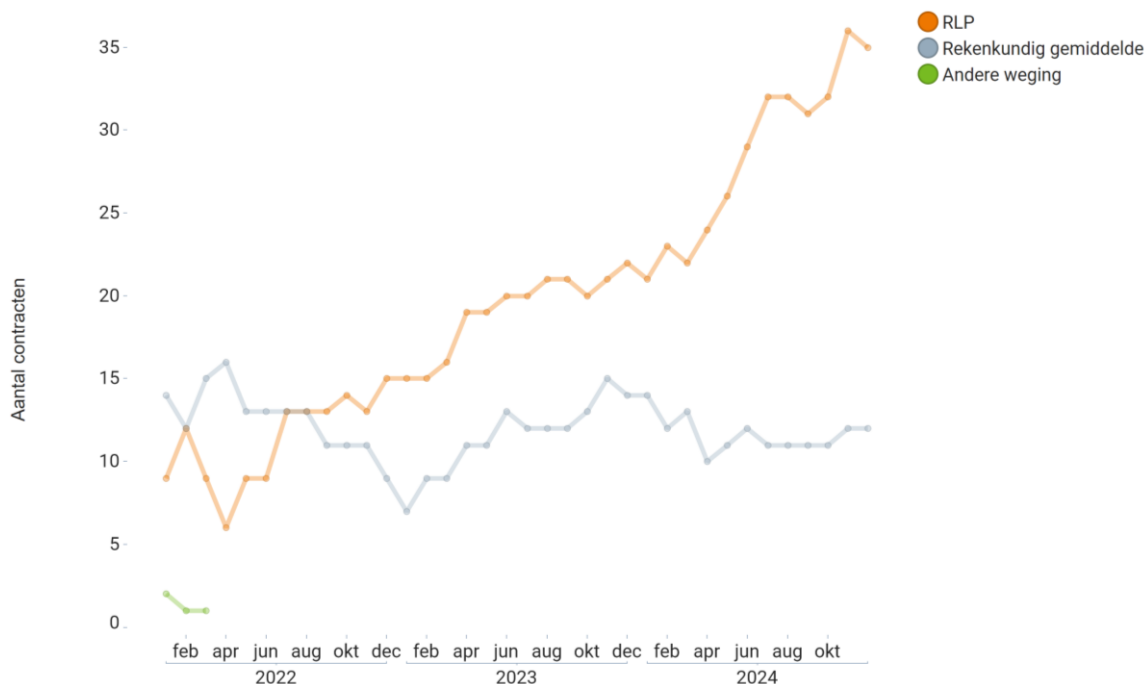
Evolutie rekenkundig vs. gewogen gemiddelde bij spotparameters

Bij spotparameters wordt er een gemiddelde berekend van de beursprijzen, en er zijn verschillende manieren om dit gemiddelde te berekenen. Een eerste mogelijkheid is om een rekenkundig gemiddelde te nemen. Verder kan er bij afnamecontracten ook een gewogen gemiddelde genomen worden op basis van reële lastprofielen (RLP's)²⁵.

De evolutie van het gebruik van deze verschillende berekeningswijzen wordt getoond voor elektriciteit in Figuur 17 en voor gas in Figuur 18. De stijging van het gebruik van RLP gewogen parameters is zichtbaar. Aangezien RLP-profielen de statistisch verwachte verdeling van het jaarverbruik bevatten, zal een RLP gewogen parameter dichter aansluiten bij de verwachte afnames van de consumenten dan een parameter o.b.v. een rekenkundig gemiddelde. Met andere woorden, aangezien de prijzen op de spotmarkt vraag en aanbod volgen, zullen de prijzen voor uren waarin er typisch meer verbruikt wordt, hoger zijn en zullen deze ook sterker doorwegen in het berekend RLP-gewogen gemiddelde. Dit soort parameters zorgt er dus voor dat de prijzen die de consumenten betalen sterker aansluiten bij de prijzen die de leveranciers betalen voor hun sourcing, waarmee een deel van het prijsrisico voor de leverancier verminderd wordt. Het effect van deze weging is weliswaar beperkt. Het verschil tussen het RLP-gewogen en het rekenkundig gemiddelde van de meest voorkomende spotparameter bij elektriciteit (EPEX Spot BE) over de laatste 3 jaar is gemiddeld €2,8/MWh. Bij gas (TTF EGS EEX) is het verschil gemiddeld €0,05/MWh.

²⁵ Die worden gepubliceerd door Synergrid. Hiermee wordt de totale afname bij jaar- of maandgemeten afnemers verdeeld over kwartieren (elektriciteit) of uren (gas) in dat jaar of die maand. Het lastprofiel geeft aan elk kwartier/elk uur van een kalenderjaar een bepaald gewicht.
Vóór 2022 maakte men in de markt gebruik van SLP's of synthetische lastprofielen i.p.v. RLP's of reële lastprofielen. Sindsdien worden SLP's enkel nog gebruikt voor exclusief nachtmeters.

Berekeningswijze gemiddelde bij spotparameters elektriciteit

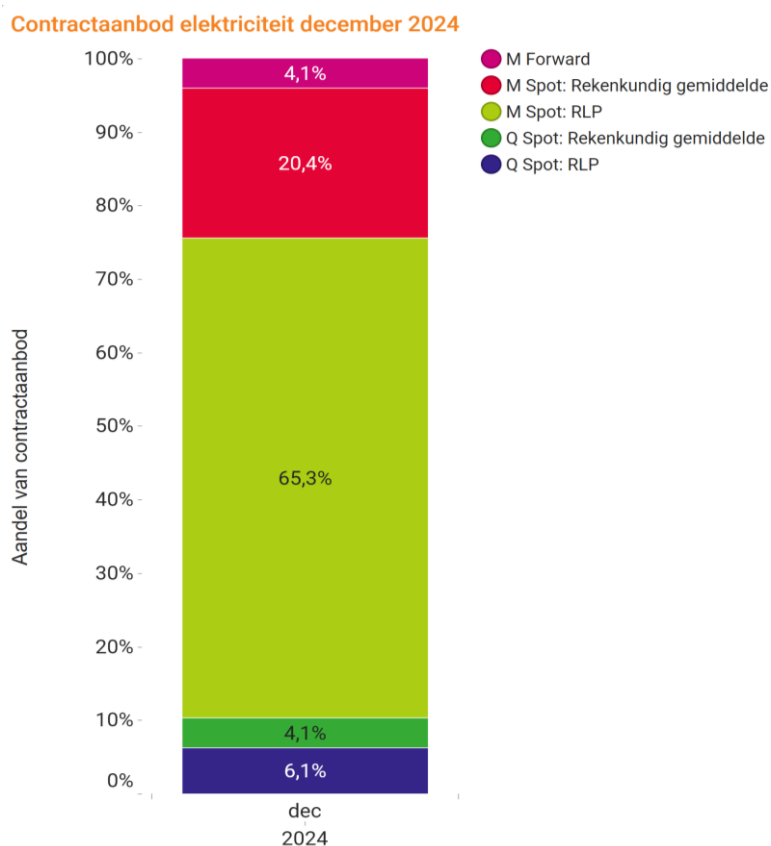
Figuur 17: Evolutie van het aantal variabele elektriciteitscontracten (afname) per berekeningswijze van het gemiddelde bij spotparameters

Berekeningswijze gemiddelde bij spotparameters gas

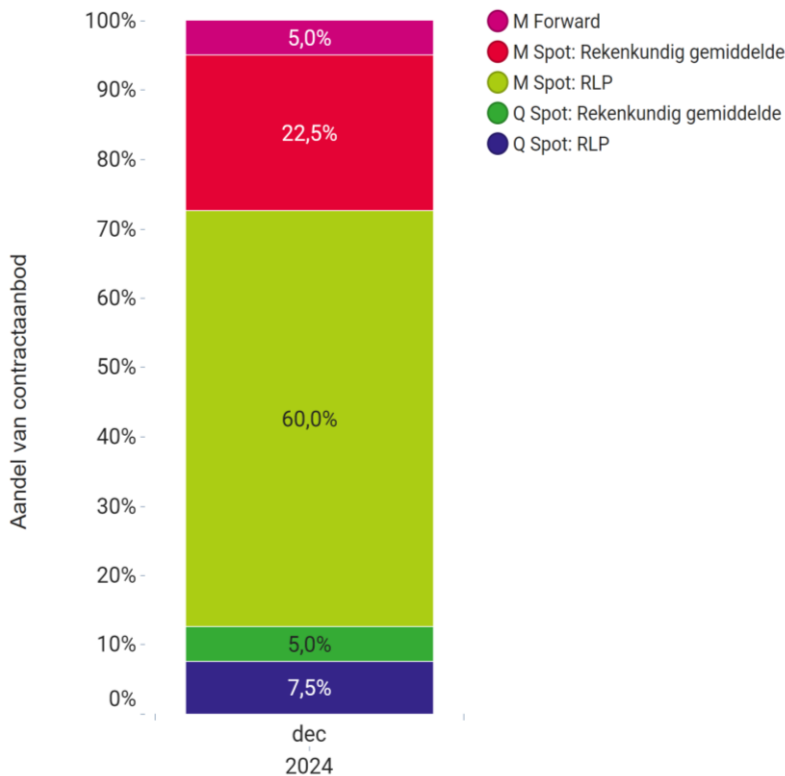
Figuur 18: Evolutie van het aantal variabele gascontracten per berekeningswijze van het gemiddelde bij spotparameters

Figuur 19 en Figuur 20 vatten de kenmerken van indexatieparameters die hierboven besproken werden samen, en tonen het aandeel van de verschillende types parameters in het contractaanbod van december 2024. Hierbij valt meteen op dat de meest gebruikte parameter een maandelijks geïndexeerde spotparameter met RLP weging is.

Figuur 19: Aandeel van de variabele elektriciteitscontracten (afname) per type indexatieparameter in december 2024

Contractaanbod gas december 2024

Figuur 20: Aandeel van de variabele gascontracten per type indexatieparameter in december 2024

4 Hoeveel betaalde de gemiddelde Vlaming voor elektriciteit en gas in 2024?

4.1 Methodologie

In het vorige hoofdstuk werden de prijzen besproken van het contractaanbod zoals het in de V-test[®] is opgenomen. Die prijzen zijn gebaseerd op schattingen van de jaarkost voor de komende twaalf maanden (zie dashboards 'Afnameprijzen | Vooruitblik'). In de nieuwe prijzendashboards die we nu lanceren (dashboards 'Afnameprijzen | Terugblik'²⁶), berekenen we hoeveel de gemiddelde Vlaming werkelijk betaalde voor zijn elektriciteit en gas in Vlaanderen in de voorbije maanden.

We baseren ons hiervoor op volgende informatie:

- De eenheidsprijzen (vaste prijzen) en prijsformules (variabele en dynamische prijzen) van energiecontracten, zoals ze ons werden gerapporteerd door de leveranciers in het teken van de V-test[®] en onze prijzendatabank sinds januari 2022;

²⁶ https://dashboard.vreg.be/report/PUBLIC_wat_betaalden_vlamingen_gemiddeld_e.html
https://dashboard.vreg.be/report/PUBLIC_wat_betaalden_vlamingen_gemiddeld_g.html

- Het aantal afnemers²⁷ per contractversie waar in maand M nog klanten op beleverd werden (i.e. werkelijke of lopende contracten). Dit wordt ons gerapporteerd door de leveranciers in maand M+1. Verschillende contractversies kunnen eenzelfde contractnaam hebben, maar andere prijzen of prijsformules, waardoor de prijs betaald door de afnemers ook verschillend is tussen verschillende contractversies;
- Voor variabele prijzen wordt de werkelijke prijs berekend met de werkelijke waarde van de indexatieparameter voor die maand. Voor dynamische prijzen rekenen we met het maandelijks gemiddelde van de day ahead uurprijzen.

De gemiddelde werkelijke prijs die zo wordt berekend, is dus een gewogen prijs volgens het aantal afnemers. De nettarieven worden in deze dashboards op dezelfde manier gewogen als in onze prijzendashboards met het contractaanbod, namelijk volgens het aantal afnamepunten per netgebied.

De typeafnemers in onze dashboards hebben allemaal een bepaald jaarverbruik. Aangezien de nieuwe dashboards met werkelijke energieprijzen op maandelijks basis zijn opgebouwd, moet het jaarverbruik verdeeld worden over maandvolumes. Voor afnemers met een klassieke meter gebeurt dit in realiteit via verbruiksprofielen (RLP). Deze verdelen het jaarverbruik over de verschillende kwartieren (elektriciteit) en uren (gas) in een jaar via een statistisch bepaald profiel.

Ook bij digitale meters in meetregime 1 (standaard) gebeurt deze verdeling op basis van RLP. Sinds juli 2024 worden echter 'informatieve maandwaarden' gebruikt om het jaarverbruik bij een digitale meter te verdelen over de verschillende maanden bij facturatie. Deze maandwaarden zijn gebaseerd op werkelijke metingen van de digitale meter. Wanneer men in een bepaalde maand uitzonderlijk weinig of veel heeft verbruikt, zal dit sinds de afnames in juli 2024 dan ook correct verrekend worden in de afrekeningsfactuur bij een digitale meter. Dit betekent ook dat de gefactureerde maandvolumes bij een jaar- of een maandafrekening sindsdien gelijk zijn. Het enige verschil tussen beide zijn nog de voorschotfacturen, en het feit dat men bij een jaarafrekening maar na een jaar zicht krijgt op de werkelijke energiekosten.

In de nieuwe prijzendashboards met werkelijke energieprijzen verdelen we het jaarverbruik van de typeafnemers over de verschillende maanden op twee verschillende manieren:

- Weergave in c€/kWh: Het jaarverbruik wordt hier gedeeld door twaalf. Dit is nodig om de eenheidsprijzen tussen de verschillende maanden vergelijkbaar te houden. Vaste kosten (bv. vaste vergoeding, tarief databeheer, capaciteitstarief (enkel elektriciteit)) worden verdeeld over de verschillende maanden pro rata het aantal dagen. Een verdeling via RLP zou een vreemde prijsevolutie geven, met hogere prijzen in de zomer (deling door een lager aantal kWh) dan in de winter;
- Weergave in €/maand: Het jaarverbruik wordt hier verdeeld volgens RLP. Dit geeft een meer realistisch beeld van wat men kan verwachten aan kostenverdeling over een jaar (bv. evolutie maandelijks te betalen bedragen bij maandafrekening).

²⁷ De rapportering bevat het aantal allocatiepunten dat wordt beleverd per contractversie.

4.2 Gebruik nieuwe dashboards 'Afnameprijzen | Terugblik'

De prijzendashboards 'Afnameprijzen | Terugblik' geven een vrij accuraat beeld van hoeveel de gemiddelde Vlaming betaalde voor elektriciteit en gas in de voorbije maanden. We beschikken pas vrij recent over voldoende informatie om deze complexe berekeningen te kunnen uitvoeren. Ze geven dus heel andere informatie dan de prijzendashboards 'Afnameprijzen | Vooruitblik', die al langer bestaan, en die informatie geven over de verwachte jaarkost voor nieuwe contracten afgesloten in die maand (cf. V-test®).

In totaal vertegenwoordigden de rapporteringen van aantal afnemers per contractversie door de leveranciers voor december 2024 volgende percentages van het totale aantal allocatiepunten op het distributienet in Vlaanderen, zoals ons gerapporteerd door Fluvius (incl. afnemers met sociaal tarief en afnemers beleverd door de distributienetbeheerder):

- Huishoudelijk elektriciteit (afname): 94,43%
- Huishoudelijk gas: 94,50%
- Kleinzakelijk elektriciteit (afname): 45,88%
- Kleinzakelijk gas: 50,06%

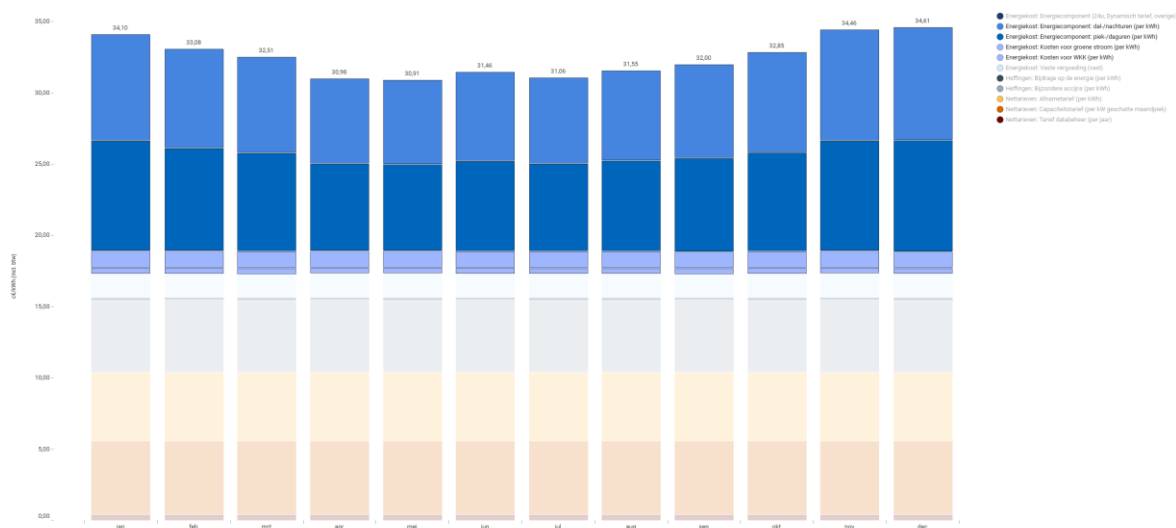
Voor de huishoudelijke markt hebben we dus een redelijk volledig beeld van hoeveel afnemers welk energiecontract hebben, en dus ook van de prijzen van hun contracten. Voor de kleinzakelijke markt is het beeld beperkter. Dit komt doordat niet alle leveranciers werken met een gestandaardiseerd contractaanbod dat in de V-test® kan opgenomen worden. We willen er werk van maken om het beeld op de energiecontracten van kleinzakelijke afnemers uit te breiden en de representativiteit van onze cijfers voor deze markt op die manier te verhogen. In afwachting hiervan zullen we in dit hoofdstuk echter focussen op huishoudelijke afnemers.

4.2.1 Wat kan men wel doen met de nieuwe prijzendashboards?

Eigen energiefactuur vergelijken

Men kan de eigen energiefacturen naast het dashboard leggen en vergelijken. Meer bepaald vertelt een vergelijking van de kost van de energiegroenestroomcomponent en kosten groene stroom en WKK (elektriciteit) in c€/kWh en van de vaste vergoeding (€/maand) of de eigen factuur duurder of goedkoper was dan gemiddeld. Het is echter oppassen met een vergelijking van de totale factuurkost, aangezien:

- de nettarieven afhankelijk zijn van het netgebied waarin men zich bevindt (de dashboards bevatten gewogen gemiddelden over Vlaanderen);
- er ook vaste kosten zitten in de factuur en de dashboards, wat betekent dat een pro rata verrekening naar de eigen afname in kWh geen correct resultaat zal geven.

Figuur 21: Prijsonderdelen 'energiecomponent' en 'kosten groene stroom en WKK' (c€/kWh, incl. btw) in het dashboard 'Afnameprijzen | Terugblik' (voorbeeld elektriciteit)

Wanneer de eigen energiekost duurder blijkt te zijn dan de gemiddelde kost in het dashboard, kan dit een aanzet zijn om de V-test® te doen en eventueel van energiecontract te veranderen.

Data voor berekening van de consumptieprijsindex

Energieprijzen zijn een belangrijk onderdeel van de korf aan goederen en diensten die deel uitmaken van de berekening van de consumptieprijsindex door de Indexcommissie²⁸.

Aangezien de Indexcommissie alle nodige berekeningen voor deze index zelf hoeft uit te voeren, worden de prijzen uit onze dashboards niet rechtstreeks gebruikt. De data die als bron gebruikt worden voor deze dashboards zijn echter wel een zeer nuttige bron voor de Indexcommissie om de nodige berekeningen correct te kunnen uitvoeren.

Vergoeden energiegerelateerde kosten door werkgever

De prijzen kunnen ook als basis gebruikt worden voor energiegerelateerde kostenvergoedingen door de werkgever aan zijn werknemers.

4.2.2 Wat kan men niet doen met de nieuwe prijsdashboards?

De eigen factuur narekenen

Aangezien de dashboards een gemiddelde berekenen voor alle lopende energiecontracten die ons werden gerapporteerd door de leveranciers, is het niet mogelijk hier de prijs voor één bepaald contract uit te halen. Ook de nettarieven zijn een gewogen gemiddelde voor Vlaanderen. Deze tarieven zijn verschillend per netgebied.

Bovendien kan men, zoals hierboven al vermeld, de weergegeven totale prijs in c€/kWh ook niet zomaar vermenigvuldigen met de eigen afname. Hier zitten namelijk ook verschillende vaste kosten in verrekend, zoals de vaste vergoeding en vaste nettarieven (o.a. tarief database en capaciteitstarief). Indien men de prijs per kWh zou vermenigvuldigen met een ander aantal kWh

²⁸ <https://statbel.fgov.be/nl/themas/consumptieprijsindex/consumptieprijsindex>

dan waarmee werd gerekend in het dashboard, zouden de vaste kosten onder- of overschat worden.

Vergelijken huidig contract met nieuw contractaanbod

Hiervoor kan men terecht in de V-test® (zie §3.1).

Vanaf 1 juli 2025 wordt de informatieverplichting door energieleveranciers aan huishoudelijke²⁹ en kleinzakelijke afnemers verder uitgebreid met de vermelding van een unieke identificatiecode³⁰:

- Op voorschot- en afrekeningsfacturen moet die code verwijzen naar de contractversie van het huidig energiecontract van de afnemer;
- Op communicatie over een contractvernieuwing moet die code verwijzen naar de contractversie die wordt aangeboden.

Deze unieke identificatiecode moet ook worden vermeld in de vorm van een link en een QR-code, die de afnemer onmiddellijk leidt naar een eenvoudige vergelijking van dit contract met het bestaande marktaanbod in de V-test®. Op die manier kunnen afnemers op een vlotte en laagdrempelige manier het lopende of aangeboden contract vergelijken met het actuele marktaanbod.

4.3 Werkelijke prijzen lopende contracten

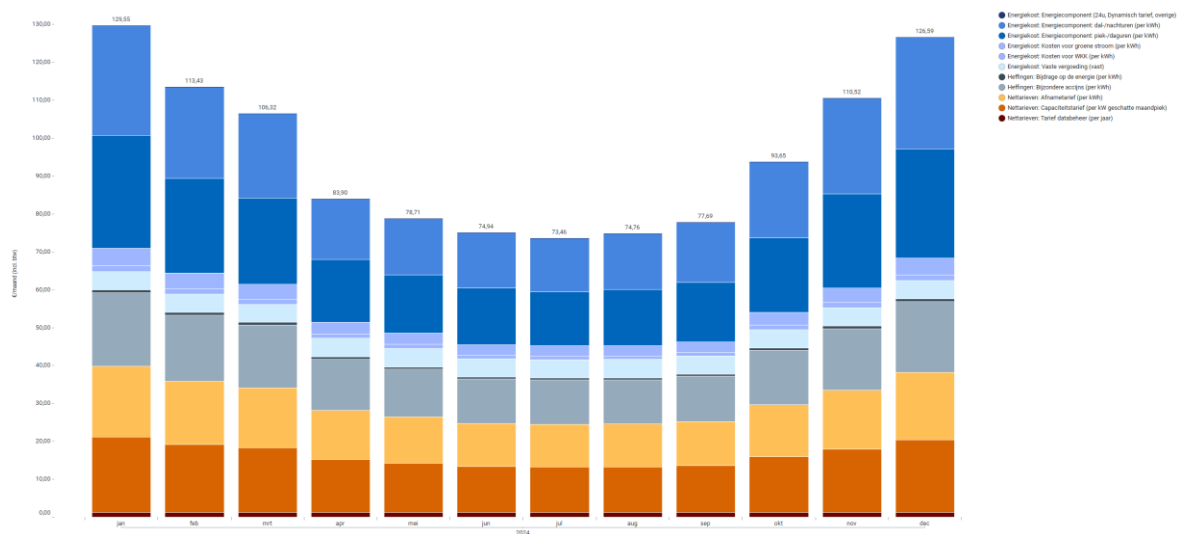
4.3.1 Opbouw en spread prijzen

Figuur 22 en Figuur 23 tonen hoeveel de gemiddelde Vlaming in 2024 betaalde voor elektriciteit en gas binnen de commerciële contracten³¹. We nemen hier telkens als voorbeeld een gemiddeld huishouden met een jaarafname van 3500 kWh elektriciteit (1600 kWh tijdens daguren en 1900 kWh tijdens nachturen) en 17.000 kWh gas. De getoonde cijfers zijn incl. btw. De prijzen zijn berekend o.b.v. het aantal afnemers per contractversie per maand (i.e. verschillende rapporteringen door de leveranciers).

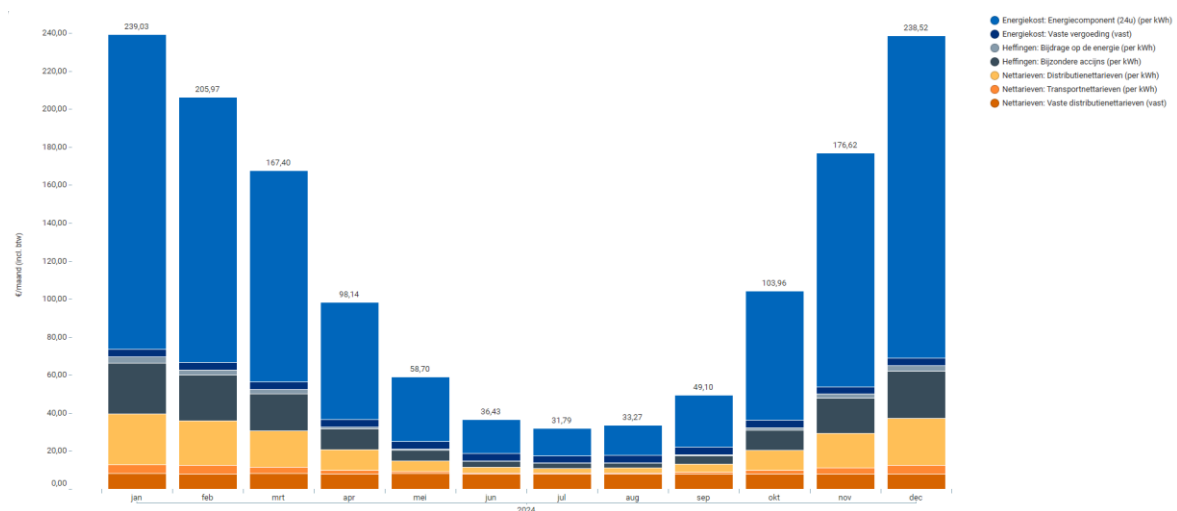
²⁹ Behoudens voor degene die genieten van het sociaal tarief.

³⁰ Artikel 3.2.18, 20° Energiebesluit

³¹ Het sociaal tarief en standaardtarief van de netbeheerder zijn niet opgenomen in deze figuren, en worden verder in dit hoofdstuk apart besproken in §4.4. De contracten 'leegstaande woning' van Engie zit nergens mee in de cijfers, omwille van de maximale afnamevolumes voor deze contracten.

Figuur 22: Hoeveel betaalde de gemiddelde Vlaming voor elektriciteit in 2024 (€ per maand, incl. btw)

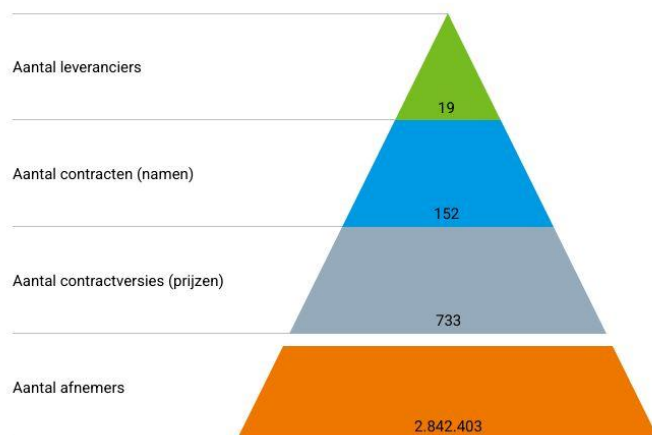

Figuur 23: Hoeveel betaalde de gemiddelde Vlaming voor gas in 2024 (€ per maand, incl. btw)

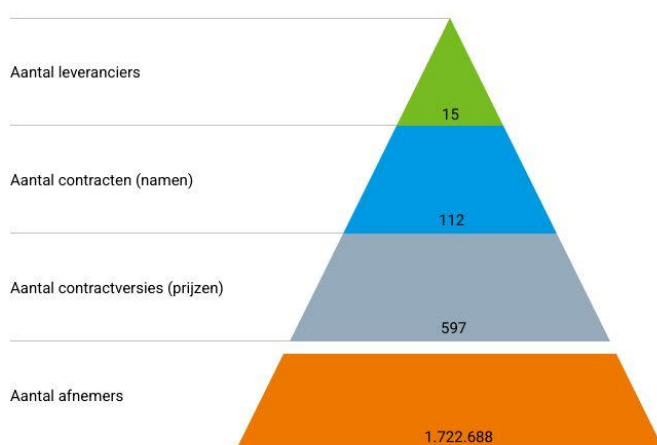
De totale kost voor 2024 kwam op €1143,52 voor elektriciteit en €1438,90 voor gas.

De contracten achter deze gemiddelde prijzen zijn echter zeer divers. Er zijn niet alleen verschillende energieleveranciers actief in de markt. Deze leveranciers bieden doorgaans ook verschillende contracten aan (te herkennen aan de naam die aan een contract wordt gegeven). Binnen contracten met eenzelfde naam zijn er dan nog eens verschillende contractversies te onderscheiden, afhankelijk van het moment waarop de afnemer intekende op het contract. In Figuur 24 en Figuur 25 geven we een overzicht van de aantallen verschillende contractversies achter de berekeningen van de werkelijke prijzen voor december 2024. De contractversies in deze overzichten hebben allemaal een verschillende prijs (vaste contracten) of prijsformule (variabele en dynamische contracten). Wanneer de tariefkaarten van een contract voor twee verschillende

maanden dezelfde prijzen/prijsformules bevatten, zijn ze hier dus opgenomen als één contractversie.

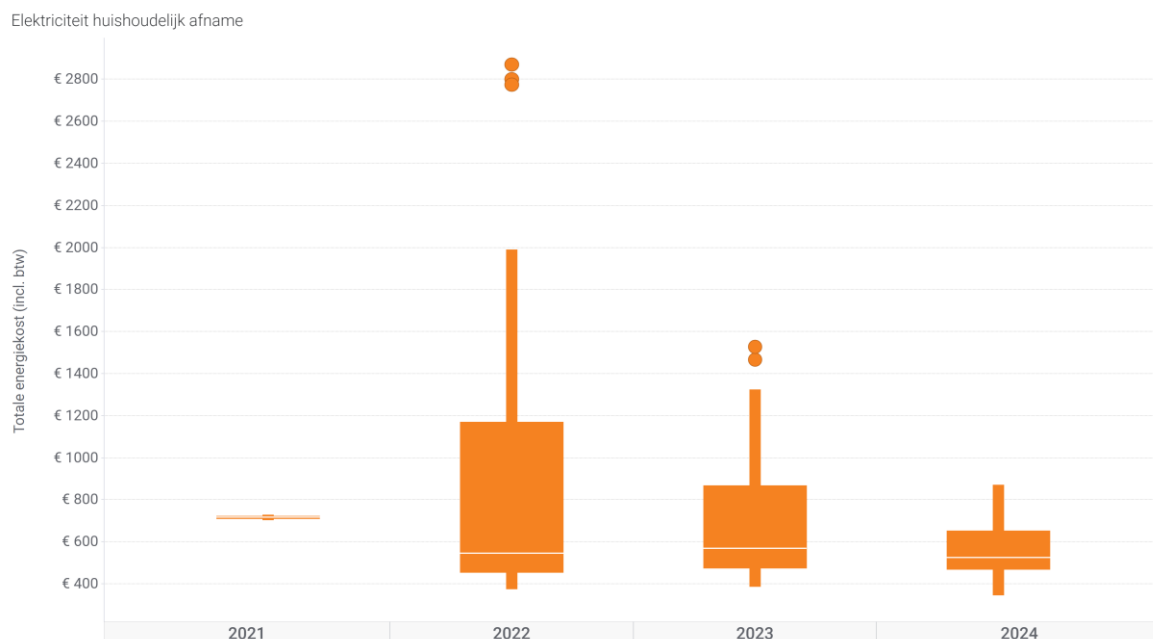

Figuur 24: Aantal leveranciers, contracten en contractversies waarmee huishoudelijke elektriciteitsafnemers in december 2024 beleverd werden

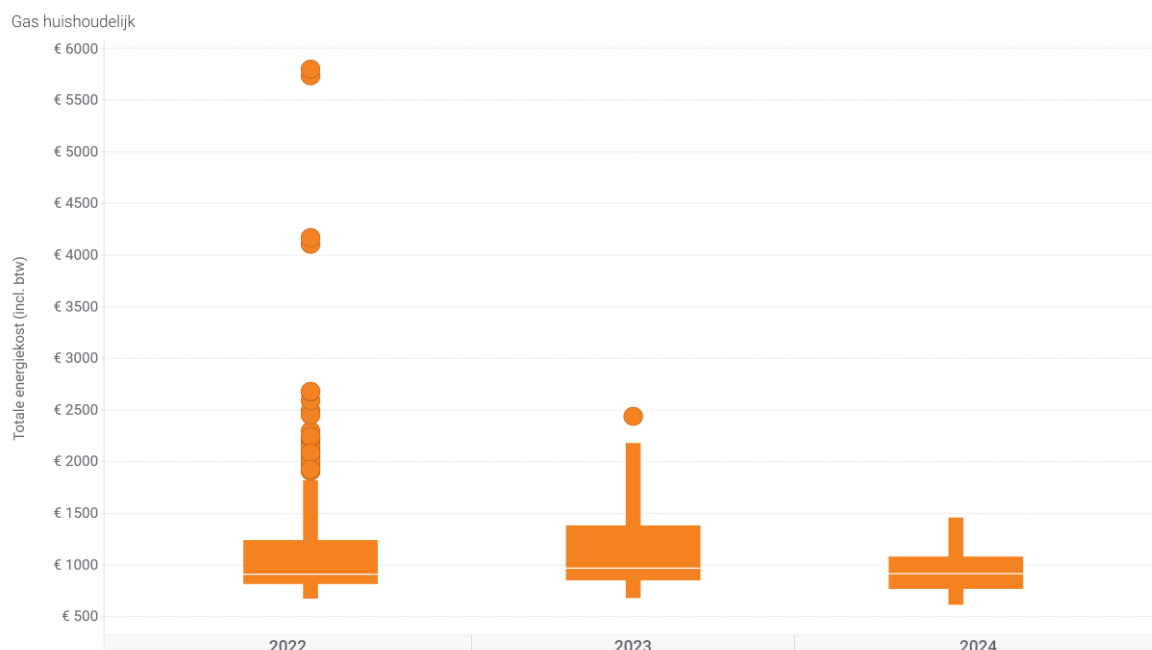
Figuur 25: Aantal leveranciers, contracten en contractversies waarmee huishoudelijke gasafnemers in december 2024 beleverd werden

Figuur 26 (elektriciteit) en Figuur 27 (gas) tonen de spreads van de energiekosten voor 2024 in de verschillende contractversies, per jaar van intekenen, samen met hun respectievelijke marktaandeelen. We berekenen hier de energiekosten over het ganse jaar 2024, weliswaar abstractie makend van het feit dat niet alle afnemers het hele jaar hetzelfde energiecontract zullen gehad hebben. Enkel contracten waarop nog afnemers zaten in december werden in deze berekening opgenomen. Nettarieven en heffingen worden hier buiten beschouwing gelaten, aangezien deze gelijk zijn voor alle contracten. Dynamische contracten zijn niet mee opgenomen in Figuur 26 en worden apart in detail besproken in Hoofdstuk 6.

Figuur 26: Jaarlijkse energiekost per contractversie (lopende contracten december 2024) voor de huishoudelijke vaste en variabele elektriciteitscontracten in 2024 (incl. btw)

Het prijsverschil tussen de duurste en goedkoopste contractversie (lopende contracten december 2024) voor een gemiddeld elektriciteitsverbruik in 2024 was €2525,20 (incl. btw). Het betreft hier weliswaar contractversies met een heel klein marktaandeel (resp. 0,0001% en 0,0009%). Bij gas was dit prijsverschil €5187,30. Deze contractversies telden respectievelijk 2 en 1 afnemer. De vermelde totale energiekosten werden berekend voor een gemiddeld verbruik. Het valt echter niet uit te sluiten dat het werkelijk verbruik van de afnemers met een zeer duur contract kleiner is (of omgekeerd).

Figuur 27: Jaarlijkse energiekost per contractversie (lopende contracten december 2024) voor de huishoudelijke vaste en variabele gascontracten in 2024 (incl. btw)

Zoals te zien in Tabel 4 hebben de meeste huishoudelijke afnemers een vast of variabel contract dat werd aangegaan in 2024. De prijsstroom tussen de verschillende energiecontracten uit 2024 was duidelijk kleiner dan bij de energiecontracten uit de vorige jaren. Dit heeft alles te maken met de energiecrisis, die tot zeer volatiele prijzen leidde, voornamelijk in 2022.

Tabel 4: Aantal afnemers en gewogen gemiddelde energiekosten in 2024 (lopende contracten december 2024), per jaar van het contract (excl. dynamische contracten)

	Elektriciteit		Gas	
	Aandeel afnemers	Gewogen gemiddelde energiekost 2024	Aandeel afnemers	Gewogen gemiddelde energiekost 2024
2021	0,0%	€711,77	-	-
2022	2,4%	€603,80	2,2%	€950,36
2023	21,7%	€600,53	26,0%	€957,90
2024	75,9%	€575,03	71,8%	€961,75

Verscheidende contracten uit 2022 en 2023, waar nog afnemers mee beleverd werden in december 2024, hebben extreem hoge energieprijzen. Dit zijn de uitschieters, te zien in Figuur 26 en Figuur 27.

Duurste vs. goedkoopste contractversies bij elektriciteit (excl. dynamische contracten)

In totaal hadden 33.059 huishoudelijke afnemers (of 1,3%) in december 2024 een elektriciteitscontract dat behoorde tot de 20% duurste contracten. Zij betaalden in 2024 gemiddeld €351,64 meer dan de gemiddelde Vlaming met eenzelfde verbruik (abstractie makend van het feit dat niet alle afnemers het hele jaar hetzelfde elektriciteitscontract hadden).

311.635 huishoudelijke afnemers (of 12,6%) had in december 2024 dan weer een elektriciteitscontract dat behoorde tot de 20% goedkoopste contracten. Zij betaalden in 2024 gemiddeld €150,06 minder dan de gemiddelde Vlaming met eenzelfde verbruik.

Wanneer we vergelijken wat de huishoudelijke afnemers met een elektriciteitscontract dat behoorde tot de 10% duurste contracten (4774 afnemers of 0,2%) gemiddeld betaalden in 2024 t.o.v. de huishoudelijke afnemers met een van de 10% goedkoopste contracten (190.737 afnemers of 7,7%), dan zien we een gemiddeld prijsverschil van €698,87 tussen beide. Zoals eerder vermeld gaan we hier weliswaar uit van de contracten waarmee in december 2024 afnemers beleverd werden, teruggerekend naar een energiekost voor heel 2024.

Duurste vs. goedkoopste contractversies bij gas

Voor gas hadden 32.790 huishoudelijke afnemers (of 1,9%) in december 2024 een contract dat behoorde tot de 20% duurste contracten. Zij betaalden in 2024 gemiddeld €523,81 meer dan de gemiddelde Vlaming met eenzelfde verbruik.

De 350.313 huishoudelijke afnemers (of 20,3%) met een gascontract dat behoorde tot de 20% goedkoopste contracten betaalden gemiddeld €216,14 minder dan de gemiddelde Vlaming met eenzelfde verbruik in 2024.

De 10% duurste gascontracten (6219 huishoudelijk afnemers of 0,4%) waren gemiddeld €1093,25 duurder dan de 10% goedkoopste gascontracten (182.850 huishoudelijke afnemers of 10,6%), en dit voor afnames in 2024. Ook hier gaan we uit van de contracten waarmee in december 2024 afnemers beleverd werden, teruggerekend naar een energiekost voor heel 2024.

Grootste contractversies

Het marktaandeel van de 10 contractversies met het grootste aantal afnemers was bij elektriciteit 23,7% (586.522 afnemers) en 33,5% bij gas (577.660 afnemers).

Hun gewogen gemiddelde energiekost was respectievelijk €54,19 en €71,07 lager dan wat de gemiddelde Vlaming met eenzelfde verbruik betaalde in 2024.

4.3.2 Vaste en variabele contracten

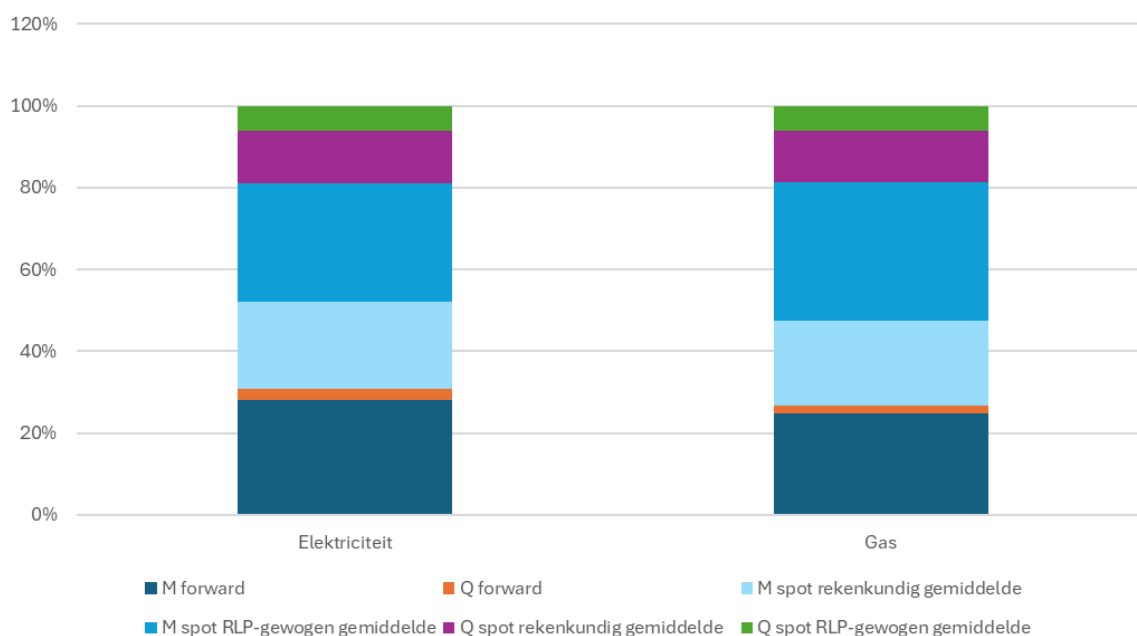
Tabel 5 toont de verdeling van het aantal huishoudelijke afnemers met een vast, variabel of dynamisch energiecontract in december 2024³².

³² Excl. sociaal tarief, standaardtarief netbeheerder en contracten 'leegstaande woning'

Tabel 5: Aandeel vaste, variabele en dynamische energiecontracten bij huishoudelijke afnemers in december 2024

	Elektriciteit	Gas
Vast	24,9%	25,9%
Variabel	74,7%	74,1%
Dynamisch	0,4%	-

Binnen de variabele contracten zien we de verschillende types indexatieparameters uit het contractaanbod (zie §3.4.2) terugkomen. Waar maandelijks RLP-gewogen spotparameters de overhand namen in het aanbod, is dit minder het geval bij de werkelijke contracten. Zo is het aantal lopende energiecontracten met een maandelijks berekende forward-parameter hoog, ondanks het beperkt aantal contracten met deze parameter in het aanbod. Het gaat hier dan ook om contracten met een groot marktaandeel in de energiecontracten waar afnemers mee beleverd werden in december 2024.

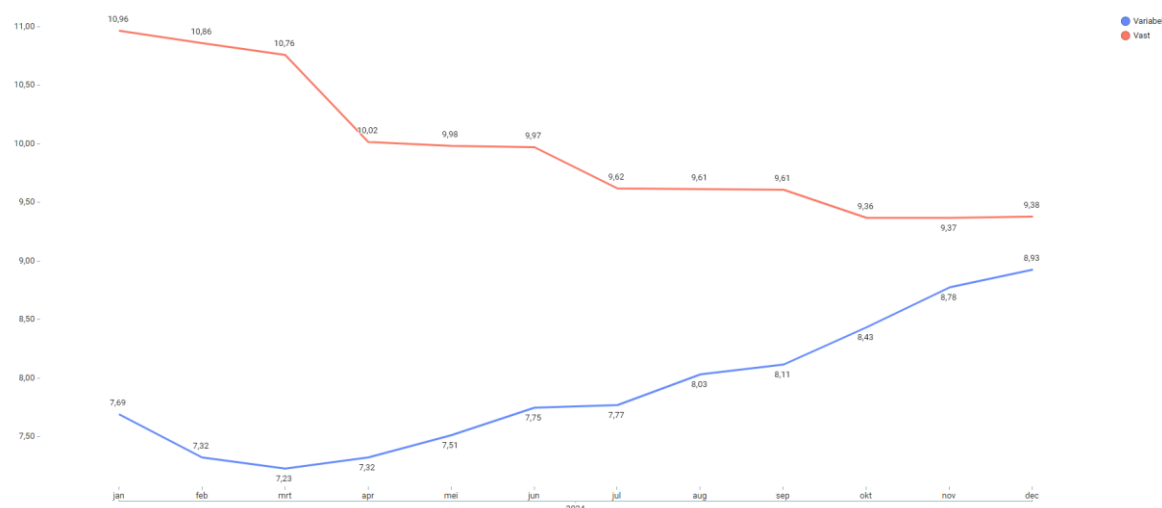
Figuur 28: Aandeel van de verschillende types indexatieparameters in de variabele energiecontracten van huishoudelijke afnemers in december 2024

Figuur 29 en Figuur 30 tonen de gewogen gemiddelde prijsdistributie tussen de vaste, variabele en dynamische energiecontracten van huishoudelijke afnemers in 2024. We tonen hier telkens de cijfers per kWh voor een gemiddelde huishoudelijke afnemer o.b.v. het aantal afnemers per contractversie per maand.

Figuur 29: Prijs spread tussen vaste, variabele en dynamische elektriciteitscontracten voor de gemiddelde huishoudelijke afnemer in Vlaanderen in 2024 (c€/kWh, incl. btw)

Huishoudelijke afnemers met een vast energiecontract betaalden in 2024 gemiddeld €254,33 meer voor elektriciteit en €375,21 voor gas (incl. btw) dan afnemers met een variabel energiecontract bij een gemiddeld verbruik.

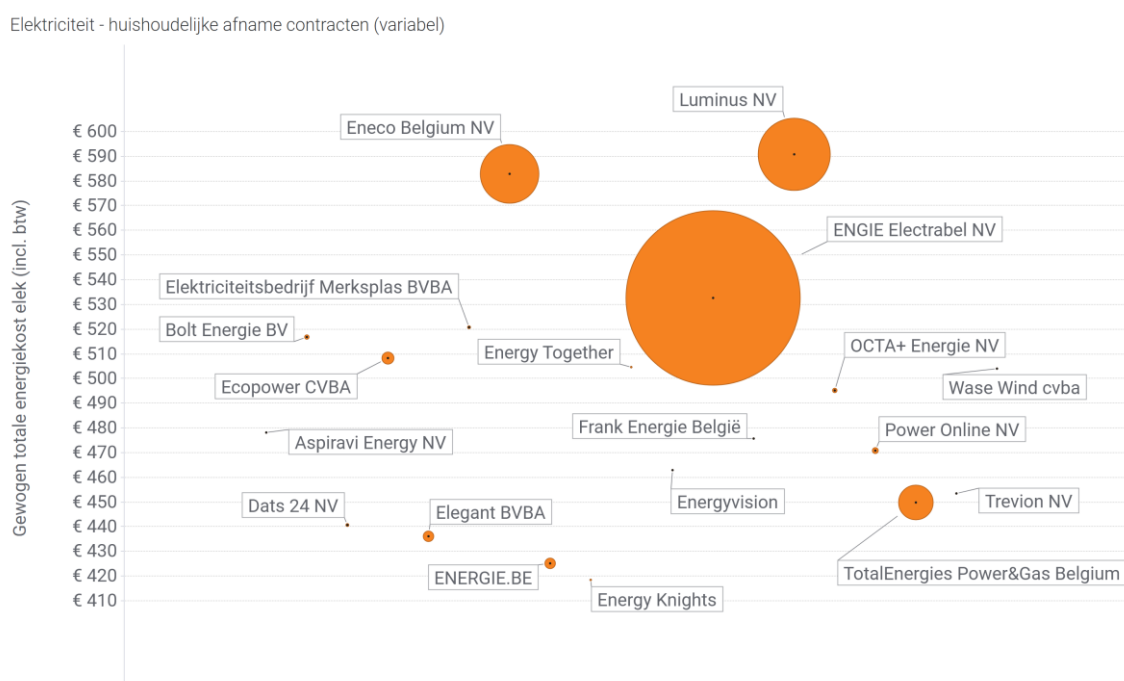
Figuur 30: Prijs spread tussen vaste en variabele gascontracten voor de gemiddelde huishoudelijke afnemer in Vlaanderen in 2024 (c€/kWh, incl. btw)

Het valt op dat de prijs spread tussen vaste en variabele contracten naar het einde van 2024 duidelijk afnam, en dit zowel bij elektriciteit als bij gas. Zoals we zagen in §4.3 zijn de contracten die dateren uit 2022 en 2023 gemiddeld duurder dan de contracten uit 2024. Dit was vooral het geval bij vaste contracten. Een maandelijkse daling van het aantal vaste contracten waar nog afnemers mee beleverd werden uit die eerdere jaren, resulteert vervolgens in een daling van de gemiddelde betaalde prijs. Anderzijds zorgde de stijging van de groothandelspreizen in de tweede helft van 2024 voor een stijging van de gemiddelde betaalde prijs in variabele contracten.

4.3.3 Verdeling per leverancier

In Figuur 31 (variabel) en Figuur 32 (vast) worden de energiekosten in 2024 van alle contractversies, waarmee in december 2024 huishoudelijke afnemers van elektriciteit werden beleverd, gegroepeerd per leverancier (excl. dynamische contracten). De weergegeven energiekost per leverancier is telkens gewogen over de verschillende contractversies volgens het aantal afnemers per contractversie. De marktaandelen, ook weerspiegeld in de grootte van de cirkels, zijn telkens relatief tot het totaal aantal huishoudelijke afnemers opgenomen in de figuur.

Het aantal huishoudelijke afnemers met een variabel elektriciteitscontract vertegenwoordigt 74,7% van alle huishoudelijke afnemers³³.

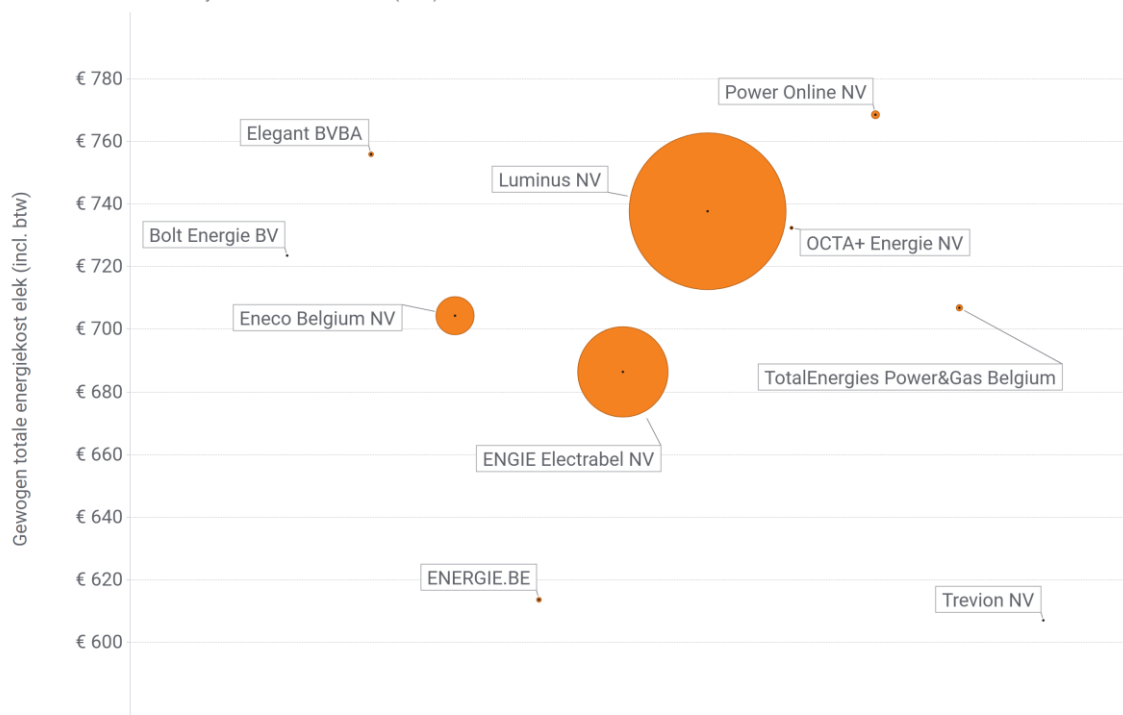
Figuur 31: Marktaandelen en gewogen gemiddelde energiekost in 2024 (incl. btw) van de huishoudelijke variabele elektriciteitscontracten (lopende contracten in december 2024), per leverancier

Het aantal huishoudelijke afnemers met een vast elektriciteitscontract vertegenwoordigt 24,9% van de huishoudelijke afnemers³⁴.

³³ Excl. afnemers met sociaal tarief, standaardtarief netbeheerder of een contract 'leegstaande woning'.

³⁴ Excl. afnemers met sociaal tarief, standaardtarief netbeheerder of een contract 'leegstaande woning'.

Elektriciteit - huishoudelijke afname contracten (vast)

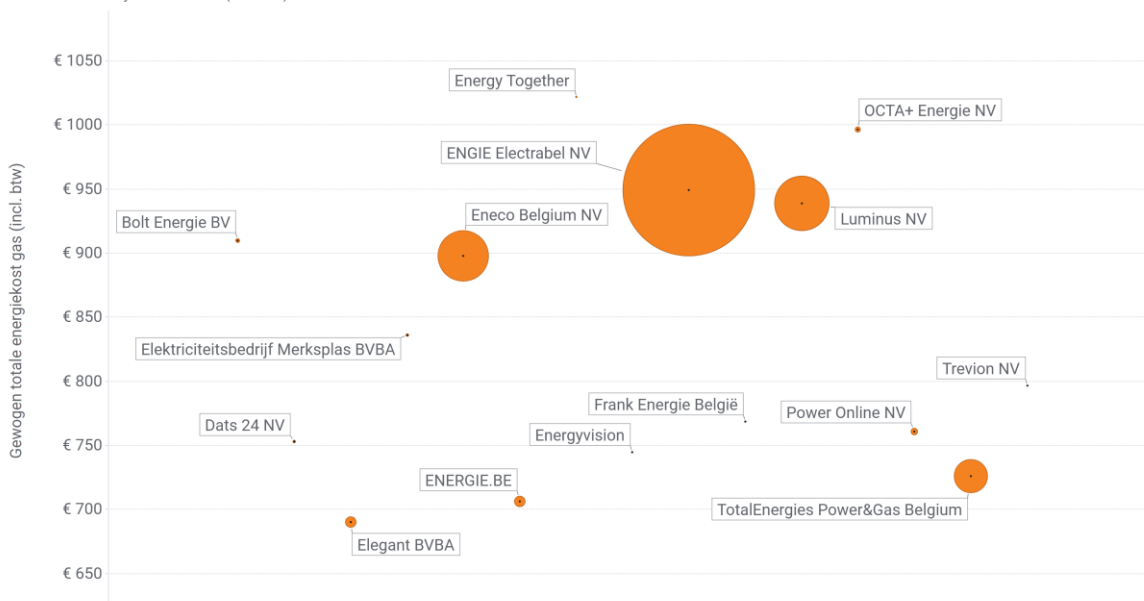

Figuur 32: Marktaandelen en gewogen gemiddelde energiekost in 2024 (incl. btw) van de huishoudelijke vaste elektriciteitscontracten (lopende contracten in december 2024), per leverancier

Figuur 33 (variabel) en Figuur 34 (vast) geven dezelfde informatie weer, maar dan voor gas.

Het aantal huishoudelijke afnemers met een variabel gascontract vertegenwoordigt 74,1% van alle huishoudelijke afnemers³⁵.

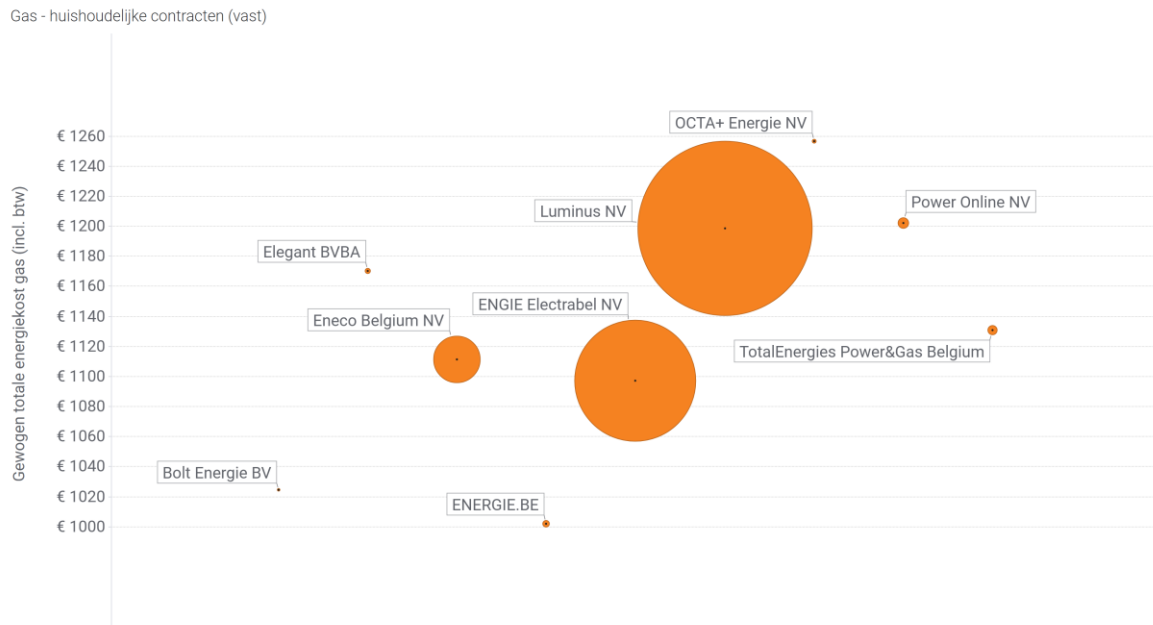
Gas - huishoudelijke contracten (variabel)

³⁵ Excl. afnemers met sociaal tarief, standaardtarief netbeheerder of een contract 'leegstaande woning'.

Figuur 33: Marktaandelen en gewogen gemiddelde energiekost in 2024 (incl. btw) van de huishoudelijke variabele gascontracten (lopende contracten in december 2024), per leverancier

Het aantal huishoudelijke afnemers met een vast gascontract vertegenwoordigt 25,9% van alle huishoudelijke afnemers³⁶.

Figuur 34: Marktaandelen en gewogen gemiddelde energiekost in 2024 (incl. btw) van de huishoudelijke vaste gascontracten (lopende contracten in december 2024), per leverancier

Aangezien minder leveranciers energiecontracten met een vaste prijs aanbieden, zitten de marktaandelen binnen deze contracten meer geconcentreerd bij grote spelers zoals Engie Electrabel, Luminus en Eneco Belgium. Bij variabele contracten zijn de marktaandelen over meer spelers verdeeld.

Het verschil in gemiddelde prijs tussen leveranciers in 2024 liep op tot €172 voor variabele elektriciteitscontracten en €161 voor vaste contracten. Voor aardgas gaat het om een verschil van €332 voor variabele contracten en €255 voor vaste contracten.

Nieuwe, kleinere spelers moeten duidelijk inzetten op prijs om een marktaandeel te trachten verwerven. Zoals valt te zien in bovenstaande figuren betekent dit vaak dat zij goedkoper zijn dan de grotere spelers, maar zeker niet altijd. Verder kunnen prijsverschillen ook veroorzaakt zijn door verschillen in aangeboden dienstverlening of contractvoorwaarden. Sommige afnemers kiezen bewust voor een 'duurder' contract omwille van bepaalde voorkeuren in aangeboden dienstverlening. Er zijn echter ook een deel inactieve afnemers, die een energiecontract hebben waar ze niet actief voor gekozen hebben. Zij betalen onbewust te veel. Afnemers die nog nooit actief van contract wisselden zullen vooral te vinden zijn bij de grote leveranciers.

De energiekost die een afnemer betaalt hangt niet alleen af van zijn leverancier, maar ook van het contract en de versie van dit contract waarop hij intekende. Naast het prijsverschil tussen vaste en variabele contracten kunnen contracten en contractversies bij eenzelfde leverancier onderling nog sterk verschillen in prijs. Er zijn leveranciers die een beperkt aantal verschillende contracten

³⁶ Excl. afnemers met sociaal tarief, standaardtarief netbeheerder of een contract 'leegstaande woning'.

en contractversies hebben en leveranciers met een heel groot aantal verschillende contracten en contractversies. Dit is niet noodzakelijk gelinkt aan het totale marktaandeel van de leverancier. Er zijn ook kleinere leveranciers met veel verschillende contracten. Afnemers die willen nagaan aan welke kant van de prijsspread hun huidig energiecontract zich bevindt, kunnen best de V-test[®] uitvoeren met de gegevens van hun huidig contract bij de hand (zie ook §3.1).

4.4 Sociaal tarief en standaardtarief netbeheerder

Naast de commerciële contracten die in de vorige paragrafen van dit hoofdstuk werden besproken, worden verschillende huishoudelijke afnemers beleverd aan het sociaal tarief of aan het standaardtarief van hun netbeheerder.

Tabel 6: Aantal huishoudelijke afnemers dat in december 2024 werd beleverd aan het sociaal tarief of aan het standaardtarief van de netbeheerder

	Elektriciteit	Gas
Sociaal tarief	243.645	171.040
Standaardtarief netbeheerder	64.804	50.367

Het sociaal tarief is enkel toegankelijk voor beschermde afnemers. Het standaardtarief van de netbeheerder is het tarief dat men betaalt wanneer men wegens wanbetaling door de netbeheerder beleverd wordt. Men kan niet vrijwillig kiezen om aan een van deze tarieven beleverd te worden.

Beide tarieven worden driemaandelijks berekend volgens vastgelegde federale regels³⁷.

Berekening sociaal tarief

De energiecomponent wordt vastgesteld op grond van de laagste commerciële prijs die de energieleveranciers hebben aangeboden in de maand voorafgaand aan dat kwartaal. De nettatariefcomponent wordt vastgesteld op grond van het laagste nettatarief in de Belgische distributiezones in de maand voorafgaand aan dat kwartaal, met inbegrip van de transmissiekosten. Beschermde afnemers worden vrijgesteld van de heffingen (bijdrage op de energie, de bijzondere accijns en de bijdrage energiefonds).

Het sociaal tarief wordt vervolgens geplafonneerd zodat de stijging niet hoger is dan 10% ten opzichte van de voorafgaande periode en 20% ten opzichte van het gemiddelde van de sociale tarieven van de vier voorafgaande kwartalen. De plafonnering werd voor elektriciteit enkel voor het laatste kwartaal van 2024 toegepast. Voor aardgas werd het plafond toegepast tijdens het eerste en het laatste kwartaal van 2024.

Naast de plafonnering is er ook een 'carry forward'-principe. Het houdt in dat de afgetrokken bedragen (als gevolg van de plafonnering) worden gerecupereerd in de loop van het volgende kwartaal, voor zover ze de plafonds van dat kwartaal niet overschrijden. Het principe werd enkel voor aardgas toegepast bij de berekening van de tarieven voor het tweede kwartaal van 2024.

³⁷ <https://www.creg.be/nl/consumenten/prijzen-en-tarieven/sociaal-tarief> en <https://www.creg.be/nl/consumenten/prijzen-en-tarieven/tarief-bij-opzeg-contract-door-de-leverancier>

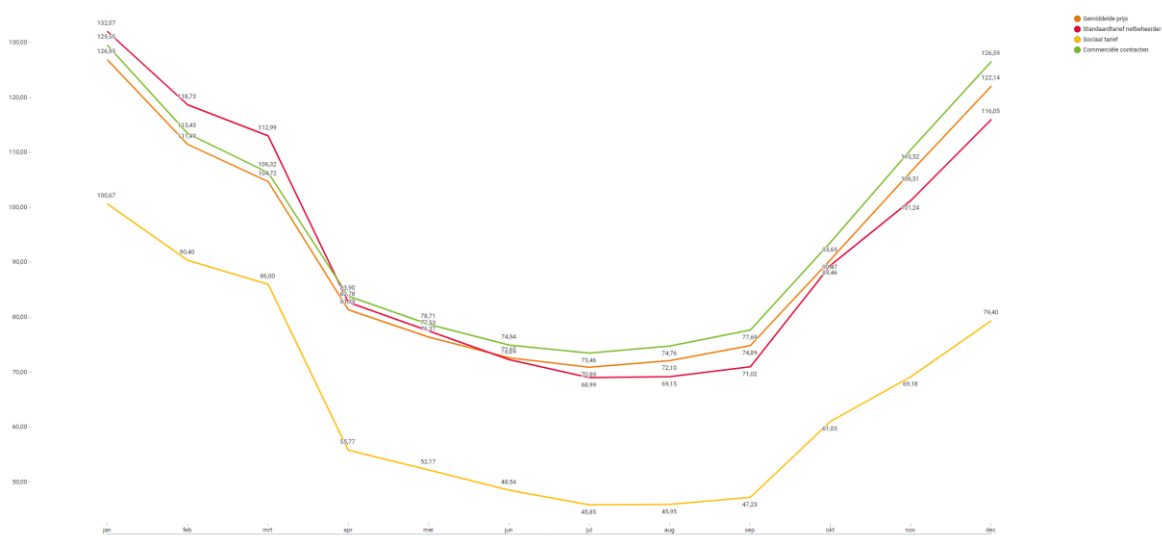
Berekening standaardtarief netbeheerder

De tarieven zijn verschillend per distributienet en kunnen op de website van Fluvius geraadpleegd worden.³⁸

Het standaardtarief is bestemd voor niet-beschermde afnemers. Het is niet de bedoeling dat deze afnemers blijvend door hun netbeheerder beleverd worden. De bedoeling is dat ze uiteindelijk weer naar de commerciële markt geleid worden. Aangezien men zich voor de berekening van het standaardtarief baseert op prijzen die golden voor de start van het leveringskwartaal, hinkt dit tarief steeds achterop op de prijsevoluties op de commerciële markt. Hierdoor mist het ook geregeld zijn ontradend effect. Om de prijsevoluties op de commerciële markt sneller te volgen zou een maandelijkse berekening doeltreffender zijn.

Prijsevolutie

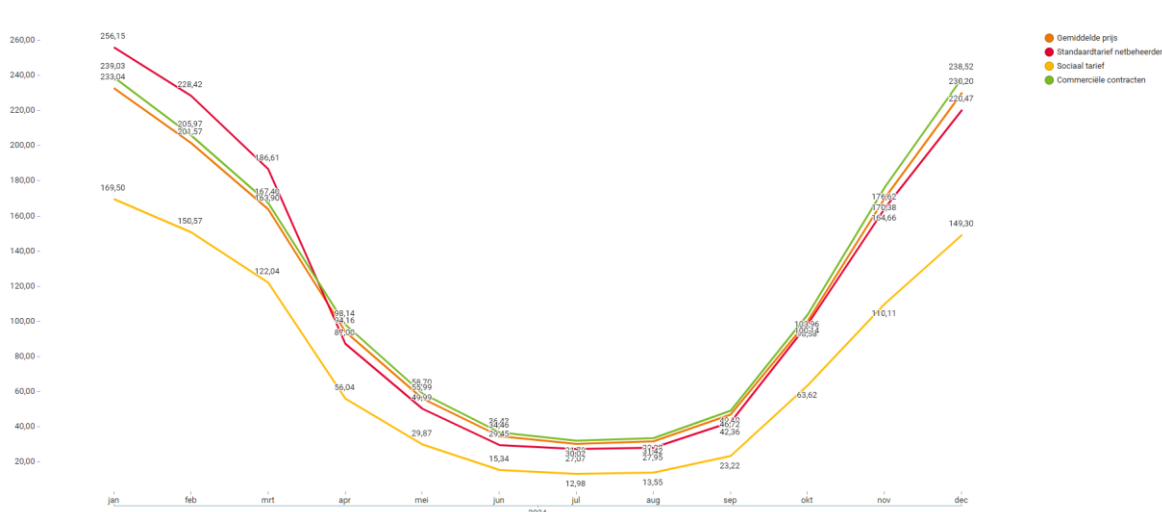
De totale elektriciteitskost in 2024 voor een huishoudelijke afnemer met een gemiddeld verbruik was €782,19 (incl. btw) indien hij recht had op het sociaal tarief, en €1112,25 (incl. btw) bij het standaardtarief van de netbeheerder. Dit is respectievelijk 32% en 3% minder dan huishoudelijke afnemers met een commercieel contract. De 'gemiddelde prijs' die wordt weergegeven in de volgende twee figuren is telkens berekend als een gewogen gemiddelde van de commerciële prijs, het sociaal tarief en het standaardtarief van de netbeheerder. Aangezien de figuren de kost weergeven in €/maand heeft ook het maandelijks wisselend afnamevolume invloed op de getoonde bedragen.

Figuur 35: Evolutie sociaal tarief en standaardtarief netbeheerder t.o.v. gewogen gemiddelde prijs commerciële contracten voor elektriciteit in 2024 (€/maand, incl. btw)

De totale kost voor een gemiddeld huishoudelijk gasverbruik in 2024 was €916,14 bij het sociaal tarief en €1418,51 bij het standaardtarief van de netbeheerder. Dit is respectievelijk 36% en 1% minder dan huishoudelijke afnemers met een commercieel contract.

³⁸ <https://www.fluvius.be/nl/factuur-en-tarieven/tarieven-sociale-leverancier>

Figuur 36: Evolutie sociaal tarief en standaardtarief netbeheerder t.o.v. gewogen gemiddelde prijs commerciële contracten voor gas in 2024 (€/maand, incl. btw)

Vergeleken met de tarieven van 2023 daalden de totale kosten op jaarbasis voor elektriciteit met respectievelijk €136,25 voor het sociaal tarief en €355,25 voor het standaardtarief van de netbeheerder. Voor gas steeg de totale kost op jaarbasis van het sociaal tarief met €175,94 en daalde het standaardtarief van de netbeheerder met €793,71 op jaarbasis.

4.5 Resultaten factuurcontrole

De Vlaamse Nutsregulator heeft als opdracht om de elektriciteits- en gasmarkt in het Vlaams gewest te controleren³⁹ en gaat na of leveranciers die in Vlaanderen elektriciteit en aardgas leveren aan huishoudelijke afnemers zich houden aan de opgelegde wettelijke verplichtingen⁴⁰. Daartoe controleerden we in het najaar van 2024 afrekeningen, algemene en bijzondere voorwaarden en tariefkaarten van de leveranciers die actief zijn in het Vlaams gewest.

Hiervoor vroegen we geanonimiseerde werkelijke facturen op bij de leveranciers. De controle werkte dus steekproefsgewijs. Een onderdeel van de controle was het narekenen van maandfacturen van variabele huishoudelijke contracten voor elektriciteit, gas en teruglevering. Er werden telkens één à twee facturen gecontroleerd van de 18 leveranciers die minstens één huishoudelijke afnemer in Vlaanderen hebben. Eén leverancier bood geen maandfacturatie aan, waardoor deze niet kon opgenomen worden in de controle.

Tijdens de controle merkten we een aantal aspecten op waarin leveranciers vrijheid hebben in de manier van aanrekenen van bepaalde kosten, wat het moeilijk maakt om de facturen precies na te rekenen. Het gaat onder meer om:

- **Kosten voor groene stroom en WKK:** De manier waarop deze kosten aangerekend worden verschilt per leverancier. Ondanks beschrijving van de manier van rekenen in de bijzondere of algemene voorwaarden, is dit weinig transparant voor de afnemers. Verschillende leveranciers wijzigen deze kosten bv. (drie)maandelijks en rekenen hun klanten de bedragen aan vermeld op de tariefkaarten van de verbruiksmaanden i.p.v. op

³⁹ Artikel 3.1.3, 1° a), d) en f) van het Energiedecreet

⁴⁰ Artikelen 4.4.1 en 7.4.1 van het Energiedecreet en artikelen 3.2.18, 6.3.1, 6.4.23 en 6.4.25 van het Energiebesluit

de tariefkaart waarop de klant intekende. Leveranciers die dit niet toepassen en factureren op basis van de tariefkaart waarop de klant intekende, passen vaak een formule toe⁴¹ waarbij een wijzigend percentage van het aantal volgens het decreet in te dienen certificaten mee wordt verrekend in de gefactureerde bedragen.

- Bijzondere accijns (gas)⁴²: Dit is een kost die in schijven wordt aangerekend. Er zijn leveranciers die volledig rekenen aan de prijs van de eerste schijf zolang deze niet is overschreden, en volledig aan de prijs van de tweede schijf daarna. De meeste leveranciers maken echter een inschatting van het verbruik van de klant gebaseerd op het verbruik van de afgelopen 12 maanden (rollend jaarverbruik), en rekenen met een eenheidsprijs die tussen de eerste en de tweede schijf ligt. De werkwijze wordt niet vermeld op de tariefkaarten.
- Verdeling jaarlijkse vaste vergoeding over maandfacturen: De manier waarop deze kosten verdeeld worden bij maandfacturatie, verschilt ook per leverancier. Sommige delen de jaarlijkse kost door 12 en rekenen zo een gelijke kost per maand aan, terwijl anderen deze jaarkost verdelen op basis van het aantal dagen in de maand. Ook voor deze kost wordt de manier van aanrekenen niet vermeld op de tariefkaarten.

Ook werden in de steekproef afwijkingen gevonden tussen de facturen en de tariefkaarten:

- Aspiravi Energy: De berekeningswijze van de energiekost die beschreven stond op de tariefkaarten kwam niet overeen met het bedrag dat op de facturen werd aangerekend. Het verschil bleek te liggen in een 'extra kost groene stroom/kWh' die aangerekend werd in de energieprijs. Deze kost werd niet beschreven in de tariefkaarten, enkel in de algemene voorwaarden. De totale impact hiervan blijft beperkt, aangezien dit een kleine leverancier is met slechts 628 afnemers in december 2024. Deze extra kost komt neer op €8,75 per jaar voor een gemiddeld gezin in 2024. Na kennisgeving van deze vaststelling liet de leverancier ons weten dat deze kost niet langer aangerekend zou worden vanaf december 2024.
- Bolt Energie: Op de tariefkaarten stond vermeld dat er wordt gerekend met eenzelfde prijsformule voor enkelvoudige, dag-, nacht- en exclusief nacht meters. Uit de factuurcontrole bleek echter dat de eenheidsprijs verschilt per metertype. Dit verschil komt doordat ze een aparte indexatieparameterwaarde berekenen per metertype (weging telkens gebaseerd op de uren van elk meetregime). Als men kijkt naar de tariefkaart, is het niet transparant dat er met verschillende prijzen gewerkt wordt. Hierbij moet wel vermeld worden dat dit verschil niet voor grote afwijkingen zorgt en bij een gemiddeld verbruiksprofiel beperkt blijft tot enkele eurocenten per kWh. Dit verschil t.o.v. de tariefkaart kan, afhankelijk van de groothandelsprijzen en het verbruiksprofiel, zowel in het voordeel als in het nadeel van de klant zijn. Na kennisgeving van deze vaststelling liet de leverancier ons weten dat hij de tariefkaarten zou aanpassen vanaf april 2025 om dit verschil duidelijk te maken.

⁴¹ Voorbeeld: (prijs certificaat) x (quotumpercentage Energiedecreet) + (eventuele transactie- en beheerskost)

⁴² Bij de bijzondere accijns elektriciteit ligt de grens voor de schijf waarbij je een hogere prijs zou moeten betalen zo hoog (20.000 kWh), dat dit voor een huishoudelijke klant niet vaak van toepassing is.

5 Terugleveringscontracten

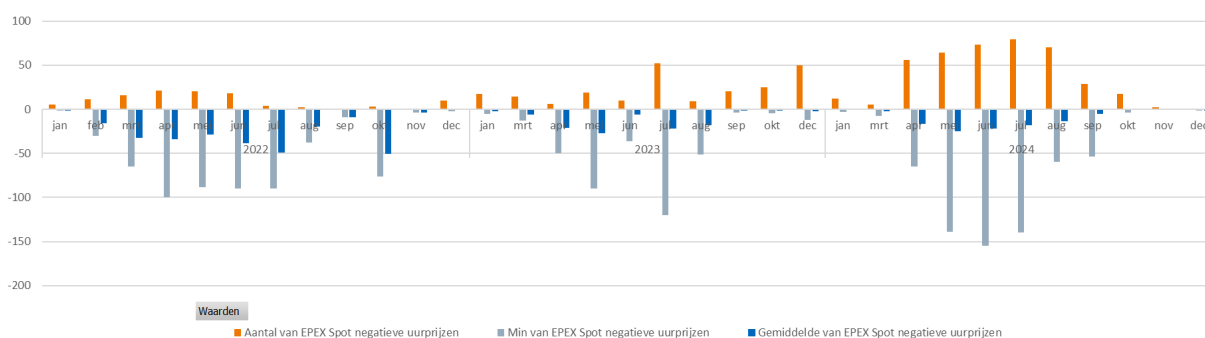
Eind 2024 waren er 1.009.130 zonnepaneelinstallaties in Vlaanderen, goed voor een totaal geïnstalleerd vermogen van 6962 MW.⁴³ Het merendeel van deze installaties had een geïnstalleerd vermogen kleiner dan of gelijk aan 10 kW (prosumenten): 989.477 installaties met een gezamenlijk geïnstalleerd vermogen van 4366 MW. 60% van de prosumenten had een digitale elektriciteitsmeter (t.o.v. 49% eind 2023).

Prosumenten met een digitale meter verkopen de geproduceerde elektriciteit die ze niet zelf verbruiken en op het net injecteren, aan een energieleverancier via een terugleveringscontract. Doorgaans biedt de elektriciteitsleverancier dit automatisch aan, samen met het energiecontract voor elektriciteitsafname.

Prosumenten die nog een klassieke meter hebben, kunnen geen terugleveringscontract afsluiten. Bij hen wordt de geproduceerde, niet onmiddellijk zelf verbruikte, elektriciteit in mindering gebracht van hun afname ('terugdraaien', dit gebeurt maximaal tot de meterstand van de laatste officiële meteropname). In geval de hoeveelheid elektriciteit die op het net wordt geïnjecteerd tussen twee meteropnames in, groter zou zijn dan de elektriciteitsafname in diezelfde periode, is er geen vergoeding voor het surplus aan op het net geïnjecteerde elektriciteit. We gaan hier verder op in onder deel 5.4.

5.1 Marktwaaarde zonne-energie

De waarde van elektriciteit uit zonne-energie daalde jaarlijks in de voorbije drie jaar. Deze waarneming geldt vooral voor de zomermaanden, wanneer de zonneproductie op zijn hoogst is. Door het groter wordend aandeel van zonne-energie in de totale productiemix, wordt de impact hiervan op de prijzen voor elektriciteit in de day ahead markt groter. Zo is het aantal uren met een negatieve uurprijs in de voorbije drie jaar sterk toegenomen tot 408 uren in 2024 (t.o.v. 222 uren in 2023 en 112 uren in 2022). Negatieve uurprijzen komen voor bij een overaanbod aan elektriciteit t.o.v. de vraag in de day ahead markt.

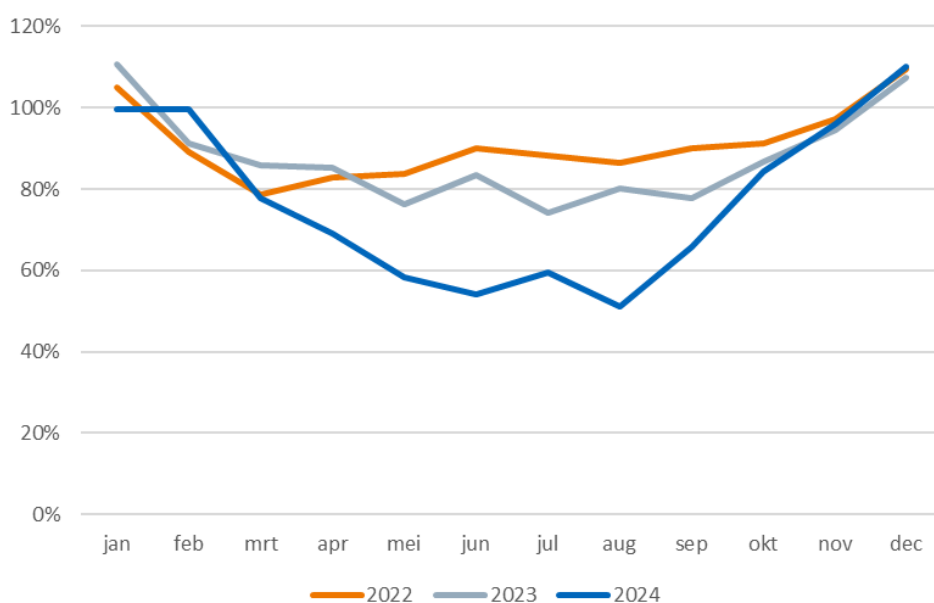
Figuur 37: Negatieve day ahead prijzen Belpex/EPEX Spot Belgium voor periode 01/01/2022 – 31/12/2024 (€/MWh, excl. btw)

Hoewel niet alle negatieve day ahead prijzen toe te schrijven zijn aan productie uit zonne-energie, kan het niet ontkend worden dat er toch vaak een duidelijke samenhang is tussen beide. De

⁴³ <https://apps.energiesparen.be/energiekaart/vlaanderen/zonnepanelen> Deze cijfers bevatten alle aangemelde zonnepaneelinstallaties in Vlaanderen, op de verschillende elektriciteitsnetten. Hier zitten ook grote installaties bij.

frequentie van het voorkomen van negatieve day ahead prijzen en de negatieve waarde zijn vooral toegenomen in de zomermaanden.

Het effect van de dalende day ahead uurprijzen (niet enkel negatieve prijzen) tijdens uren met veel zonneproductie op de waarde van deze productie in de markt, kan berekend worden met de 'solar capture rate' of 'marktprijsverhouding van zonne-energie'. Dit percentage wordt berekend als de verhouding tussen de 'marktprijs van zonne-energie' en de gemiddelde day ahead prijs. De 'solar capture price' of 'marktprijs van zonne-energie' is de gewogen gemiddelde prijs (weging volgens productieprofiel SPP voor zonne-energie) die men zou krijgen bij directe verkoop van de zonneproductie op de day aheadmarkt. In 2024 was deze marktprijs van zonne-energie c€4,22/kWh. In Figuur 38 zijn de 'solar capture rates' of 'marktprijsverhoudingen van zonne-energie' opgenomen voor de drie voorbije jaren, telkens berekend op maandbasis. Het is duidelijk dat de waarde van zonne-energie op de day aheadmarkt sterk is gedaald in de zomermaanden van 2024 t.o.v. de vorige twee jaren.

Figuur 38: Solar capture rates of 'marktprijsverhoudingen van zonne-energie' voor België in de periode 2022-2024

De waarde van zonne-energie die op het net wordt geïnjecteerd gaat dan wel in dalende lijn, dit is daarom niet het geval voor eigen geproduceerde zonne-energie die men zelf verbruikt. Door het elektriciteitsverbruik zoveel mogelijk te verplaatsen naar uren met eigen productie, kan men zijn elektriciteitsafname van het net verminderen. Dit geeft een één op één besparing op de elektriciteitsfactuur. De waarde van die zelf verbruikte zonne-energie is bijgevolg gelijk aan de elektriciteitsprijs in het afnamecontract (energiecomponent + kosten groene stroom en WKK + nettatarief per kWh + heffingen⁴⁴ + btw). Een prosumant spaarde in 2024 gemiddeld €371,80 uit op zijn elektriciteitsfactuur dankzij het gebruik van eigen zonnestroom.

Omdat het niet altijd evident is om het eigenverbruik van zonne-energie te optimaliseren, kan men het verbruik van bepaalde toestellen automatiseren via een energiemanagementsysteem. Dergelijke systemen of sturingen kunnen ook helpen bij het optimaliseren van het gebruik van een thuisbatterij. We zien dat de markt voor dergelijke systemen zich meer en meer uitbreidt.

⁴⁴ Behalve bijdrage energiefonds.

Er zijn ook marktpartijen die de flexibiliteit van zonnepanelen kunnen valoriseren. Door omvormers af te regelen op momenten met overschotten op het elektriciteitsnet, kan men helpen om vraag en aanbod op het net in balans te brengen. Op bepaalde momenten kan zo via bv. de netbeheerder een opbrengst gecreëerd worden. Die opbrengst kan dan gedeeld worden met de eigenaar van de zonnepanelen. Hiervoor is evenwel een contractuele samenwerking nodig tussen de eigenaar van de zonnepanelen en de marktpartij die deze flexibiliteit vermarkt. Aandachtspunt hierbij ook is dat het afregelen van de omvormer kan leiden tot een verhoging van de elektriciteitsafname van het net. Dergelijke regelingen moeten dus zorgvuldig ingezet worden met aandacht voor een correcte verdeling van kosten en opbrengsten.

5.2 Contractaanbod V-test®

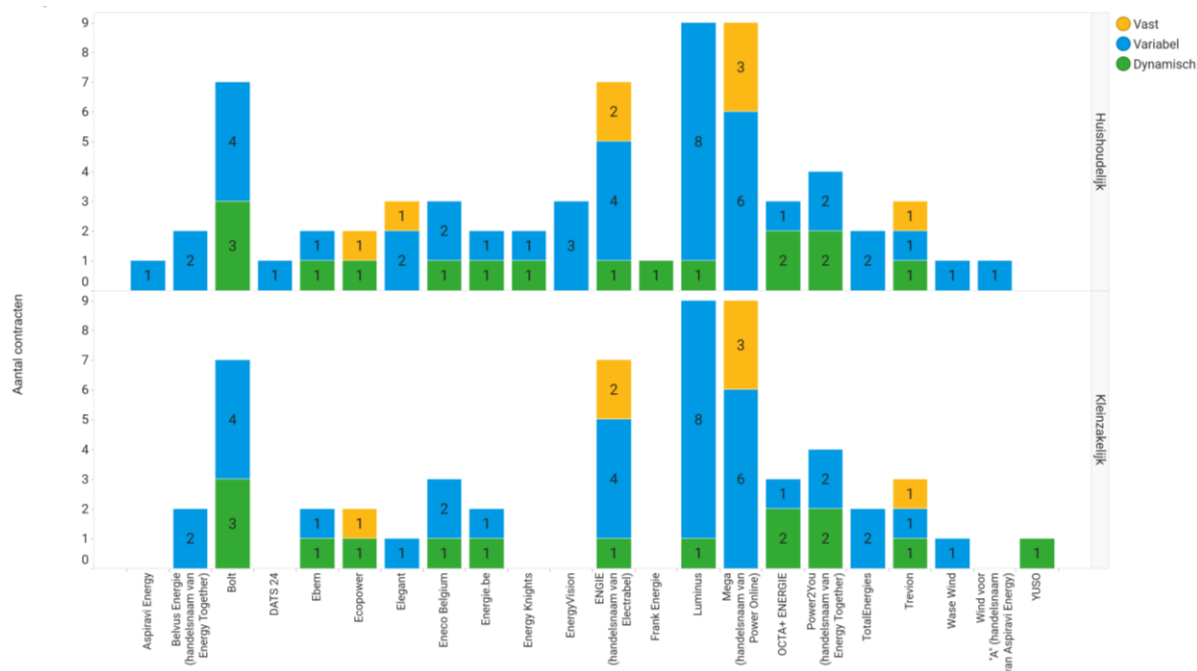
5.2.1 Aantal aangeboden terugleveringscontracten V-test®

Het aanbod terugleveringscontracten is in de V-test® te vinden op een apart tabblad. Voor de meeste terugleveringscontracten geldt de voorwaarde dat je het contract enkel kan kiezen wanneer je ook een contract voor elektriciteitsafname kiest bij dezelfde leverancier. Vaak is ook de contractkeuze binnen het aanbod van een leverancier nog beperkt en kan je enkel een afname- en terugleveringscontract met dezelfde naam combineren. Niet alle leveranciers passen deze laatste regel echter toe. Er zijn ook leveranciers die maar één terugleveringscontract aanbieden, combineerbaar met al hun elektriciteitscontracten voor afname.

Uitzondering zijn de terugleveringscontracten van Engie. Deze kunnen gecombineerd worden met een elektriciteitscontract bij een andere leverancier. Je moet in dat geval wel een vaste vergoeding betalen voor het terugleveringscontract, wat het voordeel van de combinatie met het elektriciteitscontract bij de andere leverancier grotendeels teniet doet. Deze bijkomende kost valt weg indien men het elektriciteitscontract voor afname ook bij Engie neemt.

In de V-test® kan men met de functionaliteit 'Kies & Combineer' eenvoudig nagaan welke contracten combineerbaar zijn.

Figuur 39 toont het aantal aangeboden terugleveringscontracten in de V-test® in december 24 per leverancier, met aanduiding vaste, variabele en dynamische contracten.

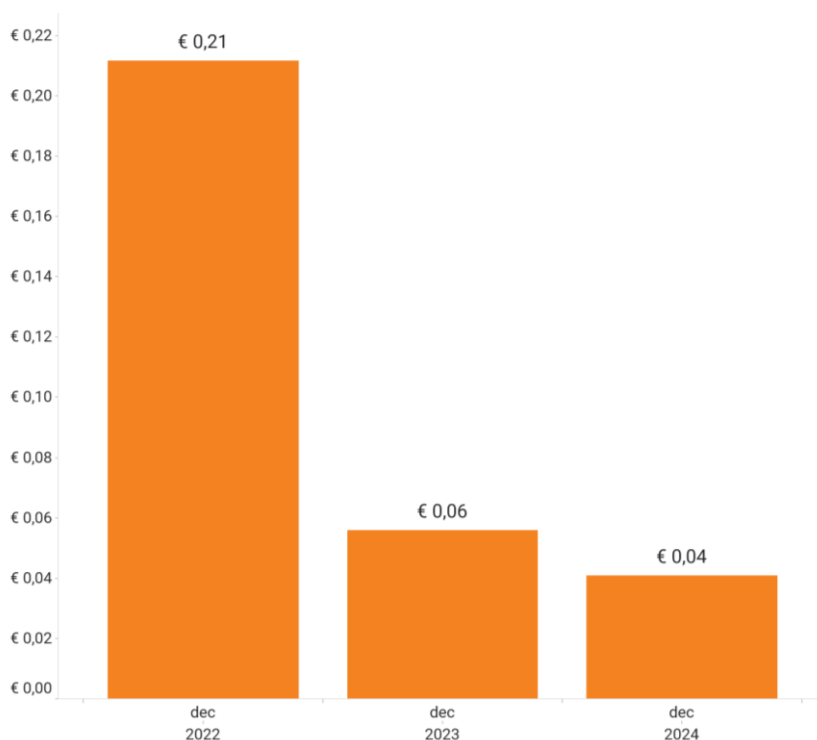
Figuur 39: In de V-test® aangeboden terugleveringscontracten per leverancier in december 2024

Het aantal aangeboden terugleveringscontracten met een vaste prijs is kleiner dan het aantal aangeboden afnamecontracten met variabele prijs. Dit betekent dat vaste afnamecontracten wel eens verplicht te combineren zijn met een variabel terugleveringscontract. Aangezien de naam van een terugleveringscontract vaak gelijk is aan de naam van het te combineren afnamecontract, zijn er dus terugleveringscontracten die in de naam woorden bevatten zoals 'vast' of 'fix' terwijl de prijs variabel is. Hetzelfde wordt gezien hier en daar bij dynamische terugleveringscontracten met het woord 'variabel' in de naam. Dit kan verwarrend zijn voor de prosumant.

5.2.2 Prijzen aanbod terugleveringscontracten V-test®

In lijn met de daling van de prijzen voor de energiecomponent in het aanbod van elektriciteitscontracten voor afname, daalden ook de aangeboden terugleververgoedingen gemiddeld in 2024. Net zoals we zagen in 2023, daalden deze terugleververgoedingen echter sterker dan de gemiddelde prijzen bij afname. De verklaring hiervoor is te vinden in de gedaalde marktwaarde van zonne-energie, zoals besproken in §5.1.

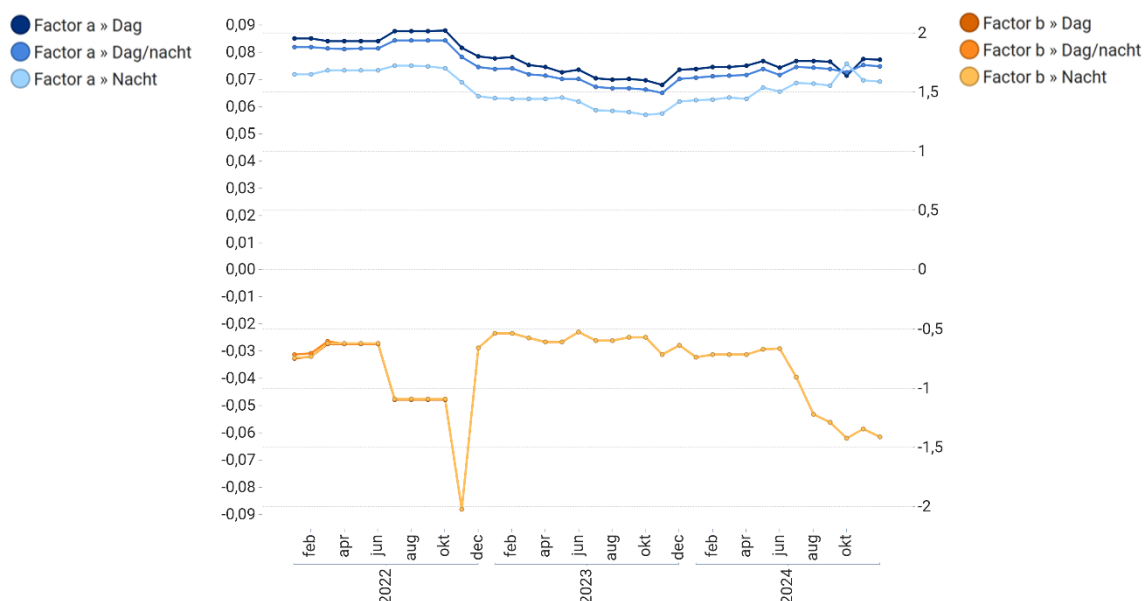
We zien een identieke evolutie bij kleinzakelijke terugleveringscontracten als bij de huishoudelijke contracten.

Figuur 40: Evolutie van de gemiddelde terugleververgoedingen in het contractaanbod voor huishoudelijke en kleinzakelijke afnemers in €/kWh (excl. btw)

5.2.3 Evolutie prijsformules variabele terugleveringscontracten

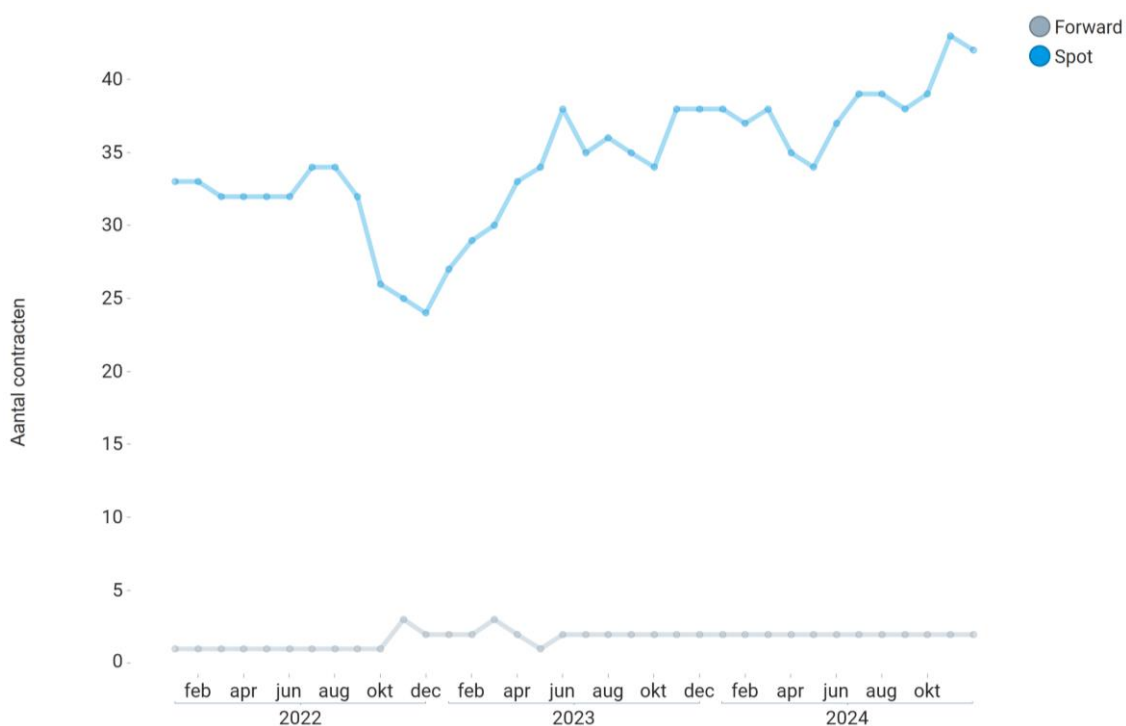
Figuur 41 geeft de evolutie weer van de waarden van factoren a en b in de prijsformules van de variabele terugleveringscontracten in de V-test®. Vooral de daling van de gemiddelde waarde van factor b in de tweede helft van 2024 valt op. Dit heeft een negatieve impact op de terugleververgoeding die prosumenten kunnen ontvangen voor de elektriciteit uit hun zonnepanelen die op het net wordt geïnjecteerd.

Figuur 41: Evolutie van de gemiddelde waarden van factor a en b van de variabele terugleveringscontracten voor huishoudelijke prosumenten

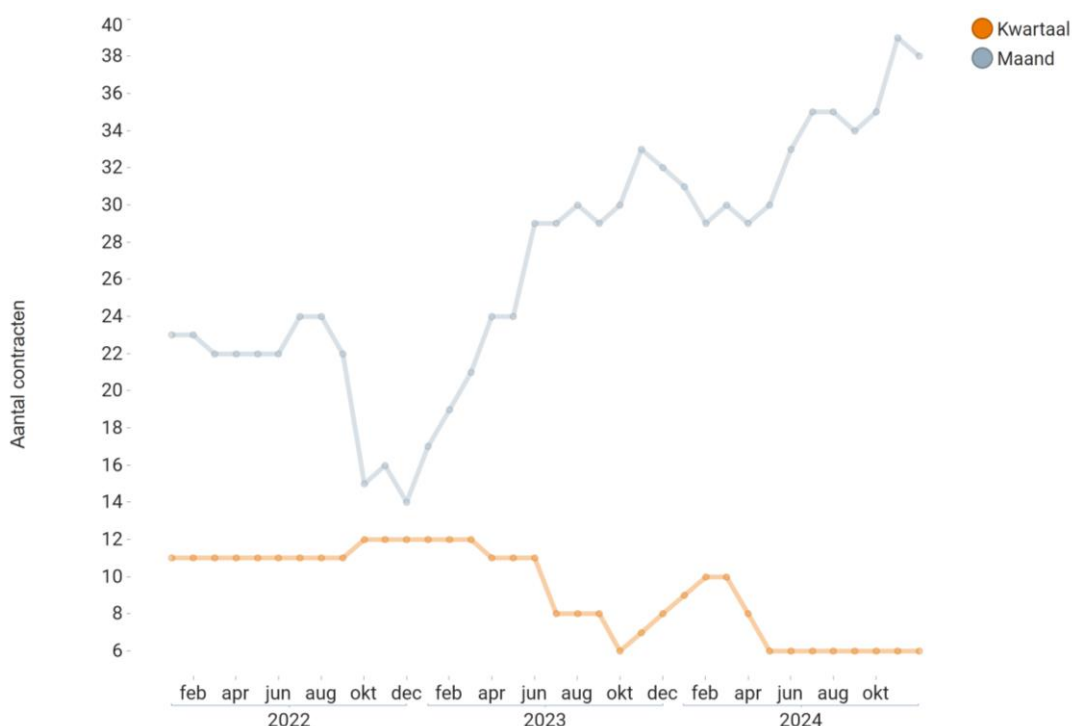
Evolutie types indexatieparameters in variabele terugleveringscontracten

Zoals te zien in Figuur 42 bleef het aantal aangeboden variabele terugleveringscontracten met een forwardparameter stabiel. Het aantal terugleveringscontracten met een spotparameter steeg verder in 2024. Dit betekent dat steeds meer terugleververgoedingen berekend worden o.b.v. de day ahead prijzen. Aangezien de prijzen in deze markt elk uur wijzigen, vormen deze dan ook een logischere link met de werkelijke waarde van elektriciteit uit zonnepanelen. De productie wijzigt namelijk ook sterk binnen de 24 uren van een etmaal.

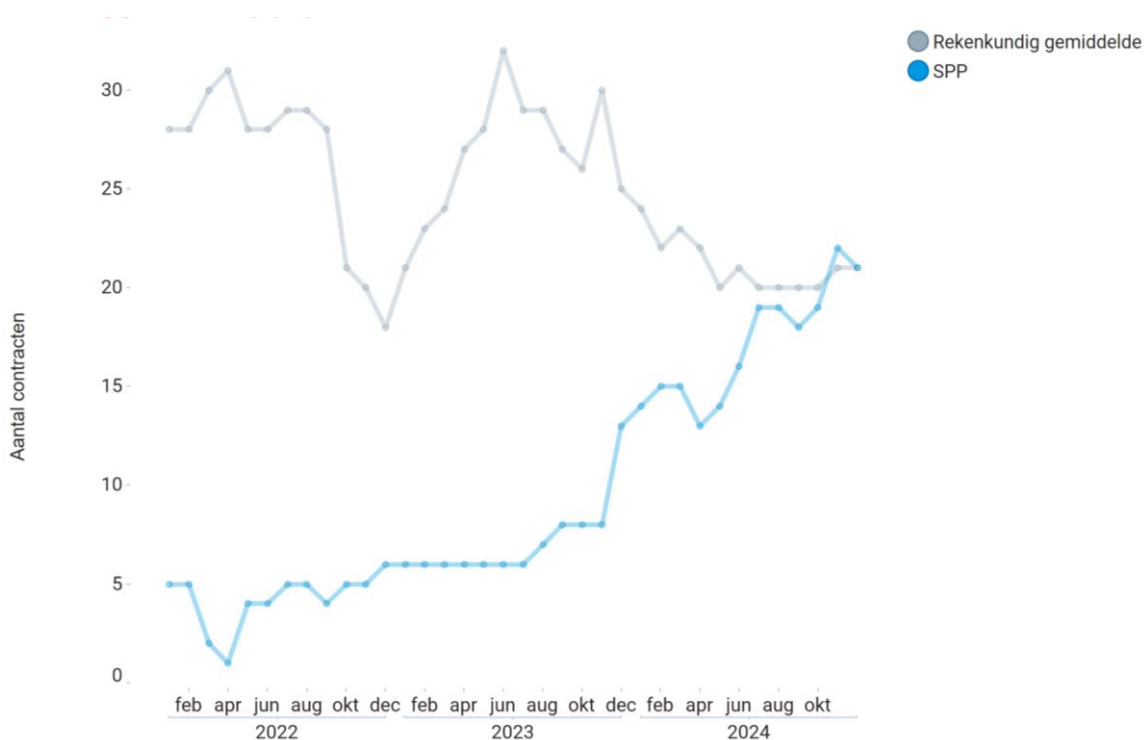
Figuur 42: Evolutie van het aantal variabele terugleveringscontracten met spot- versus forwardparameter

Net zoals werd gezien in het aanbod variabele elektriciteitscontracten voor afname, stijgt het aantal aangeboden variabele terugleveringscontracten met maandelijkse indexatie, ten koste van contracten met kwartaalindexatie (Figuur 43).

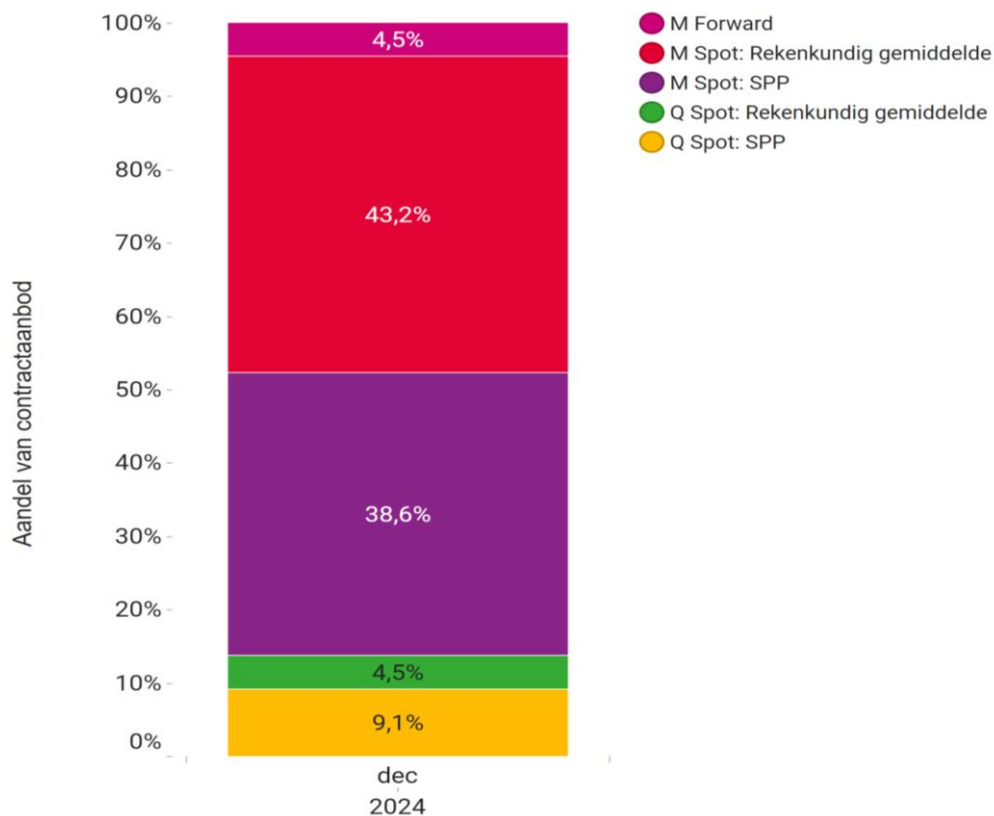
Figuur 43: Evolutie van het aantal variabele terugleveringscontracten met maand- vs. kwartaalindexatie

Een laatste onderverdeling tussen verschillende types indexatieparameters gaat over de manier waarop het gemiddelde van de day ahead prijzen wordt berekend bij spotparameters. Er kan een rekenkundig gemiddelde berekend worden van de day ahead uurprijzen of er kan een gewogen gemiddelde berekend worden. Bij teruglevering gebeurt de weging o.b.v. synthetische productieprofielen 'SPP', zoals bepaald door Synergrid. Uit Figuur 44 valt duidelijk af te leiden dat het aantal aangeboden terugleveringscontracten met een gewogen spotparameter stijgt en het aantal aangeboden contracten met een spotparameter berekend als rekenkundig gemiddelde, daalt.

Figuur 44: Evolutie van het aantal variabele elektriciteitscontracten (teruglevering) per type weging van de indexatieparameter

Figuur 45 vat de verdeling van de verschillende types indexatieparameters in het aanbod terugleveringscontracten van december 2024 samen.

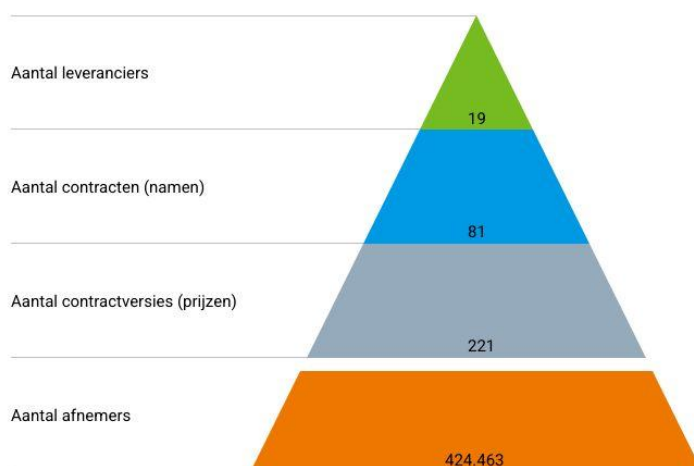
Figuur 45: Aandeel van variabele terugleveringscontracten per type indexatieparameter in aanbod december 2024

5.3 Werkelijke terugleververgoedingen

5.3.1 Spread terugleververgoedingen

Net zoals bij afnamecontracten bieden leveranciers ook verschillende terugleveringscontracten aan en zijn er per contract verschillende versies afhankelijk van het moment van intekenen. De aantallen contracten en contractversies, waar nog huishoudelijke prosumanten op ingetekend waren in december 2024, zijn weliswaar lager dan bij afname⁴⁵.

⁴⁵ Dynamische terugleveringscontracten zijn niet meegenomen in de berekeningen, noch in de vermelde marktaandelen. Ze worden apart besproken in Hoofdstuk 6. Prosumanten die recht hebben op het sociaal tarief en klant zijn bij een commerciële leverancier, krijgen doorgaans een terugleveringscontract aangeboden uit het reguliere aanbod van de leverancier. Deze prosumanten zitten inbegrepen in onze cijfers. Prosumanten die beleverd worden door de netbeheerder krijgen een terugleververgoeding gelijk aan €0/kWh. Deze worden niet meegenomen in dit rapport.

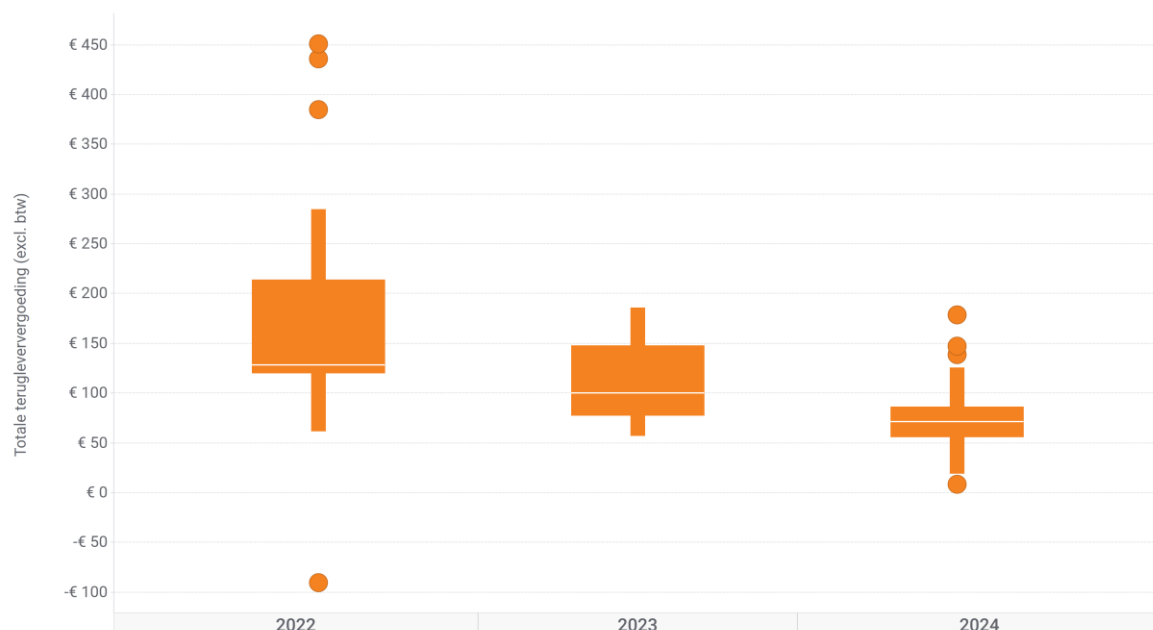

Figuur 46: Aantal leveranciers, contracten en contractversies waarmee huishoudelijke prosumenten in december 2024 vergoed werden voor hun teruglevering (excl. dynamisch)

De terugleververgoeding is een opbrengst die de prosumant krijgt, bovenop het voordeel van de lagere elektriciteitsafname dankzij gebruik van de eigen zonnestroom. Figuur 47 toont de spread van de terugleververgoedingen voor 2024 in de verschillende contractversies voor huishoudelijke prosumanten waarop in december 2024 nog prosumanten zaten (excl. dynamische contracten). De verschillende terugleververgoedingen worden weergegeven per jaar waaruit het terugleveringscontract dateert. We berekenen hier de terugleververgoeding over het ganse jaar 2024⁴⁶, weliswaar abstractie makend van het feit dat niet alle prosumanten het hele jaar hetzelfde terugleveringscontract zullen gehad hebben. Enkel contracten waarop nog prosumanten zaten in december werden in deze berekening opgenomen.

⁴⁶ Gebruikt profiel voor de gemiddelde prosumant:

- Enkelvoudige meter;
- 3859 kWh productie uit zonnepanelen op jaarbasis (4,41 kW omvormervermogen), waarvan
 - 38% of 1474 kWh zelf onmiddellijk wordt verbruikt (zelfverbruik),
 - 62% of 2384 kWh op het net wordt geïnjecteerd;
- 3500 kWh elektriciteitsverbruik op jaarbasis, waarvan
 - 42% of 1474 kWh afkomstig uit de zonnepanelen (zelfvoorzienendheid),
 - 58% of 2026 kWh afname van het net.

Figuur 47: Spread van de terugleververgoedingen (excl. btw) die huishoudelijke prosumenten ontvingen in 2024 (lopende contracten december 2024, excl. btw)

Net als bij de afnamecontracten hebben de terugleveringscontracten daterend uit 2024 het grootste marktaandeel. Gezien het feit dat beide contracten doorgaans aan elkaar verbonden zijn, was dit ook te verwachten.

Tabel 7: Aantal afnemers en gewogen gemiddelde terugleververgoeding in 2024 (excl. btw), per jaar van het contract

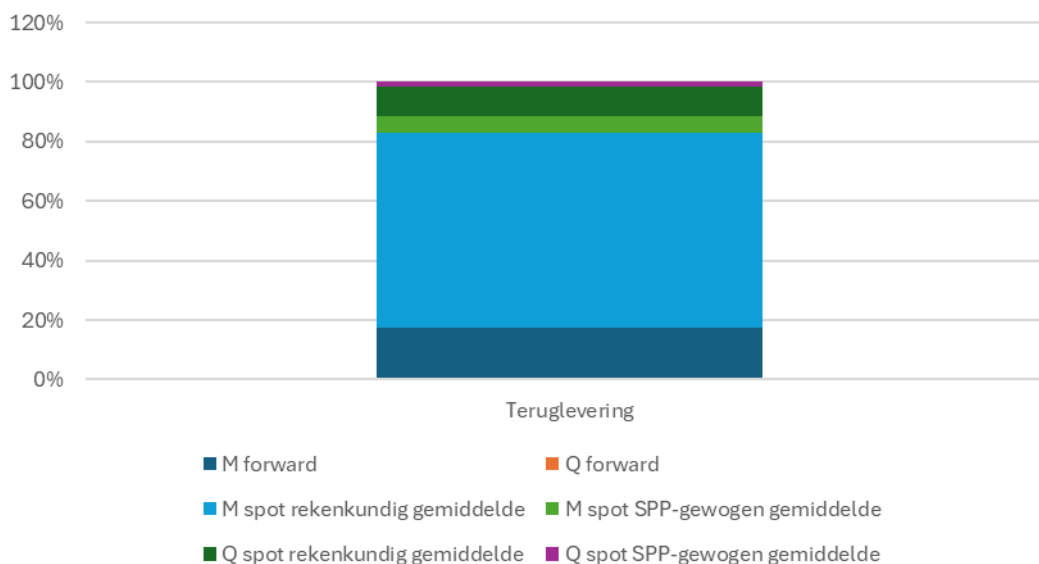
Aandeel prosumenten		Gewogen gemiddelde terugleververgoeding 2024 (lopende contracten dec-24)
2022	2,3%	€66,62
2023	22,4%	€68,10
2024	75,3%	€77,48
Totaal	100,00%	€75,13

De gewogen gemiddelde terugleververgoeding bedroeg €75,13 in 2024. Samen met de besparing op de afnamefactuur door gebruik van eigen zonnestroom, gaf dit een totaal voordeel door de zonnepanelen van €446,93.

Ondanks de dalende terugleververgoedingen in het contractaanbod, is de gewogen gemiddelde terugleververgoeding van de contracten uit 2024 hoger dan deze uit de oudere contracten. Dit heeft verschillende oorzaken:

- De significant hogere (vaste) terugleververgoeding in het terugleveringscontract van één leverancier, die dezelfde vergoeding geeft aan al zijn klanten-prosumenten. Dit volledig marktaandeel zit in de cijfers bij 2024;
- Zoals te zien in Figuur 48 is het aandeel variabele terugleveringscontracten met een forwardparameter groter dan wat zou verwacht worden volgens het marktaanbod (dit werd

ook gezien bij de afnamecontracten). Aangezien deze parameter berekend wordt o.b.v. prijzen op de termijnmarkt, en er op deze markt geen negatieve prijzen worden gezien, waren de terugleververgoedingen binnen deze contracten hoger dan het gemiddelde. Ook deze contracten dateren voornamelijk uit 2024.

Figuur 48: Aandeel van de verschillende types indexatieparameters in de variabele terugleveringscontracten van huishoudelijke afnemers in december 2024

Duurste vs. goedkoopste contractversies bij teruglevering

Het prijsverschil tussen de duurste en goedkoopste contractversie voor een gemiddelde prosumant in 2024 was €541,41 (excl. btw). Het moet hierbij opgemerkt worden dat de duurste contractversie een negatieve terugleververgoeding had over 2024 (zie verder in §5.3.2).

In totaal hadden 71.414 huishoudelijke prosumanten (of 16,8%) in december 2024 een terugleveringscontract dat behoorde tot de 20% minst voordelige contracten. Zij kregen in 2024 (abstractie makend van het feit dat niet alle prosumanten het hele jaar hetzelfde terugleveringscontract hadden) gemiddeld €22,00 minder dan de gemiddelde Vlaming met eenzelfde profiel.

19.612 huishoudelijke prosumanten (of 4,6%) hadden in december 2024 dan weer een terugleveringscontract dat behoorde tot de 20% voordeligste contracten. Zij kregen in 2024 gemiddeld €103,50 meer dan de gemiddelde Vlaming met eenzelfde profiel.

Wanneer we vergelijken wat de huishoudelijke prosumanten met een terugleveringscontract dat behoorde tot de 10% minst voordelige contracten (11.489 prosumanten of 2,7%), gemiddeld kregen in 2024 t.o.v. de huishoudelijke prosumanten met een van de 10% meest voordelige contracten (18.632 prosumanten of 4,4%), dan zien we een gemiddeld verschil van €147,09 tussen beide. Zoals eerder vermeld gaan we hier weliswaar uit van de contracten waarmee in december 2024 prosumanten vergoed werden, teruggerekend naar een vergoeding voor heel 2024.

Het is duidelijk dat de verdeling in marktaandelen tussen meest en minst voordelige terugleveringscontracten niet gelijk is aan deze bij afnamecontracten. Het is dus niet zo dat een voordelig terugleveringscontract wordt gekoppeld aan een goedkoop afnamecontract of vice versa. Welke combinatie het best geschikt is voor een prosumant hangt af van de verhouding van zijn elektriciteitsafname t.o.v. zijn elektriciteitsinjectie in het net. We werken eraan om ook de combinaties van contracten in de V-test® overzichtelijker te maken.

Grootste contractversies

Het marktaandeel van de 10 contractversies met het grootste aantal prosumanten was 60,5% (256.712 prosumanten).

Hun gewogen gemiddelde terugleververgoeding was €2,25 hoger dan wat de gemiddelde Vlaamse prosumant met eenzelfde profiel ontving in 2024.

5.3.2 Negatieve terugleververgoedingen bij variabele contracten

Variabele terugleveringscontracten waarin de prijs wordt geïndexeerd o.b.v. een spotparameter, lopen het risico om in sommige maanden een negatieve terugleververgoeding te hebben. Dit kan zich voordoen in maanden met een lage gemiddelde day ahead prijs (bv. door het veelvuldig voorkomen van negatieve uurprijzen) in combinatie met een ongunstige prijsformule (i.e. een sterk negatieve waarde b , al dan niet gecombineerd met een lage waarde voor factor a).⁴⁷

Op basis van de contractversies waarmee prosumanten in december 2024 vergoed werden voor hun teruglevering, konden we 6 verschillende contracten onderscheiden (10 contractversies) bij twee verschillende leveranciers, waarin de terugleververgoeding in de loop van 2024 negatief is geweest.

Voor twee contractversies (binnen twee contracten bij eenzelfde leverancier) was de prijsformule dermate ongunstig dat de globale terugleververgoeding over 2024 negatief was. Aangezien deze contracten dateren uit 2022, heeft dit zich ook werkelijk voorgedaan voor de prosumanten met deze contracten (548 prosumanten in december 2024). Berekend voor ons gemiddeld profiel moesten deze prosumanten in 2024 €90,36 *betalen* voor hun op het net geïnjecteerde elektriciteit. De oorzaak is te vinden in de sterk negatieve waarde van factor b (-c€9,979/kWh), waardoor de maandelijks berekende terugleververgoeding al negatief is van zodra de gemiddelde maandelijks day ahead prijs onder €99,79/MWh zakt. Ter vergelijking, de gemiddelde day ahead prijs voor 2024 was €70,23 (€97,27 in 2023).

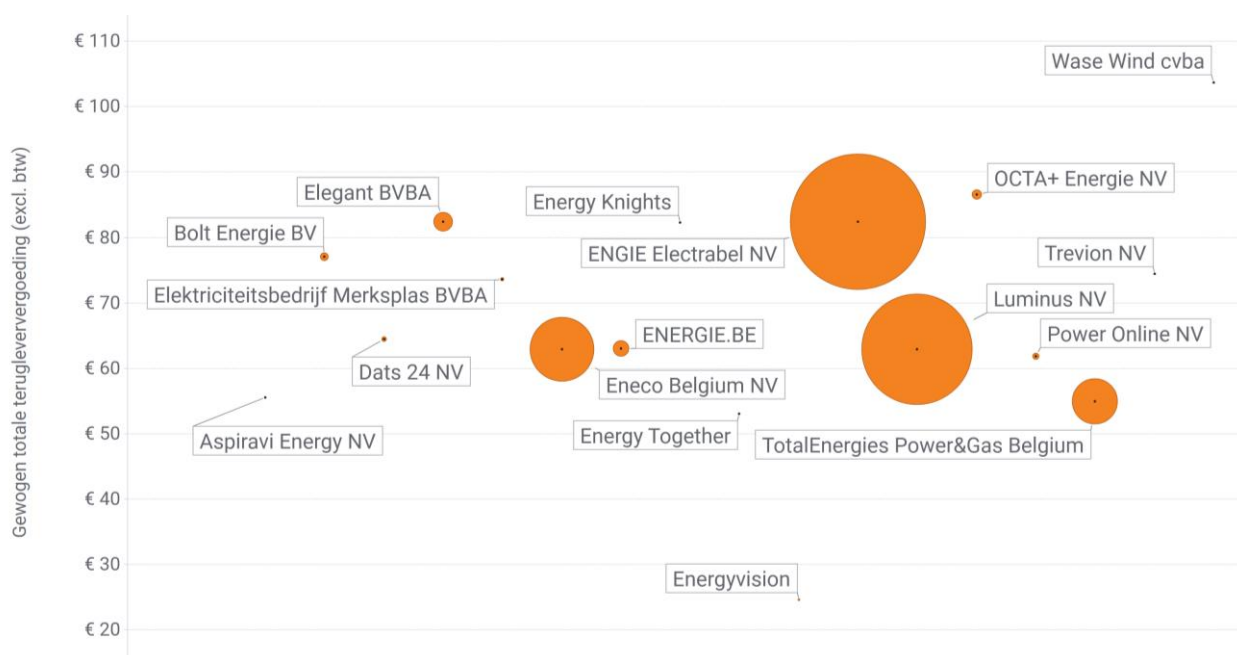
De overige 8 contractversies (binnen vier contracten bij eenzelfde leverancier) hadden een negatieve terugleververgoeding in de maanden april t.e.m. augustus. In de overige maanden was de vergoeding licht positief, waardoor de totale terugleververgoeding voor ons gemiddeld profiel in 2024 op €8,50 kwam. Deze contractversies dateren echter uit oktober, november en december 2024. Het berekend bedrag voor heel 2024 blijft hierdoor theoretisch, maar negatieve terugleververgoedingen kunnen zich wel nog in realiteit voordoen binnen deze contracten in 2025. In totaal zaten op deze contracten maar een beperkt aantal prosumanten in december 2024.

⁴⁷ In theorie kan dit fenomeen zich ook voordoen bij variabele terugleveringscontracten die geïndexeerd worden o.b.v. een forwardparameter, als de waarde van factor b in de prijsformule voldoende negatief is. In realiteit werd dit voorlopig echter nog niet gezien.

5.3.3 Vaste en variabele contracten, per leverancier

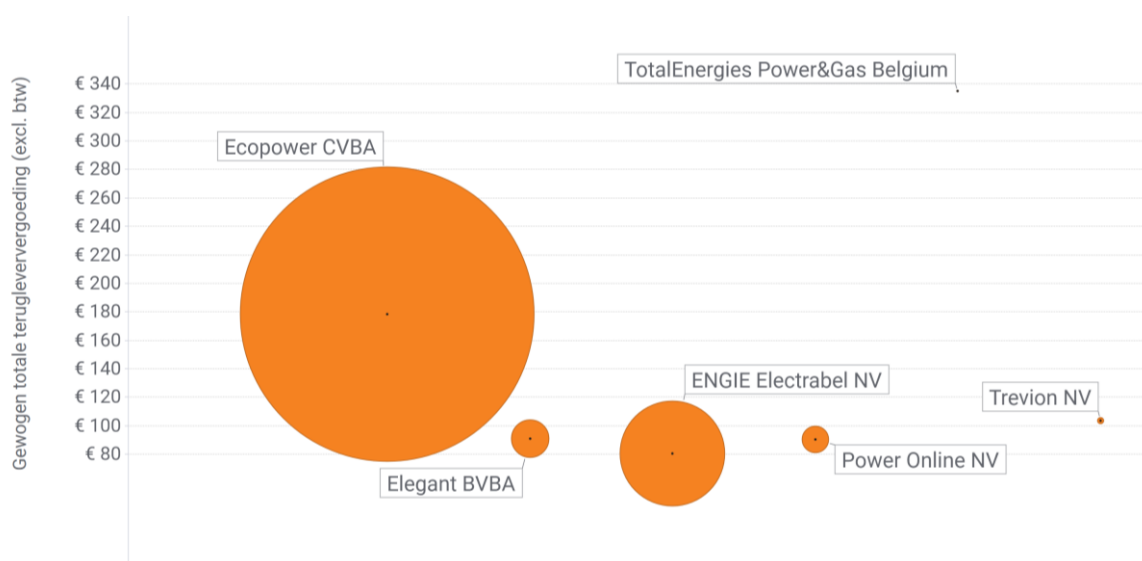
In Figuur 49 (variabel) en Figuur 50 (vast) worden de terugleververgoedingen van alle contractversies, waarmee in december 2024 huishoudelijke afnemers van elektriciteit werden beleverd, gegroepeerd per leverancier. Er is een aparte figuur voor variabele en voor vaste terugleveringscontracten. De weergegeven terugleververgoeding per leverancier is telkens gewogen over de verschillende contractversies volgens het aantal afnemers per contractversie. De marktaandelen, ook weerspiegeld in de grootte van de cirkels, zijn telkens relatief het totaal aantal huishoudelijke prosumenten opgenomen in de figuur.

Het aantal huishoudelijke prosumenten met een variabel terugleveringscontract vertegenwoordigt 91,7% van de prosumenten.

Figuur 49: Marktaandelen en gewogen gemiddelde terugleververgoedingen voor 2024 (excl. btw) van de lopende huishoudelijke variabele terugleveringscontracten in december 2024, per leverancier

Het aantal huishoudelijke prosumenten met een vast terugleveringscontract vertegenwoordigt 6,7% van de prosumenten. De overige 1,6% van de huishoudelijke prosumenten had in december 2024 een dynamisch terugleveringscontract (zie § 6.2.3)

Figuur 50: Marktaandeelen en gewogen gemiddelde terugleververgoedingen voor 2024 (excl. btw) van de lopende huishoudelijke vaste terugleveringscontracten in december 2024, per leverancier

De gewogen gemiddelde terugleververgoeding was €144,61 in de vaste contracten en €70,09 in de variabele contracten.

5.4 Prosumenten met klassieke meter

Prosumenten, konden tot en met 31 december 2024 de vervanging van hun klassieke meter (i.e. een analoge meter) door een digitale meter uitstellen, op voorwaarde dat hun zonnepanelen in dienst waren genomen vóór 1 januari 2021 en nog geen 15 jaar een terugdraaiende teller hadden. Sinds 1 januari 2025 vervalt deze uitstelregel en zal Fluvius digitale meters plaatsen bij deze resterende groep prosumenten. Wanneer de digitale meter vóór 31 december 2025 wordt geplaatst, kan men in aanmerking komen voor een retroactieve investeringspremie⁴⁸.

Dit betekent het einde van de terugdraaiende teller voor een grote groep prosumenten. Er wijzigen dan verschillende zaken voor deze afnemers:

- Geproduceerde elektriciteit die niet meer onmiddellijk wordt verbruikt en op het net wordt geïnjecteerd, wordt niet meer in mindering gebracht van elektriciteitsafname van het net op andere momenten. Het wordt dus belangrijk om momenten van elektriciteitsverbruik zoveel mogelijk af te stemmen op momenten met elektriciteitsproductie;
- Men kan een terugleververgoeding krijgen voor de op het net geïnjecteerde elektriciteit;
- Men moet geen prosumententarief meer betalen in de nettarieven;
- Men moet geen forfait zonnepanelen meer betalen aan de leverancier (indien van toepassing).

Forfait zonnepanelen

Het forfait zonnepanelen is een kost die leveranciers kunnen aanrekenen bovenop het prosumententarief in geval van zonnepanelen en een klassieke meter. In december 2024

⁴⁸ Art. 7.16.1. van het Energiebesluit

rekenden acht leveranciers dergelijk forfait aan. De meeste leveranciers rekenen deze kost aan als een vaste kost per kVA. Dit ging zowel bij huishoudelijke als kleinzakelijke prosumenten om een bedrag tussen €18 en €92,35 per kVA (incl. btw). Er was ook een leverancier die dit aanrekende als een forfaitaire kost van €120 per jaar (incl. btw), en een leverancier die bij de berekening van deze kost rekening hield met de day ahead prijzen (in 2024 was dit gemiddeld €14,89/kVA, incl. btw).

Totale jaarkost bij prosumant met digitale versus analoge meter

Om na te gaan wat de impact is op de elektriciteitsfactuur van een prosumant, werd de totale jaarkost voor 2024 berekend voor een gemiddelde prosumant:

- Netto jaarafname: 2026 kWh;
- Netto jaarinjectie: 2384 kWh;
- Omvormervermogen zonnepanelen: 4,41 kW.

Tabel 8 toont de totale geschatte jaarkost voor deze prosumant. Met een digitale meter zou hij in 2024 gemiddeld €713,02 betaald hebben (incl. btw en incl. terugleververgoeding). Met een analoge meter kan dit duurder of goedkoper uitvallen, en dit wordt vooral bepaald door het forfait zonnepanelen. Als deze prosumant bij de leverancier zat die het hoogste forfait zonnepanelen aanrekent (€92,35/kVA/jaar), dan zou hij met een digitale meter €69,97 (incl. btw) minder betaald hebben in 2024. Wanneer hij daarentegen bij een leverancier zat die geen forfait zonnepanelen aanrekende, had hij met een digitale meter €308,66 (incl. btw) meer betaald.

Tabel 8: Geschatte totale jaarkost elektriciteit bij prosumant met digitale versus analoge meter

	Forfait zonnepanelen	Totaal (incl. btw)
Digitale meter	N.v.t.	€713,02
Analoge meter	Met hoogste forfait	€782,98
Analoge meter	Zonder forfait	€404,36

Veel hangt af van het profiel van de prosumant. Hoe groter de zonnepaneleninstallatie t.o.v. het eigen elektriciteitsverbruik, hoe voordeliger de overstap naar een digitale meter wordt. Een grotere installatie betekent bij een analoge meter namelijk een hoger prosumententarief en potentieel hoger forfait zonnepanelen, terwijl de hoeveelheid elektriciteit die overblijft na 'terugdraaien' van de afname van het net, niets oplevert. Bij een digitale meter krijgt men voor deze elektriciteit een terugleververgoeding van de leverancier. Het blijft ook bij een digitale meter echter best om de grootte van de zonnepaneleninstallatie af te stemmen op het eigen elektriciteitsverbruik. De extra terugleververgoeding weegt daarom niet op tegen de hogere investeringskost.

De hoofdboodschap voor prosumanten die een digitale meter krijgen is om de eigen productie zoveel mogelijk zelf te verbruiken. Men kan dit doen door het verbruik in de mate van het mogelijke te verplaatsen naar uren met zonneshijn. Door zonnepanelen niet enkel zuidgericht te plaatsen, maar ook (deels) oost- en westgericht, wordt de productie ook verder gespreid over de dag. Door de eigen productie zoveel mogelijk zelf te verbruiken kan men de elektriciteitsfactuur

verlagen en optimaliseert men de terugverdientijd van de investering. Men helpt tegelijkertijd ook de werking van het elektriciteitsnet. Hoe efficiënter dit systeem, hoe lager de kosten, wat ook een directe positieve impact heeft op de nettarieven, met lagere kosten voor de netgebruiker als gevolg.

6 Dynamische contracten

In een dynamisch contract wordt het volume van de elektriciteitsafname en -injectie (kWh) bepaald per uur en ook afgerekend aan de prijs van dat uur. De prijsreferentie die wordt gebruikt zijn de day ahead prijzen (zelfde bron als bij spotparameters voor elektriciteit). Dergelijk contract kan enkel aangegaan worden mits een digitale meter en omschakeling naar een meetregime op kwartierbasis ('SMR3'), aangezien de leverancier deze meetgegevens nodig heeft om het dynamisch contract correct te kunnen afrekenen. De wijziging van een meetregime op dagbasis ('SMR1', dit is het default meetregime) naar SMR3 wordt via de leverancier aangevraagd bij de distributienetbeheerder.

Het voordeel dat kan gehaald worden uit een dynamisch contract bestaat eruit dat men zijn elektriciteitsafname tijdens uren met een hoge prijs zoveel mogelijk beperkt en dit eventueel verplaatst naar uren met een lagere prijs. Op die manier kan de energiekost op de elektriciteitsfactuur verlaagd worden.

6.1 Aanbod dynamische contracten

6.1.1 Contractaanbod en informatieverlening leveranciers

Dynamische contracten zijn opgenomen in de V-test[®] voor wie beschikt over een digitale meter en zijn jaarverbruik kent of een jaar aan eigen historische kwartierdata inlaadt. Dit laatste kan door manueel een bestand, gedownload uit Mijn Fluvius⁴⁹, te uploaden in de V-test[®] of door een koppeling te maken met Mijn Fluvius via Mijn V-test[®].

Het aanbod dynamische contracten in de V-test[®] breidde zich in 2024 verder uit van zeven leveranciers eind 2023 naar dertien leveranciers eind 2024 (huishoudelijke en kleinzakelijke contracten samen). In totaal kon een afnemer kiezen tussen 18 verschillende dynamische contracten voor huishoudelijke afnemers en 15 verschillende contracten voor kleinzakelijke afnemers (zie Figuur 5 voor meer details).

Elke afnemer heeft sinds 2021 het recht om, als hij over een digitale meter beschikt, een leverancier te verzoeken om een dynamisch contract af te sluiten. De verplichting geldt echter enkel voor leveranciers die meer dan 200.000 afnamepunten in het Vlaamse Gewest beleveren⁵⁰. Eind 2024 was er nog één leverancier, met meer dan 200.000 beleverde afnamepunten, die geen dynamisch contract aanbood aan huishoudelijke of kleinzakelijke afnemers. Sinds april 2025 heeft deze leverancier wel een dynamisch contract voor huishoudelijke afnemers op de markt gebracht.

⁴⁹ <https://mijn.fluvius.be>

⁵⁰ Energiedecreet: art. 4.4.1, 4°

Volgens het Energiebesluit⁵¹ moeten leveranciers die een dynamisch contract aanbieden hun klanten informeren over de mogelijkheden, kosten en risico's van dergelijke contracten, incl. informatie over prijsschommelingen en de implicaties daarvan. De 13 leveranciers die een dynamisch contract aanbieden, bezorgen deze informatie via hun website. Deze informatie is echter niet bij alle leveranciers even uitgebreid. Aangezien de principes van een dynamisch contract overal gelijk zijn, kan het nuttig zijn om de informatie op meerdere websites door te nemen. Sommige leveranciers kunnen ook via mail, telefoon of chatfunctie gecontacteerd worden voor meer uitleg. Hier en daar is het ook mogelijk om via een checklist of zelfs een simulatie een eerste idee te krijgen of een dynamisch contract kan passen bij het profiel van de elektriciteitsafnemer.

Eenmaal een afnemer heeft beslist om een dynamisch contract aan te gaan, verloopt het intekenproces doorgaans op dezelfde manier als bij een ander energiecontract. Naast het hebben van een digitale elektriciteitsmeter (verplicht) kunnen er ook voorwaarden gesteld worden rond een minimum jaarverbruik of het bezit van bepaalde stuurbare grootverbruikers (bv. laadpaal voor elektrische wagen), hoewel dit eerder een raad is die wordt gegeven dan een strikte voorwaarde. Verder wordt door leveranciers aangegeven dat een exclusief nacht meter niet compatibel is met een dynamisch contract.

De intekenprocessen die horen bij een dynamisch contract zijn gelijk voor huishoudelijke en kleinzakelijke elektriciteitsafnemers.

6.1.2 Prijzen contractaanbod V-test®

Wie een jaar aan eigen historische kwartierdata inlaadt in de V-test®, kan met deze data een gepersonaliseerde simulatie maken van de geschatte jaarkost (en jaaropbrengst bij teruglevering) van dynamische contracten. Voor wie enkel zijn jaarverbruik ingeeft, zal de simulatie gebeuren o.b.v. een verdeling van het jaarvolume via een gestandaardiseerd profiel (RLPON bij afname, SPP bij teruglevering). De V-test® berekent de geschatte jaarkost vervolgens o.b.v. een energieprijscurve⁵² en de prijsformules van de leveranciers.

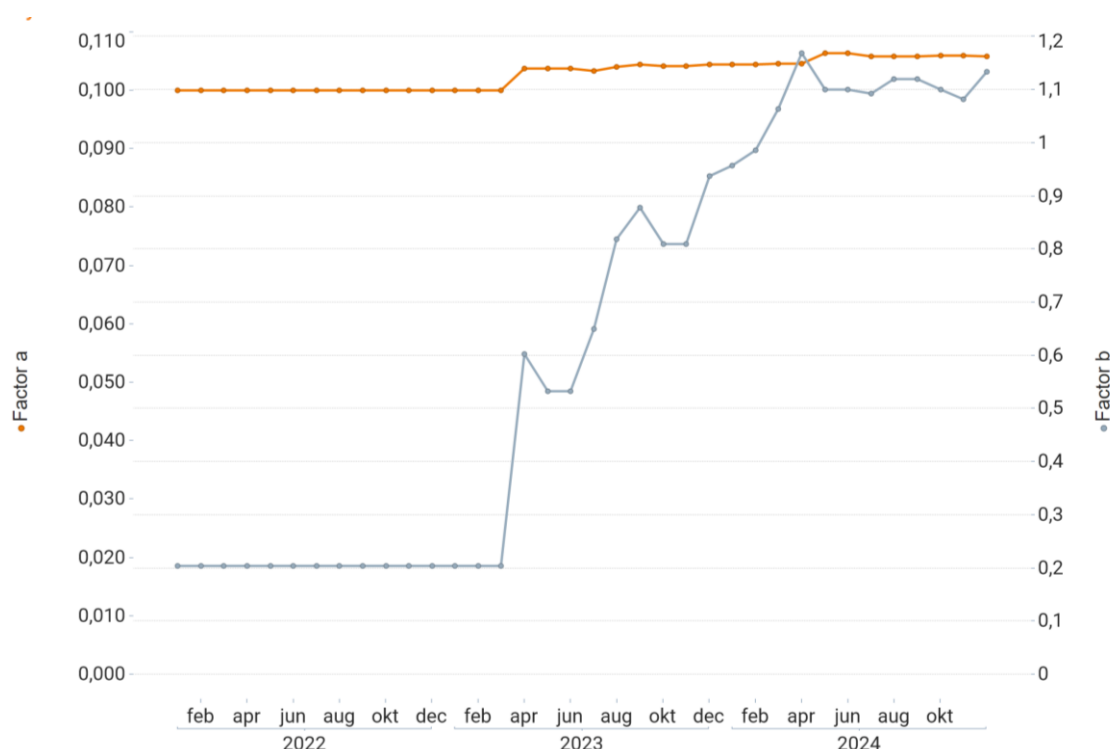
Het activeren van kwartierdata voor elektriciteit en uurdata voor gas in Mijn Fluvius is gratis en kan door de afnemer zelf uitgevoerd worden (mits digitale meter(s)). Het is pas vanaf activatie dat een historiek aan kwartier-/uurdata kan opgebouwd worden. Tot nu toe gebeurde dit voor 588.031 digitale elektriciteitsmeters en 362.076 digitale gasmeters (status december 2024, tegenover respectievelijk 417.173 en 255.955 meters in december 2023). Het activeren van kwartier- /uurdata kan de afnemer veel informatie bezorgen over zijn verbruik en kan helpen om rationeler om te gaan met het energiegebruik en zo energie en kosten besparen. Sinds 1 januari 2025 moet de distributienetbeheerder bij actieve afnemers (met uitzondering van actieve afnemers die enkel deelnemen aan energiediensten) dagelijks de geregistreerde kwartiergegevens voor elektriciteit uitlezen. Vanaf 1 januari 2026 moet dit ook gebeuren bij alle toegangspunten voor elektriciteit met een digitale meter. Ook met deze nieuwe regelgeving zal er nog steeds een activatiestap vereist zijn om in Mijn Fluvius kwartierwaarden voor elektriciteit ter beschikking te hebben. Maar een verschil t.o.v. vroeger is dat er, ook zonder SMR3 of zonder eerdere activatie, een historiek van kwartierwaarden zal beschikbaar zijn, en dit telkens minstens vanaf de data vermeld in de regelgeving (i.e. 1 januari 2025 of 1 januari 2026).

⁵¹ Energiebesluit: Art. 3.2.18, 8°/6

⁵² De energieprijscurve geeft en voorspelling van de elektriciteitsprijzen op uurbasis voor de volgende 12 maanden, zie ook <https://www.vlaamsenutsregulator.be/nl/document/mede-2023-05>

In een dynamisch contract neemt de afnemer een deel van het prijsrisico over van de leverancier, wat de prijsformule van de energiecomponent binnen deze contracten potentieel interessanter maakt dan bij variabele contracten. Er zijn echter ook leveranciers die eenzelfde prijsformule aanbieden voor beide types van contracten.

In Figuur 51 is de evolutie van de prijsformules te zien van het aanbod dynamische contracten voor huishoudelijke afnemers in de V-test®. Het valt hierbij op dat de prijsformules stabiel bleven zolang het contractaanbod beperkt was tot één leverancier. Vanaf april 2023 breidde het aanbod zich uit naar meerdere leveranciers, wat helaas gepaard ging met gemiddeld duurder prijsformules. Ook het contractaanbod van die eerste leverancier werd in de loop van 2024 duurder. Gemiddeld gezien blijven de prijsformules in dynamische contracten wel goedkoper dan deze in variabele contracten.

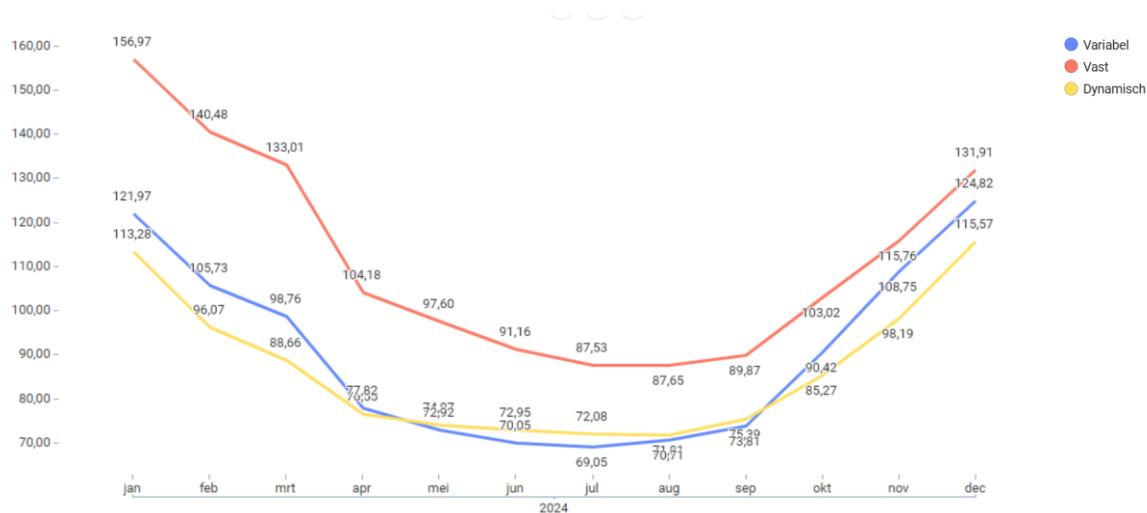
Figuur 51: Evolutie van de prijsformules van in de V-test® aangeboden dynamische contracten voor huishoudelijke afnemers

6.2 Werkelijke prijzen dynamische contracten

6.2.1 Spread dynamische prijzen en marktaandelen

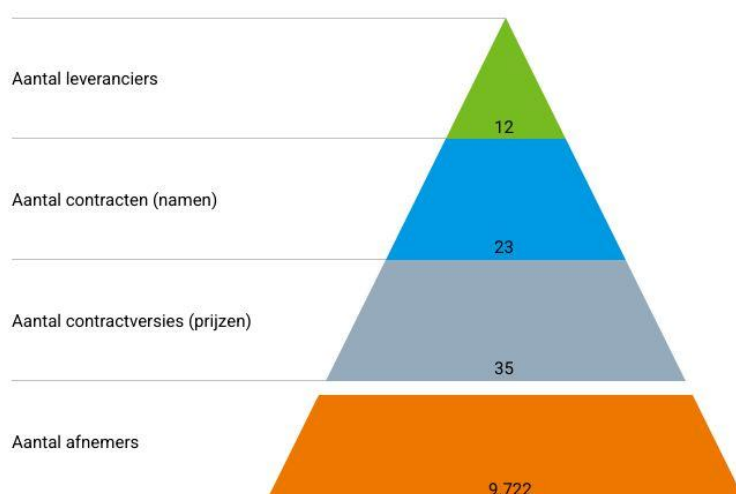
In onze nieuwe dashboards 'Afnameprijzen – Terugblik' vergelijken we de prijsverschillen tussen vaste en variabele energiecontracten. Voor elektriciteit werd hier ook een vergelijking aan toegevoegd tussen dynamische en variabele contracten. Een huishoudelijke afnemer met een gemiddeld verbruiksprofiel en een dynamisch contract betaalde in 2024 gemiddeld €1039,89 (incl.

btw). Het verschil met een variabel contract kwam voor een gemiddelde huishoudelijke afnemer in 2024 neer op €44,92. Het verschil met een vast contract op €299,25. Hierbij werd in de prijsformules van de dynamische contracten gerekend met een maandelijks gemiddelde voor de day ahead prijzen. Als de afnemer actief omgaat met zijn dynamisch contract, kan dit prijsvoordeel nog verhoogd worden. Een afnemer die echter toch een gemiddeld afnameprofiel zou volgen, met hogere afnames tijdens uren met hoge prijzen t.o.v. de andere uren, kan met een duurdere energiefactuur eindigen.

Figuur 52; Prijs spread tussen vaste, variabele en dynamische elektriciteitscontracten voor de gemiddelde huishoudelijke afnemer in Vlaanderen in 2024 (€/maand, incl. btw)

Het aantal leveranciers met dynamische contracten waarmee huishoudelijke afnemers werden beleverd in december 2024 is opgenomen in Figuur 53, samen met het aantal verschillende contracten en contractversies. De prijzen van dynamische terugleveringscontracten worden besproken in §6.2.3.

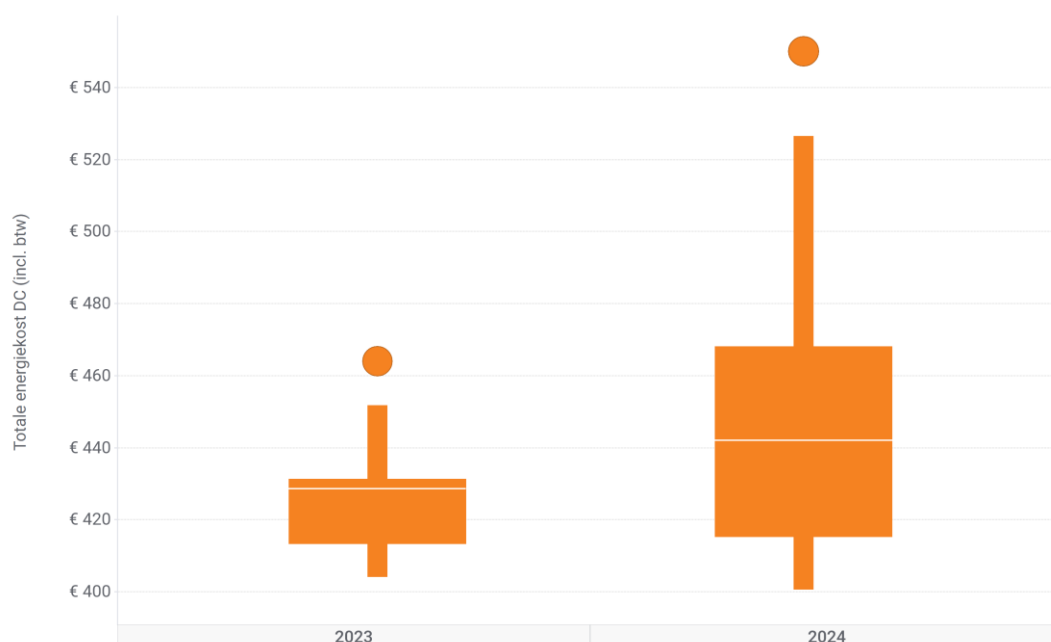

Figuur 53: Aantal leveranciers, contracten en contractversies waarmee huishoudelijke elektriciteitsafnemers met een dynamisch contract in december 2024 beleverd werden

Het aantal huishoudelijke elektriciteitsafnemers met een dynamisch contract is nog heel beperkt. Eind december 2024 ging het om 0,4% van de huishoudelijke afnemers, ondanks het feit dat er voldoende aanbod is aan dynamische contracten en ondanks het gemiddeld prijsvoordeel t.o.v. andere elektriciteitscontracten. Toch lijkt er terughoudendheid bij elektriciteitsafnemers om over te stappen naar een dynamisch contract. In verschillende andere landen in Europa, zoals Nederland, stijgt het aandeel van dynamische contracten wel duidelijk⁵³.

Figuur 54 toont de spread van de energiekosten voor 2024 in de verschillende contractversies waarmee huishoudelijke afnemers in december 2024 beleverd werden, per jaar van intekenen. Nettarieven en heffingen worden hier buiten beschouwing gelaten, aangezien deze gelijk zijn voor alle contracten. Het prijsverschil tussen de duurste en de goedkoopst contractversie voor een gemiddelde elektriciteitsafname in 2024 was €149,57 (incl. btw).

⁵³ https://www.acm.nl/nl/publicaties/energiemonitor-acm-tarieven-licht-omhoog-aantal-huishoudens-met-dynamisch-contract-blijft-licht-stijgen?utm_source=nieuwsbrief&utm_medium=email&arguments_sanitized=%2BLZHkkTtHnTaag%3D%3D
<https://solarmagazine.nl/nieuws-zonne-energie/i39722/423-000-consumenten-hebben-een-dynamisch-energiecontract-voor-stroom>

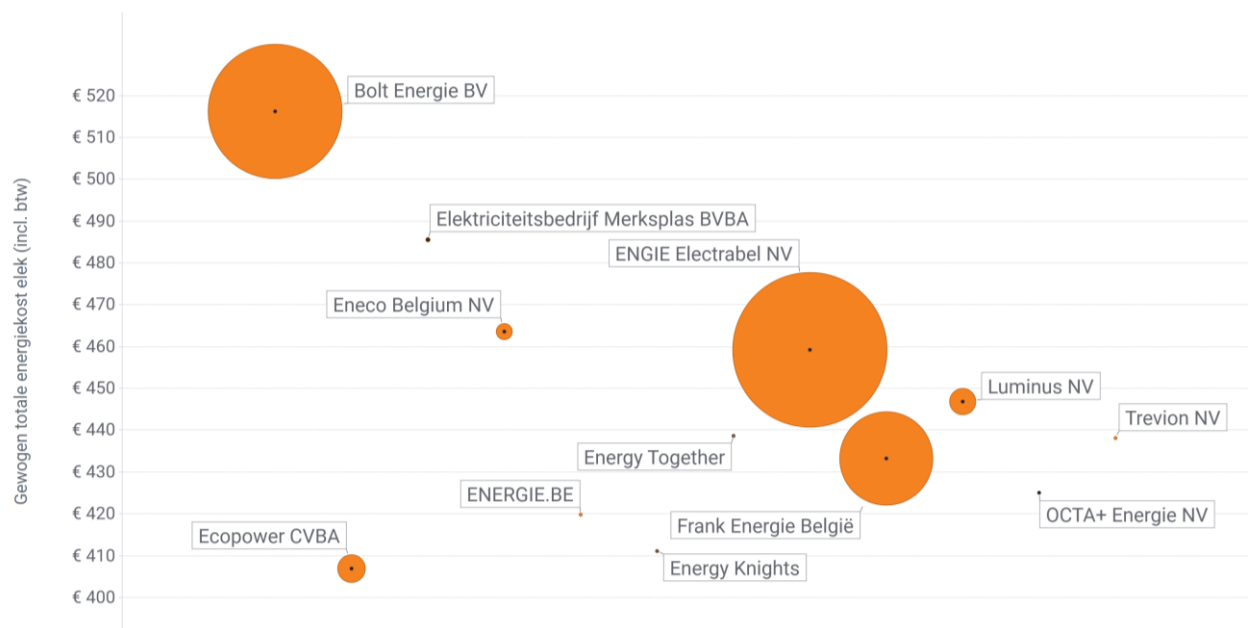
Figuur 54: Spread van de energiekosten in 2024 in de verschillende lopende dynamische huishoudelijke contractversies in december 2024 (incl. btw), per jaar van intekenen

Het overgrote deel van de afnemers had een dynamisch contract uit 2024. De gewogen gemiddelde energiekost in deze contracten was weliswaar hoger dan in de contracten uit 2023.

Tabel 9: Aantal afnemers en gewogen gemiddelde dynamische energiekost in december 2024, per jaar van het contract

	Aandeel afnemers	Gewogen gemiddelde energiekost dec-2024
2023	6,7%	€423,82
2024	93,3%	€469,80

In Figuur 55 zijn de gewogen gemiddelde energiekost voor 2024 en de marktaandelen van de verschillende dynamische contracten opgenomen per leverancier. We berekenen hier de energiekosten over het ganse jaar 2024, weliswaar abstractie makend van het feit dat niet alle afnemers het hele jaar hetzelfde energiecontract zullen gehad hebben. Enkel contracten waarop nog afnemers zaten in december werden in deze berekening opgenomen. De grote marktaandelen van een paar kleine spelers vallen hierbij op.

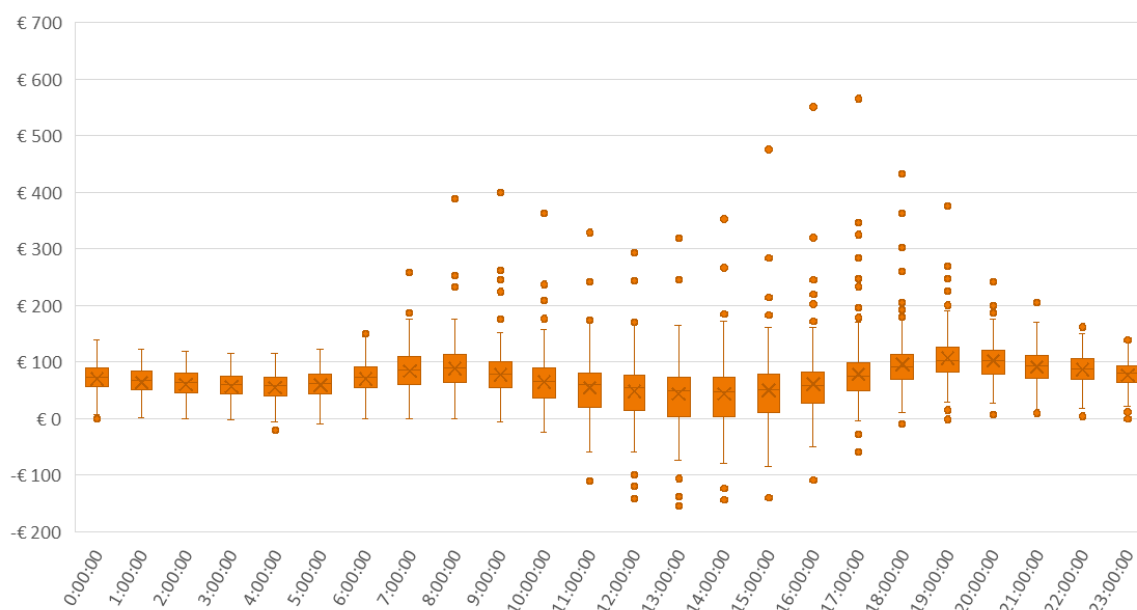
Figuur 55: Marktaandeelen en gewogen gemiddelde energiekosten (2024, incl. btw) in de verschillende lopende dynamische huishoudelijke contracten in december 2024, per leverancier

6.2.2 Volatiliteit uurprijzen

Het is aan de afnemer om de prijzen van zijn dynamisch contract op te volgen en om vervolgens zijn elektriciteitsafname (en eventuele injectie) hierop af te stemmen. Dit vraagt een inspanning van de afnemer. Indien men toch veel elektriciteit afneemt tijdens uren met een hoge algemene elektriciteitsvraag (typische ochtend- en vooral avondpieken), bestaat het risico dat de factuur duurder zal uitvallen dan bij een niet-dynamisch contract. Wie niet de mogelijkheid heeft of niet bereid is om zijn elektriciteitsverbruik aan te passen en te verplaatsen in de tijd, gebaseerd op de prijzen die hij ontvangt de dag voordien, eventueel via ondersteuning met geautomatiseerde sturingen, kan dus mogelijk niet gebaat zijn bij een dynamisch contract. De grootte van het prijsvoordeel of van het prijsrisico hangt af van het verbruikspatroon van de afnemer, en ook van de volatiliteit van de day ahead uurprijzen.

In Figuur 56 geven we een overzicht van de day ahead prijzen van de Belgische elektriciteitsbeurs Belpex/EPEX Spot Belgium voor de periode 01/01/2024 t.e.m. 31/12/2024. Per uur worden de volgende waarden gegeven:

- Gemiddelde prijs per uur in 2024 (aangeduid met een kruisje);
- Mediaan per uur in 2024 (aangeduid met een horizontaal streepje);
- Volatiliteit van de prijzen per uur in 2024 (aangeduid met de rechthoeken en de verticale lijnen – hoe langer de rechthoek en/of de verticale lijn, hoe hoger de volatiliteit);
- Uitschieters bij de prijzen per uur in 2024 (aangeduid met stippen).

Figuur 56: Volatiliteit van de day ahead uurprijzen Belpex/EPEX Spot Belgium in 2024 per uur (€/MWh, excl. btw)

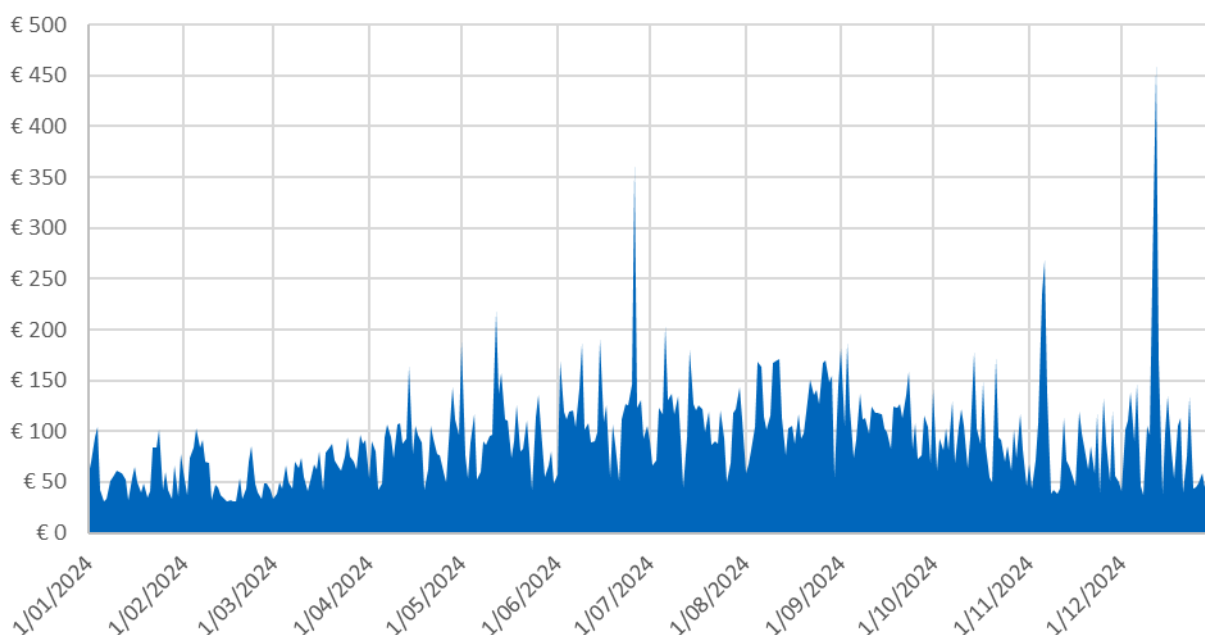
Zoals af te lezen uit Tabel 1 (Hoofdstuk 2) daalde de gemiddelde day ahead uurprijs in 2024 naar €70,23 t.o.v. €97,27 in 2023. Ondanks de sterk gestegen hoogste uurprijs (€565,46 op 12 december tussen 17u en 18u) en een verder gedaalde laagste uurprijs (-€155,00 op 26 juni tussen 13u en 14u) t.o.v. 2023, daalde de standaardafwijking in 2024 licht t.o.v. 2023 (€43,30 in 2024 t.o.v. €45,87 in 2023).

Het aantal uren met een negatieve prijs is voor het tweede jaar op rij sterk gestegen:

- 408 uren in 2024,
- 222 uren in 2023, en
- 112 uren in 2022.

Een negatieve prijs betekent dat men tijdens die uren met een dynamisch contract geld krijgt om elektriciteit af te nemen van het net of moet betalen bij injectie van elektriciteit op het net. Dit heeft weliswaar enkel een impact op het onderdeel 'energiecomponent' op de factuur. De nettarieven, heffingen, kosten groene stroom en WKK, de vaste jaarlijkse vergoeding en eventuele andere prijselementen blijven ongewijzigd en moeten dus nog steeds betaald worden voor die uren.

Figuur 57 toont de prijsverschillen tussen de hoogste en de laagste day ahead uurprijzen per dag in 2024. Het geeft een idee van de extremen in het dagelijks besparingspotentieel door afname te verplaatsen van het duurste naar het goedkoopste uur van de dag. Tussen de hoogste en laagste uurprijs zitten natuurlijk nog uren met een kleiner prijsverschil. Alle afname concentreren in het uur met de laagste prijs is niet realistisch. Ook de impact van een hoger capaciteitstarief moet meegenomen worden bij bepaling van gedragsverandering. Een energiemanagementsysteem kan hierbij helpen.

Figuur 57: Prijsverschil tussen hoogste en laagste day ahead uurprijs per dag in 2024 (€/MWh)

Het grootste prijsverschil was €458,11 en het kleinste €30,57. Gemiddeld was het prijsverschil tussen de hoogste en laagste uurprijs in 2024 €92,63:

- 75% van de dagen was het prijsverschil meer dan €60,
- 50% van de dagen meer dan €88,5 en
- 25% van de dagen meer dan €115.

Gemiddeld gezien is de spread groter in de zomermaanden (juni t.e.m. september) en lager in de weekends.

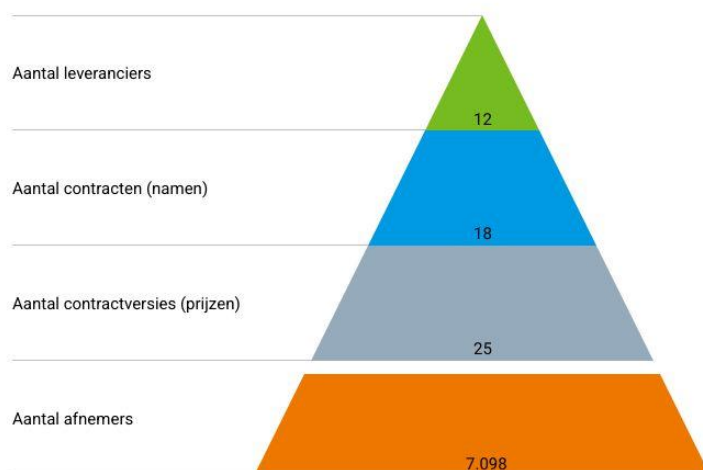
Hoewel een groot deel van het prijsrisico wordt verschoven van de leverancier naar de elektriciteitsafnemer, kan het opnemen van dit risico ook positief bekeken worden. Men heeft namelijk zelf impact op de prijs die men zal betalen door zijn gedrag aan te passen. Bij een variabel contract met een spotparameter, gebaseerd op dezelfde day ahead uurprijzen, is die impact er niet. Alle uurprijzen van de maand of het kwartaal zullen namelijk meegenomen worden in een rekenkundig of een gewogen gemiddelde van de uurprijzen. Ook als men in een uur met een zeer hoge prijs in realiteit geen elektriciteit zou afgenomen hebben, zal die zeer hoge prijs meegenomen worden in de prijsberekening van een variabel contract. Dit is niet zo bij een dynamisch contract.

6.2.3 Dynamische terugleveringscontracten

Bij prosumenten met een dynamisch contract wordt ook hun teruglevering vergoed op uurbasis o.b.v. de day ahead prijzen. Aangezien uren met hoge productie uit zonne-energie geregeld samenvallen met de uren met een lagere uurprijs, is het extra van belang om het verbruik zoveel mogelijk te laten samenvallen met de uren waarin de zonnepanelen elektriciteit produceren. Negatieve day ahead uurprijzen betekenen voor een prosumant met een dynamisch contract dat

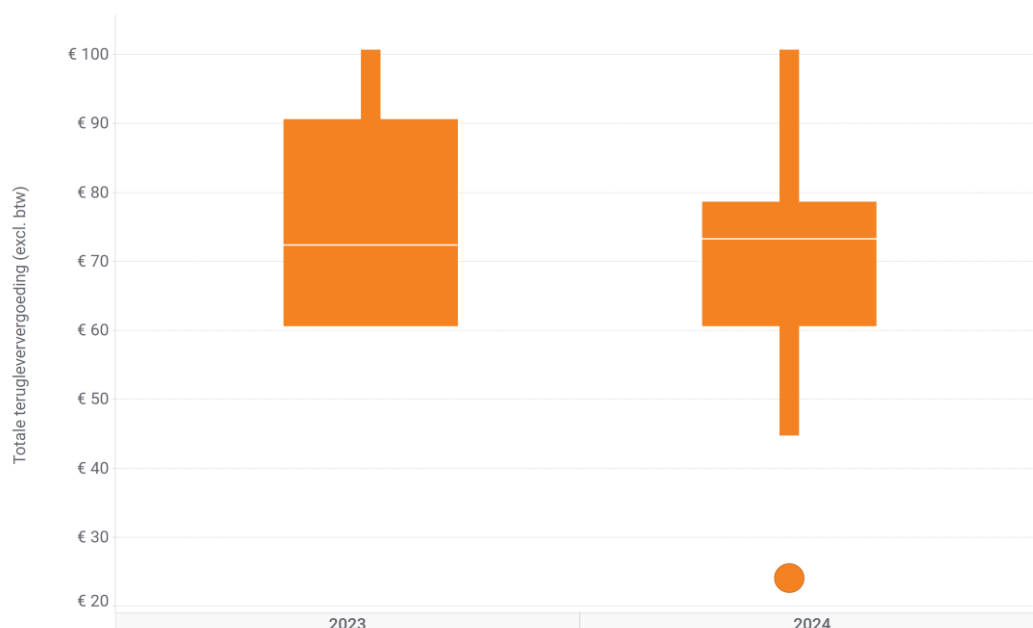
ze moeten betalen voor de door hen op het net geïnjekteerde elektriciteit in die uren. Toch hoeft dit niet problematisch te zijn, zoals te zien in de berekende gemiddelde terugleververgoeding in dynamische contracten in 2024 (cf. Tabel 10).

Prosumenten met een batterijsysteem hebben meer mogelijkheden om hun zelfverbruik te verhogen en de resterende elektriciteitsinjecties op het net zoveel mogelijk te laten samenvallen met uren met een hogere elektriciteitsprijs. Op dagen met onvoldoende productie uit de zonnepanelen, kan de batterij verder opgeladen worden via het net tijdens uren met een lage elektriciteitsprijs. Die stroom kan dan op latere uren met een hogere elektriciteitsprijs weer verbruikt worden.

Figuur 58: Aantal leveranciers, contracten en contractversies waarmee huishoudelijke prosumenten met een dynamisch contract in december 2024 vergoed werden voor hun teruglevering

Figuur 59 toont de spread van de terugleververgoedingen voor 2024 in de verschillende dynamische contractversies voor huishoudelijke prosumenten waarop in december 2024 nog prosumenten zaten. De verschillende terugleververgoedingen worden weergegeven per jaar waaruit het terugleveringscontract dateert. Enkel contracten waarop nog prosumenten zaten in december werden in deze berekening opgenomen. Als parameterwaarde rekenden we met de maandelijkse SPP-gewogen spotparameter.

Figuur 59: Spread van de dynamische terugleververgoedingen (excl. btw) die huishoudelijke prosumenten ontvingen in 2024 (lopende contracten december 2024)

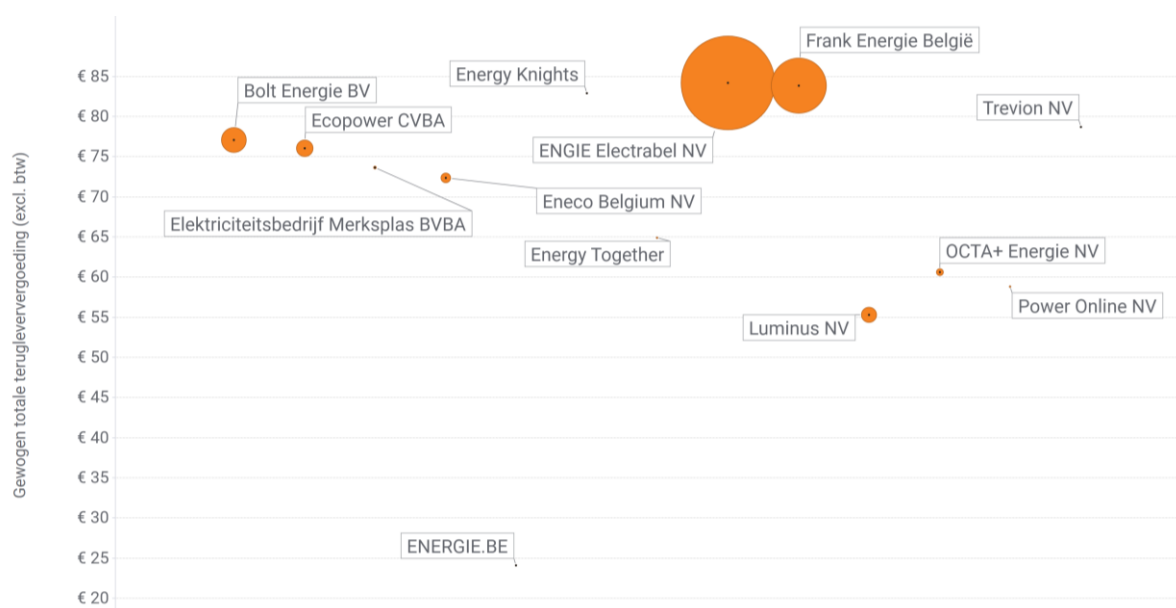
Het verschil in terugleververgoeding tussen de meest en minst voordelige dynamische contractversie was €76,55 voor heel 2024.

Tabel 10: Aantal afnemers en gewogen gemiddelde terugleververgoeding in 2024, per jaar van het contract

Aandeel prosumenten		Gewogen gemiddelde terugleververgoeding 2024 (lopende contracten dec-24)
2023	7,6%	€92,24
2024	92,4%	€78,50

De gewogen gemiddelde terugleververgoeding in de dynamische contracten die uit deze berekening komt, is lichtjes hoger dan het gewogen gemiddelde bij de vaste en variabele terugleveringscontracten. Dit komt door de gemiddeld betere waarden voor factoren a en b in de prijsformules t.o.v. variabele terugleveringscontracten. Een negatieve uurprijs zal bij een dynamisch terugleveringscontract ook enkel impact hebben op de vergoeding in dat uur, terwijl een negatieve waarde voor een variabele terugleververgoeding meteen een impact heeft op alle injecties in de ganse maand/kwartaal.

In Figuur 60 zijn de gewogen gemiddelde terugleververgoedingen voor 2024 en de marktaandelen van de verschillende dynamische contracten in december 2024 opgenomen per leverancier.

Figuur 60: Marktaandeelen en gewogen gemiddelde terugleververgoedingen voor 2024 (excl. btw) van de lopende huishoudelijke dynamische terugleveringscontracten in december 2024, per leverancier

6.2.4 Dienstverlening leveranciers

Om goed te kunnen omgaan met een dynamisch contract is het noodzakelijk om op voorhand informatie beschikbaar te hebben over de uurprijzen die zullen gelden. Deze uurprijzen zijn gelinkt aan de day ahead prijzen die worden gepubliceerd door EPEX Spot⁵⁴ of Nord Pool⁵⁵ (zie ook Figuur 2 en Tabel 1) en zijn één dag op voorhand beschikbaar (rond 13u-14u). De leveranciers stellen deze prijzen ter beschikking van hun klanten met een dynamisch contract. Dit kan op de website zijn (algemeen toegankelijk) of specifiek voor klanten via de klantenzone, een platform of via een app. Slechts één leverancier met een dynamisch contractaanbod stelt de prijzen niet zelf ter beschikking van zijn klanten. Dit is nochtans cruciale informatie bij een dynamisch contract.

De verantwoordelijkheid om slim om te gaan met het dynamisch contract ligt bij de afnemer. Verschillende leveranciers bieden gratis een app aan die hun klanten helpt om hun elektrische wagen slim te laden, afhankelijk van de uurprijzen (compatibiliteit van de app met de wagen/laadpaal te checken bij de leverancier). Indien de klant een energiemanagementsysteem wil voor de slimme sturing van andere apparaten, kan hij dit extern aankopen, onafhankelijk van zijn leverancier⁵⁶. Momenteel biedt slechts één leverancier zelf dergelijk systeem aan (betalend). Er bestaan ook groepsaankopen voor de aankoop van een energiemanagementsysteem (bv. via SamenSterker⁵⁷ of iChoosr⁵⁸).

Aangezien de leverancier over de nodige meetgegevens uit de digitale meter moet beschikken, wordt het meetregime van de digitale meter omgezet naar SMR3. Wanneer een afnemer echter op een bepaald moment zou beslissen om af te stappen van zijn dynamisch contract, en over te stappen op een contract met vaste of variabele prijs, is SMR3 op zich niet meer vereist (tenzij

⁵⁴ <https://www.epexspot.com/en/market-results>

⁵⁵ <https://data.nordpoolgroup.com/auction/day-ahead/prices>

⁵⁶ <https://www.maakjemeterslim.be/>

⁵⁷ <https://www.samensterker.be/nl/groepsacties/groepsaankoop-energiemanagementsysteem>

⁵⁸ <https://ichoosr.be/thuisbatterij/info/het-aanbod>

deze afnemer deelneemt aan energiedelen of aan flexibiliteitsdiensten). Het hangt dan echter af van de leverancier welk meetregime zal gehanteerd worden. Bij de meeste leveranciers blijft SMR3 van kracht, tenzij de klant zou vragen om weer op SMR1 gezet te worden. Sommige leveranciers zullen hun klant echter op eigen initiatief weer op SMR1 laten zetten.

Facturatie

Bij de meeste leveranciers gaat een dynamisch contract samen met een maandelijkse afrekening. Aangezien het belangrijk is om het elektriciteitsverbruik actief op te volgen in deze contracten, lijkt maandelijkse afrekening dan ook beter geschikt. Zo heeft men sneller zicht op de kosten van het elektriciteitscontract en kan men sneller ingrijpen indien de resultaten niet in lijn zouden zijn met de verwachtingen. Toch is het bij verschillende leveranciers ook mogelijk om te kiezen voor jaarlijkse afrekening. Hierbij krijgt men dan maandelijkse voorschotfacturen, net zoals dit bij andere energiecontracten met jaarlijkse afrekening het geval is.

Twee leveranciers factureren naast de maandelijkse afrekeningen ook maandelijkse voorschotten. Bij een van deze twee leveranciers is dat de gebruikelijke praktijk, ook bij hun niet-dynamische contracten. Bij de andere leverancier is dit enkel het geval bij hun dynamische contracten. Zij factureren eerst op basis van een variabel niet-dynamisch tarief, met vervolgens een verrekening van het verschil tussen dat variabel tarief en het dynamische tarief. Dit maakt de facturatie complex, maar heeft als voordeel dat de klant inzicht krijgt in het financieel voor- of nadeel dat hij heeft met het dynamisch contract.

De mate waarin details over de prijsberekening op uurbasis ter beschikking van de klant worden gesteld verschilt ook tussen de leveranciers. Bij sommige leveranciers zijn deze details te vinden in de klantzone of in de app, bij andere leveranciers zijn ze maar verkrijgbaar op specifieke vraag van de klant. Bij één leverancier kan men online zowel de details zien van zijn aangerekende dynamische prijs, als een vergelijking met de prijs die men zou betaald hebben bij een niet-dynamisch contract bij dezelfde leverancier. Net zoals dit het geval was bij het facturatievoorbeeld hierboven, krijgt de afnemer zo dus een inzicht in het financieel voor- of nadeel van zijn dynamisch contract.

6.3 Wijziging day ahead markt vanaf juni 2025

Momenteel wordt elektriciteit op de day ahead markt verhandeld op uurbasis. Vanaf 11 juni 2025 (elektriciteitsafnames en -terugleveringen op 12 juni 2025) zal deze markt overschakelen naar prijzen op kwartierbasis.

Uit informatie die we ontvingen van de betrokken leveranciers, leiden we af dat de meeste van hen van plan zijn om de prijzen in hun dynamische contracten te wijzigen van uur- naar kwartierbasis. Bij verschillende leveranciers zal dit het geval zijn van zodra de wijziging is doorgevoerd in de day ahead markt (i.e. 12 juni 2025 als eerste dag waarop afnames en teruglevering worden verrekend per kwartier). Andere leveranciers plannen deze wijziging pas door te voeren na een voorafgaandelijke communicatie naar de klant, bij contractverlenging of enkel in het nieuw contractaanbod. Er zijn ook leveranciers die voorlopig nog geen plannen hebben om de prijzen in hun dynamische contracten te wijzigen naar kwartierbasis en dus blijven aanrekenen op uurbasis.

Afnemers met een dynamisch contract vragen best na bij hun leverancier welke situatie voor hen van toepassing zal zijn.

7 Conclusies

Aanbod elektriciteits- en gascontracten in de V-test®

De prijzen van het contractaanbod voor elektriciteit en gas in de V-test® daalden licht in december 2024 t.o.v. december 2023 dankzij gedaalde energiekosten: €1205 (-6%) voor elektriciteit en €1696 (-3%) voor gas voor huishoudelijke afnemers.

Het aantal aangeboden vaste en dynamische contracten steeg verder. Toch blijft er een groot prijsverschil tussen vaste en variabele contracten. Het vast contractaanbod was eind 2024 voor een gemiddelde huishoudelijke afnemer gemiddeld €102 duurder bij elektriciteit en €122 bij gas dan het variabel contractaanbod. De herinvoering van een mogelijke opzegvergoeding bij vaste contracten zou dit prijsverschil kunnen doen verlagen.

Verder zijn er nog andere contractvoorwaarden die kunnen leiden tot prijsverschillen. Zo kan men kiezen tussen contracten die wel of geen internet vereisen. Eind 2024 waren ruim de helft van alle aangeboden contracten online contracten. Hun verwachte jaarprijs was gemiddeld €75 euro lager voor elektriciteit en €114 euro lager voor aardgas dan contracten die geen internet vereisen. Het valt op dat die contracten bijna allemaal aangeboden worden door kleinere leveranciers. Hoewel niet valt uit te sluiten dat nog andere factoren meespelen om tot dit gemiddeld prijsverschil te komen, lijkt het erop dat een uitgebreidere dienstverlening met een extra kost komt. Er is bezorgdheid dat initiatieven zoals het recente federale wetsvoorstel om telefonische bereikbaarheid te verplichten in alle contracten, het keuzeaanbod in Vlaanderen zullen verminderen en de prijzen mogelijk verhogen.

De prijsformules in variabele energiecontracten toonden een eerder dalende evolutie in 2024, wat in het voordeel is van de consument. De indexatieparameters die gebruikt worden in deze prijsformules tonen over de voorbije drie jaren een duidelijke evolutie richting maandelijks geïndexeerde RLP-gewogen spotparameters, wat ook de types indexatieparameters zijn die het meest werden gebruikt in het contractaanbod in december 2024 (elektriciteit en gas).

Hoeveel betaalde de gemiddelde Vlaming voor elektriciteit en gas in 2024

In de nieuwe dashboards 'Afnameprijzen | Terugblik' brengen we voor een eerste keer in kaart hoeveel de gemiddelde Vlaming betaalde voor elektriciteit en gas. De berekeningen zijn gebaseerd op de prijzeninformatie uit onze prijzendatabank in combinatie met rapporteringen van leveranciers over het aantal klanten per contractversie. Samen geeft dit een vrij accuraat beeld (94,43% van de huishoudelijke afnamepunten voor elektriciteit en 94,50% voor gas) van de werkelijke energieprijzen van huishoudens in Vlaanderen.

Vlaamse huishoudens met een gemiddeld verbruik en een commercieel contract betaalden in 2024 gemiddeld €1143,52 voor elektriciteit en €1438,90 voor gas (incl. btw). Datzelfde gezin met

sociaal tarief betaalde €782,19 (-15% t.o.v. 2023) voor elektriciteit en €916,14 (+24%) voor gas. Het standaardtarief van de netbeheerder voor dit gemiddeld gezin bedroeg in 2024 in totaal €1112,25 (-24% t.o.v. 2023) voor elektriciteit en €1418,51 (-36%) voor gas.

Huishoudelijke afnemers met een vast energiecontract (25% bij elektriciteit en 26% bij gas) betaalden in 2024 gemiddeld €254,33 meer voor elektriciteit en €375,21 voor gas (incl. btw) dan afnemers met een variabel energiecontract (75% bij elektriciteit en 74% bij gas) bij een gemiddeld verbruik (excl. sociaal tarief en standaardtarief netbeheerder).

In totaal waren er in december 2024 binnen de commerciële contracten voor elektriciteit 773 verschillende contractversies waarmee huishoudelijke afnemers werden beleverd, en 597 verschillende contractversies voor gas. Elke contractversie heeft een verschillende prijs. Het prijsverschil tussen de duurste en goedkoopste contractversie voor een gemiddeld elektriciteitsverbruik in 2024 was €2525,20 (incl. btw). Bij gas was dit prijsverschil €5187,30. Het aantal huishoudens met een héél duur contract is weliswaar heel beperkt. Eind 2024 had:

- ± 1 op 4 huishoudens een contract voor elektriciteit en/of gas afgesloten vóór 2024. Sommigen onder hen betalen héél hoge prijzen. De prijsverschillen tussen contracten afgesloten in 2022 en 2023 is beduidend groter dan bij contracten afgesloten in 2024. De oorzaak hiervan is te vinden bij de energiecrisis die in deze jaren tot veel volatielere prijzen leidde.
- 1 op 500 huishoudens (4.774 of 0,2%) één van de 10% duurste elektriciteitscontracten. Zij betaalden voor eenzelfde verbruik gemiddeld €698,87 (incl. btw) meer dan de 7,7% (190.737) huishoudens met één van de 10% goedkoopste contracten.
- 1 op 250 huishoudens (6.219 of 0,4%) één van de 10% duurste gascontracten. Zij betaalden voor eenzelfde verbruik gemiddeld €1093,25 (incl. btw) meer dan de 10,6% (182.850) huishoudens met één van de 10% goedkoopste contracten.
- 24% van de huishoudens een contract voor elektriciteit uit de top 10 van contractversies met het grootste aantal afnemers; voor aardgas gaat het om 34%.

De marktaandeelen, aantal contracten en aantal contractversies verschillen sterk tussen leveranciers. Dit resulteert ook in verschillen in gewogen gemiddelde prijs tussen leveranciers. Kleinere, nieuwere leveranciers zetten duidelijk in op prijs om marktaandeel te verwerven. Ze zijn hierdoor vaak goedkoper dan grotere leveranciers, maar zeker niet altijd. Prijsverschillen kunnen ook volgen uit verschillen in aangeboden dienstverlening of contractvoorwaarden.

Afnemers die willen nagaan aan welke kant van de prijsspread hun huidig energiecontract zich bevindt, kunnen best de V-test[®] uitvoeren met de gegevens van hun huidig contract bij de hand. Volgende informatie is hierbij van belang (naast cijfers over o.a. de afnamevolumes): naam van de leverancier, naam van het contract, maand van de tariefkaart (i.e. contractversie).

Een steekproefsgewijze controle van maandfacturen voor huishoudelijke afnemers toonde aan dat de manier van aanrekenen van bepaalde kosten in de facturen verschilt tussen leveranciers. Meer bepaald zijn er prijsonderdelen die op jaarbasis bepaald worden (bv. vaste jaarlijkse vergoeding, bijzondere accijns), en waarvoor de manier waarop deze maandelijks best afgerekend worden niet beschreven staat. Ook de aanrekening van kosten groene stroom en WKK verloopt niet altijd transparant. Verder werden bij twee leveranciers afwijkende facturen gezien t.o.v. de verwachte kosten volgens de tariefkaarten. Beide leveranciers planden na kennisgeving van onze

vaststelling hun werkwijze te corrigeren. De geschatte financiële impact voor de afnemers was weliswaar beperkt.

Terugleveringscontracten

Het stijgend aandeel van zonne-energie in de totale elektriciteitsproductie heeft een negatieve impact op de marktwaarde van de op het net geïnjecteerde elektriciteit van deze installaties. Dit zorgt voor dalende terugleververgoedingen.

De gemiddelde terugleververgoeding in 2024 was €75,13. Samen met de besparing die een prosumant met digitale meter in 2024 gemiddeld maakte op de elektriciteitsfactuur door gebruik van eigen zonnestroom (€371,80), kwam dit op een totaal voordeel van €446,93. 7% van de lopende terugleveringscontracten in december 2024 was vast (gemiddeld €144,61) en 92% variabel (gemiddeld €70,09). De overige terugleveringscontracten waren dynamisch. Het totaal aantal contractversies opgenomen in deze berekeningen was 221 (vast en variabel).

1 op 37 prosumanten (11.489 prosumanten of 2,7%) met een terugleveringscontract dat behoorde tot de 10% minst voordelige contracten, kreeg in 2024 gemiddeld €147,09 minder dan de 4% huishoudelijke prosumanten (18.632) met een terugleveringscontract dat behoorde tot de 10% meest voordelige contracten. Het marktaandeel van de 10 contractversies met het grootste aantal prosumanten was 60,5% (256.712 prosumanten).

Het prijsverschil tussen de minst en meest voordelige contractversie voor een gemiddelde prosumant in 2024 was €541,41 (excl. btw). De minst voordelige contractversie had in totaal over 2024 een negatieve terugleververgoeding.

Een negatieve terugleververgoeding kan zich voordoen in variabele terugleveringscontracten geïndexeerd o.b.v. een spotparameter, in maanden met een lage gemiddelde day ahead prijs (vooral zomermaanden) in combinatie met een ongunstige prijsformule in het contract. Op basis van de contractversies waarmee prosumanten in december 2024 vergoed werden voor hun teruglevering, onderscheidden we 6 verschillende contracten (10 contractversies) bij twee verschillende leveranciers, waarin de terugleververgoeding in de loop van 2024 negatief is geweest. Voor twee contracten was de prijsformule dermate ongunstig dat de globale terugleververgoeding over 2024 negatief was.

Terugleveringscontracten worden doorgaans nog steeds samen aangeboden met een elektriciteitscontract voor afname door de leveranciers. De prijszetting loopt echter niet altijd gelijkaardig. Zo kan een vast afnamecontract gecombineerd worden met een variabel terugleveringscontract en betekent een gunstig geprijsd afnamecontract daarom niet dat ook het terugleveringscontract gunstig is. Via de functie 'Kies & combineer' in de V-test® kan het totaalplaatje nagegaan worden.

Dynamische contracten

In een dynamisch contract wordt het volume van de elektriciteitsafname en -injectie (kWh) bepaald per uur en ook afgerekend aan de prijs van dat uur (op basis van de day ahead prijzen). Dergelijk contract kan enkel aangegaan worden met een digitale meter.

Ondanks een stijging van het aantal aangeboden dynamische contracten, werden de prijsformules in het contractaanbod duurder. Gemiddeld gezien bleven ze wel goedkoper dan de prijsformules in variabele contracten.

In december 2024 hadden 1 op 250 Vlaamse huishoudens (9722 of 0,4%) een dynamisch contract voor hun elektriciteitsafname (verdeeld over 35 verschillende contractversies). Ze betaalden voor een gemiddeld verbruik in 2024 gemiddeld €1039,89 voor hun elektriciteitsafname (incl. btw). Dit is €44,92 minder dan de Vlaamse huishoudens met een variabel contract gemiddeld betaalden. Als de afnemer actief omgaat met zijn dynamisch contract, kan dit prijsvoordeel nog verhoogd worden. Het prijsverschil tussen de duurste en de goedkoopst dynamische contractversie voor een gemiddelde elektriciteitsafname in 2024 was €149,57 (incl. btw).

De gemiddelde day ahead uurprijs in 2024 was €70,23 (t.o.v. €97,27 in 2023). De hoogste uurprijs was €565,46 en de laagste uurprijs -€155,00. Gemiddeld was het prijsverschil tussen de hoogste en de laagste day ahead uurprijs per dag in 2024 €92,63.

Hoewel de afnemer een groter prijsrisico op zich neemt, is het voordeel, naast de gemiddeld gezien goedkopere prijsformule, dat men door zijn gedrag te veranderen de duurste uren uit de energiefactuur kan houden. Dit is niet mogelijk bij een variabel contract. Het aantal uren met een negatieve day ahead prijs steeg in 2024 naar 408 uren (t.o.v. 222 in 2023). Tijdens deze uren wordt een afnemer met dynamisch contract vergoed voor zijn elektriciteitsafname van het net (enkel de energiecomponent).

Een prosumant met een dynamisch afnamecontract wordt doorgaans ook vergoed voor zijn teruglevering volgens een dynamisch contract. Dit was het geval voor 1 op 63 prosumanten (7098 of 1,6%; status december 2024). Zij kregen in 2024 een gemiddelde terugleververgoeding van €79,55 (verdeeld over 25 verschillende contractversies). Dit is, ondanks het gestegen aantal negatieve uurprijzen, wat hoger dan bij de niet-dynamische terugleveringscontracten.

Vanaf 11 juni 2025 (elektriciteitsafnames en -terugleveringen op 12 juni 2025) zal de day ahead markt overschakelen van prijzen op uurbasis naar prijzen op kwartierbasis. Vanaf die dag zal de verrekening in de dynamische contracten bij sommige leveranciers mee overschakelen naar kwartierbasis, andere leveranciers blijven rekenen op uurbasis. Afnemers met een dynamisch contract vragen best na bij hun leverancier welke situatie voor hen van toepassing zal zijn.